

Aniversări culturale 2012

Aniversări culturale 2012

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

A niversări culturale 2012

Chișinău • *Epigraf* • 2011

CZU 008(058)

A 61

Responsabil de ediție:
Claudia Balaban

Alcătuitori:
Maria Harea, Tamara Croitoru, Mariana Ursu,
Elena Cugut, Tamara Maleru, Sabina Dodul

Redactori:
Claudia Gurschi, Tamara Maleru

© Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, 2011
© Editura *Epigraf* S.R.L., 2011

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din RM

Aniversări culturale... / alcăt.: Maria Harea, Tamara Croitoru, Mariana Ursu [et al.]; resp. ed.: Claudia Balaban; Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch.: *Epigraf* S.R.L., 2011 (F. E.-P. *Tipogr. Centrală*).

...2012. – 2011. – 164 p. – Ind. de nume: p. 161-163. – 500 ex. – ISBN 978-9975-109-67-3

– – 1. Aniversări culturale, 2012. 2. Cultura – Aniversări, 2012. 008(058)

INTRODUCERE

Publicația Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” *Aniversări culturale*, devenită deja tradițională, prezintă datele remarcabile ale anului 2012.

O bună parte a datelor vizează scriitorii pentru copii, iar celelalte sunt în legătură cu personalitățile marcante ale literaturii, științei, artei universale, a căror activitate prezintă interes pentru copii.

Unele date, nominalizate în *Enumerare*, sunt însemnate cu asterisc (*), ceea ce înseamnă că acestea pot fi găsite în continuarea lucrării, fiind urmate de scurte date biografice, bibliografii.

Bibliografiile sunt alcătuite în baza colecțiilor Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” și conțin cărți, articole din cărți și publicații periodice, materiale audiovizuale.

Selectarea bibliografică a fost finalizată în iulie 2011.

Descrierile bibliografice sunt aranjate în ordine alfabetică la cărți și în ordine invers cronologică la publicațiile periodice.

Referințele, ce urmează după fiecare listă bibliografică, oferă o imagine sumară asupra activității personalității respective.

Indexul de nume de la sfârșitul lucrării înlesnește utilizarea ei.

ENUMERAREA DATELOR REMARCABILE ȘI MEMORABILE 2012

Ani și decenii proclamate de ONU:

2003 – 2012 *Deceniul Națiunilor Unite pentru alfabetizare.*

Educația pentru toți

2005 – 2014 *Deceniul pentru educație în scopul dezvoltării durabile*

2005 – 2014 *Al doilea Deceniu al popoarelor indigene (autohtone)*

2005 – 2015 *Deceniul „Apă pentru viață”*

IANUARIE

Nechit, Irina, poetă 1962	50 de ani de la naștere	1
Pascaru, Vasile, scenarist și regizor 1937	75 de ani de la naștere	1
Milev, Dumitru, scriitor (1887-1944)	125 de ani de la naștere	2
Tolkien, John Ronald, scriitor englez (1892-1973)	120 de ani de la naștere	3
Doré, Gustave, pictor și grafician (1832-1883)	180 de ani de la naștere	6
*Teodoreanu, Ionel, scriitor (1897-1954)	115 ani de la naștere	6
Bragă, Teodora, poetă și publicistă 1942	70 de ani de la naștere	8
Sokireanski, Aleksandr, compozitor 1937	75 de ani de la naștere	9
Bødecker, Niels Mogens, scriitor și ilustrator danez (1922-1988)	90 de ani de la naștere	13
Zadnipru, Petru, poet, publicist și traducător (1927-1976)	85 de ani de la naștere	13
Asbjørnsen, Peter Christian, scriitor și savant norvegian (1812-1885)	200 de ani de la naștere	15
Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Mihai Eminescu”		15
Milne, Allan Alexander, prozator, poet, dramaturg englez (1882-1956)	130 de ani de la naștere	18
Teleucă, Victor, poet și eseist (1932-2002)	80 de ani de la naștere	19
Szklârski, Alfred, scriitor polonez (1912-1992)	100 de ani de la naștere	21
Sobietsky, Ludmila, poetă și ziaristă 1952	60 de ani de la naștere	24

Ziua Internațională pentru Comemorarea Victimelor Holocaustului (Instituită de ONU în 2005, prin Rezoluția 60/7, care solicită statelor-membre să realizeze programe educaționale prin care generația tânără să învețe lecțiile Holocaustului pentru a preveni orice acte viitoare de genocid)		27
Kataev, Valentin, scriitor rus (1897-1986)	115 ani de la naștere	28
Caragiale, Ion Luca, dramaturg, poet, nuvelist și traducător (1852-1912)	160 de ani de la naștere	30
Oprea, Mitrofan, scriitor și pedagog (1912-1944)	100 de ani de la naștere	30

FEBRUARIE

Ziua Europeană a Siguranței pe Internet, 2004 (Inițiată de Comisia Europeană și are ca scop promovarea siguranței pe Internet pentru toți utilizatorii, în special pentru copii și tineret)	Prima zi de marți din februarie	
Dascăl, Ion, acordeonist, dirijor 1952	60 de ani de la naștere	2
*Dickens, Charles, scriitor englez (1812-1870)	200 de ani de la naștere	7
Okuško, Vladimir, pictor și pedagog (1862-1919)	150 de ani de la naștere	7
Pușkin, Aleksandr, poet rus (1799-1837)	175 de ani de la moarte	10
Zaporojan, Ada, poetă, prozatoare și compozitoare 1952	60 de ani de la naștere	10
Fuller, Roy, scriitor englez (1912-1991)	100 de ani de la naștere	11
Davila, Alexandru, dramaturg, regizor (1862-1929)	150 de ani de la naștere	12
Gruzin, Trifan, actor de teatru (1912-1987)	100 de ani de la naștere	15
*Lupan, Andrei, poet, dramaturg și publicist (1912-1992)	100 de ani de la naștere	15
Harding, Lee, scriitor australian 1937	75 de ani de la naștere	17
Norton, Andre (Alice Mary), scriitoare americană (1912-2005)	100 de ani de la naștere	17
Sorensen, Virginia, scriitoare americană (1912-1991)	100 de ani de la naștere	17

Ziua Internațională a Limbii Materne (Declarată în 1999 de către Conferința Generală UNESCO. Se sărbătorește anual pentru susținerea diversității lingvistice și culturale)	21
Vespucci, Amerigo, navigator și explorator italian (1451-1512)	500 de ani de la moarte 22
Boullé, Pierre, scriitor francez (1912-1994)	100 de ani de la naștere 22
Slutu, Nina, poetă și publicistă 1952	60 de ani de la naștere 23
Ziua dragostei și bunăvoinței – Dragobete	24
Trnka, Jiří, pictor ceh, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (1968) (1912-1969)	100 de ani de la naștere 24
Bannerman, Helen, scriitoare engleză (1862-1946)	150 de ani de la naștere 25
May (Nohenthal), Karl, scriitor german (1842-1912)	170 de ani de la naștere 25
Auerbach, Berthold, prozator și dramaturg german (1812-1882)	200 de ani de la naștere 28
Duca, Gheorghe, profesor, academician 1952	60 de ani de la naștere 29

MARTIE

Raspe, Rudolf Erich, scriitor german (1737-1794)	275 de ani de la naștere 1
Ziua Mărțișorului	1
*Doga, Eugen, compozitor 1937	75 de ani de la naștere 1
*Creangă, Ion, scriitor, pedagog și povestitor (1837-1889)	175 de ani de la naștere 1
Ebers, Georg Moritz, savant și scriitor german (1837-1898)	175 de ani de la naștere 1
Ziua Internațională a Radioului și Televiziunii pentru Copii (Instituită de ONU în 1994 la inițiativa UNICEF pentru a marca importanța emisiunilor radio și televizate în educație, instruire și promovarea drepturilor copiilor)	Prima duminică din martie
„Zilele Creangă” la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1-7

Ziua Internațională a Femeii (Sărbătorită pentru prima oară în 1911 la inițiativa Conferinței Internaționale a Femeilor Muncitoare. În 1977 ONU a propus marcarea ei la nivel internațional pentru a susține lupta femeilor pentru drepturi împotriva discriminării)	8
Buzdugan, Ion, scriitor (1887-1967)	125 de ani de la naștere 9
Bilețchi, Nicolae, critic și istoric literar 1937	75 de ani de la naștere 12
*Guțu, Aurel, pictor 1942	70 de ani de la naștere 12
Dolgan, Mihai, compozitor și interpret (1942-2008)	70 de ani de la naștere 14
Rasputin, Valentin, scriitor rus 1937	75 de ani de la naștere 15
Ziua Internațională a Francofoniei (Instituită în 1988, marchează data fondării în 1970 a Organizației Internaționale a Francofoniei. Este dedicată limbii franceze și promovării solidarității cooperării între țările francofone)	20
Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret (Se sărbătorește din anul 2001 la inițiativa Asociației Internaționale a Teatrelor pentru Copii și Tineret)	20
Ziua Mondială a Poeziei (Declarată de UNESCO în 1999 pentru a susține creația poetică, stabilirea dialogului între poezie și alte genuri ale creației, editarea și promovarea poeziei ca artă modernă veritabilă, deschisă oamenilor)	21
Ziua Mondială a Apei (Instituită de ONU în 1993 (Rezoluția 47/193) pentru a conștientiza gradul în care resursele de apă contribuie la dezvoltarea economică și bunăstarea socială)	22
Zloteanu, Mircea, prozator 1942	70 de ani de la naștere 22
*Blandiana, Ana (Otilia Valeria Coman) 1942	70 de ani de la naștere 25
Ziua Mondială a Teatrului (Instituită în 1961 de către Institutul Internațional de Teatru. Se sărbătorește anual ca semn de apreciere a uneia dintre cele mai vechi arte, arta scenică)	27
Čukovskij, Kornej, scriitor rus (1882-1969)	130 de ani de la naștere 31

APRILIE

Ziua Internațională a Păsărilor (Instituită prin semnarea, în 1906, a Convenției pentru protecția păsărilor, care a pus începutul acțiunilor de protejare a faunei sălbatice)	1
Ziua Umorului	1
Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii	1-7
Ziua Internațională a Cărții pentru Copii (Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) a decis sărbătorirea acestei zile în 2 aprilie, data nașterii lui Hans Christian Andersen. Se sărbătorește anual, începând din 1967)	2
Goia, Dumitru, muzician și dirijor 1942	70 de ani de la naștere 5
Ziua Mondială a Sănătății (Se sărbătorește din 1950, la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății, pentru promovarea cunoștințelor despre sănătate și atragerea atenției asupra unor probleme globale în domeniul sănătății)	7
Ziua Internațională a Romilor (Congresul I Internațional al Romilor (Londra, 1971) a decis sărbătorirea acestei zile în memoria romilor omorâți în timpul Războiului al Doilea Mondial și pentru a sensibiliza societatea asupra problemelor cu care se confruntă romii în întreaga lume)	8
Ahmadulina, Bella, poetă rusă (1937-2010)	75 de ani de la naștere 10
Cleopa, Ilie, predicator și scriitor bisericesc (1912-1998)	100 de ani de la naștere 10
Ziua Mondială a Aviației și Cosmonauticii (Instituită de Federația Internațională a Aviației pentru a comemora primul zbor al unui om în spațiul cosmic, 12 aprilie 1961)	12
Ziua Internațională a Culturii (Se sărbătorește din 1998, la propunerea Ligii Internaționale pentru Protecția Culturii. Marchează semnarea, pe 15 aprilie 1935, a Tratatului Internațional privind protejarea instituțiilor de cultură și știință și a monumentelor istorice, cunoscut ca Pactul Păcii sau Pactul Rerich)	

Družkov (Postnikov), Ūrij, scriitor rus (1927-1983)	85 de ani de la naștere	18
Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice (Instituită de UNESCO în 1983 pentru a conștientiza diversitatea patrimoniului istoric mondial și, în același timp, vulnerabilitatea acestuia și necesitatea eforturilor pentru protecția și conservarea lui)		18
Caraciobanu, Dumitru, actor de teatru (1937-1980)	75 de ani de la naștere	22
Ziua Internațională a Planetei Pământ (Sărbătorită pentru prima oară în 1990, are scopul unirii tuturor oamenilor în vederea protejării mediului înconjurător. Rezoluția 63/278 a Adunării Generale ONU din 22 aprilie 2009 a desemnat această zi ca <i>Zi Internațională a Planetei Mamă</i>)		22
Ziua Bibliotecarului (Instituită prin Decretul Președintelui RM nr. 1774-II din 21 noiembrie 2000. Inițial se sărbătorea la 5 octombrie. Din 2010, conform Decretului Președintelui RM nr. 189-V din 8 februarie 2010, se consemnează la 23 aprilie)		23
Ziua Mondială a Cărții și Dreptului de Autor (Instituită de UNESCO în 1995 pentru a comemora moartea sau nașterea, în data de 23 aprilie, a unor mari scriitori ai lumii (W. Shakespeare, M. de Cervantes, M. Druon ș.a.) și, totodată, pentru a încuraja lectura și editarea cărților)		23
Van Vogt, Alfred Elton, scriitor american (1912-2000)	100 de ani de la naștere	26
Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale (Instituită în anul 2000 de către Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) pentru a sensibiliza publicul larg asupra rolului proprietății intelectuale în dezvoltarea economică, culturală și socială a țărilor lumii)		26

Ziua Drapelului de Stat al Republicii Moldova (Istituită prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din 23.04.2010, cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la adoptarea tricolorului ca drapel de stat al RM)	27
Ziua Internațională a Dansului (Se sărbătorește din 1982, la inițiativa Consiliului Internațional al Dansului pe lângă UNESCO, în ziua nașterii lui J.G. Noverre (1727-1810), balerin și coregraf francez, creator al baletului clasic)	29

MAI

*Vatamanu, Ion, poet, eseist și traducător (1937-1993)	75 de ani de la naștere	1
Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii (Primul Congres al Internaționalei a II-a de la Paris (1889) a decis sărbătorirea acestei zile în memoria grevei muncitorilor din Chicago. Se celebrează în statele membre ale Organizației Internaționale a Muncii și alte țări)		1
Ziua Mondială a Libertății Presei (Instituită de ONU în 1993 (Rezoluția 48/432) pentru a promova ideea că o presă liberă, pluralistă și independentă este o componentă esențială a unei societăți democratice)		3
Vodă (Mocreac), Nina, actriță de teatru 1937	75 de ani de la naștere	5
*Childescu, Emil, pictor și grafician 1937	75 de ani de la naștere	7
Browning, Robert, poet englez (1812-1889)	200 de ani de la naștere	7
Topârceanu, George, scriitor (1888-1937)	75 de ani de la moarte	7
Ziua Europei (A fost declarată în 1985, marcând ca prim pas în construcția Europei unite declarația din 9 mai 1950, prin care Robert Schuman, ministrul de externe al Franței, a propus Germaniei și altor state europene să pună „bazele concrete ale unei federații europene indispensabile pentru menținerea păcii”)		9
Ziua Victoriei și a Comemorării Eroilor Căzuți pentru Independența Patriei		9

Lear, Edward, scriitor englez (1812-1888)	200 de ani de la naștere	12
Barițiu, George, filosof, teolog și istoric (1812-1893)	200 de ani de la naștere	13
Zelazny, Roger Joseph, scriitor american (1937-1995)	75 de ani de la naștere	13
Ziua Internațională a Familiei (Instituită de ONU în 1993 (Rezoluția 47/237) pentru o mai bună înțelegere a problemelor familiei și îmbunătățirea capacității țărilor de a rezolva aceste probleme prin politici corespunzătoare)		15
Ziua Latinității (Instituită prin decizia Congresului XIX al Uniunii Latine (Paris, 2000). Marchează semnarea, la 15 mai 1954, a Convenției de constituire a Uniunii Latine, organizație care întrunește statele cu limba și cultura de origine latină)		15
Ziua Națională a Sportului	A treia sâmbătă a lunii	
Severânin (Lotarev), Igor, poet rus (1887-1941)	125 de ani de la naștere	16
Ziua Mondială a Societății Informaționale (Instituită de ONU în 2006 (Rezoluția 60/252) pentru a informa publicul larg despre beneficiile Internet-ului, tehnologiilor informaționale și de comunicare, înlăturarea obstacolelor de ordin tehnologic)		17
Ziua Internațională a Muzeelor (Instituită în 1977 de către Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM) pentru a promova muzeele, a face cunoscută publicului larg activitatea și rolul lor în viața societății)		18
Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare (Instituită de ONU în 2002 (Rezoluția 57/249) pentru a întări potențialul cultural ca metodă de a atinge prosperitatea, dezvoltarea durabilă și pacea globală)		21
Ziua Sfinților Kiril și Metodie, Sărbătoarea alfabetului chirilic și a culturii slave		24
Kramskoj, Ivan, pictor rus (1837-1887)	175 de ani de la naștere	27

Batûşkov, Konstantin, poet, prozator rus (1787-1855)	225 de ani de la naștere	29
Ošanin, Lev, poet rus (1912-1997)	100 de ani de la naștere	30
Paustovskij, Konstantin, scriitor rus (1892-1968)	120 de ani de la naștere	30
Sokolov-Mikitov, Ivan, scriitor rus (1892-1975)	120 de ani de la naștere	30
Ziua Mondială împotriva Fumatului (Instituită în 1987 de Organizația Mondială a Sănătății pentru a conștientiza pericolul pe care îl prezintă fumatul și necesitatea de a promova modul de viață fără fumat)		31

IUNIE

Ziua Internațională a Ocrotirii Copiilor (Instituită în 1949 de către Federația Democratică Internațională a Femeilor pentru a accentua necesitatea apărării drepturilor și intereselor celor mai tineri locuitori ai planetei)		1
Moric, Ūnna, poetă rusă 1937	75 de ani de la naștere	2
Donici, Leon, scriitor (1887-1926)	125 de ani de la naștere	5
Ziua Mondială a Mediului (Instituită de ONU în 1972 (Rezoluția 2994 (XXVII) pentru a spori gradul de conștientizare a necesității de păstrare și ameliorare a mediului)		5
*Vangheli, Spiridon, prozator 1932	80 de ani de la naștere	14
Gončarov, Ivan, scriitor rus (1812-1891)	200 de ani de la naștere	18
Ziua Mondială a Refugiaților (Instituită de ONU în 2000 (Rezoluția 55/76). Prima dată s-a sărbătorit în 2001, când s-au împlinit 50 de ani de la adoptarea Convenției din 1951 despre Statutul Refugiaților)		20
Ziua Suveranității Republicii Moldova (Declarația de Suveranitate a fost adoptată de Parlamentul RM la 23 iunie 1990)		23
Ăkovlev, Ūrij, scriitor rus 1922	90 de ani de la naștere	26
Ziua Internațională împotriva Consumului și a Traficului ilicit de Droguri (Instituită de ONU în		26

1987 pentru a spori eforturile și cooperarea în vederea creării unei societăți internaționale în care să nu existe consum de droguri)		
*Rousseau, Jean Jacques, filosof, scriitor francez (1712-1778)	300 de ani de la naștere	28
*Sainciuc, Lică (Alexei), artist plastic 1947	65 de ani de la naștere	29

IULIE

Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Ștefan cel Mare și Sfânt”		2
*Știrbu, Titus, poet și traducător 1942	70 de ani de la naștere	3
Ăhnin, Leonid, scriitor rus 1937	75 de ani de la naștere	11
Rubakin, Nikolaj, scriitor, savant, bibliograf rus (1862-1946)	150 de ani de la naștere	13
Buzilă, Serafim, compozitor 1937	75 de ani de la naștere	17
Ziua Mondială a Șahului (Instituită în 1966 la inițiativa Federației Internaționale a Jocului de Șah (FIDE))		20
Baltag, Cezar, poet 1937	75 de ani de la naștere	27
Cozaru, Nelli, actriță 1962	50 de ani de la naștere	28
Trifan, Dumitru, pictor, ilustrator (1937-1997)	75 de ani de la naștere	28
Ziua Constituției Republicii Moldova (Aprobată de Parlamentul RM la 29 iulie 1994)		29
Ziua Scrisului și a Culturii Găgăuze		30
Pelin, Elin, scriitor bulgar (1877-1949)	135 de ani de la naștere	30

AUGUST

Ciuhrii, Serghei, dirijor și compozitor 1937	75 de ani de la naștere	2
*Ciocoi, Gheorghe, poet, eseist și traducător 1942	70 de ani de la naștere	4
Gaarder, Jostein, scriitor norvegian 1952	60 de ani de la naștere	8
Amado, Jorge, scriitor brazilian (1912-2001)	100 de ani de la naștere	10
Blyton, Enid, scriitoare engleză (1897-1968)	115 ani de la naștere	11
Ziua Internațională a Tineretului (Instituită de ONU în 1999 pentru a recunoaște eforturile		12

tinere în îmbunătățirea societății și a activiza implicarea lor în rezolvarea problemelor globale ale umanității)		
Vampilov, Aleksandr, dramaturg și prozator rus (1937-1972)	75 de ani de la naștere	19
Debussy, Claude-Achille, compozitor francez (1862-1918)	150 de ani de la naștere	22
Sărbătoarea Națională „Ziua Independenței”		27
Say, Allen, scriitor american 1937	75 de ani de la naștere	28
Maeterlinck, Maurice, dramaturg, filosof belgian, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (1911) (1862-1949)	150 de ani de la naștere	29
Gubarev, Vitalij, scriitor rus (1912-1981)	100 de ani de la naștere	30
Sărbătoarea Națională „Limba Noastră”		31

SEPTEMBRIE

Costin, Nicolae, cronicar (c. 1660-1712)	300 de ani de la moarte	
Ziua Cunoștințelor		1
*Cimpoi, Mihai, critic și istoric literar 1942	70 de ani de la naștere	3
Ziua Armatei Naționale		3
Chandler, Christine, scriitoare engleză (1887-1972)	125 de ani de la naștere	5
Ziua Internațională pentru Alfabetizare (Instituită de UNESCO în 1966 pentru activizarea eforturilor societății pentru lichidarea analfabetismului)		8
O’Henry (William Sydney Porter), scriitor american (1862-1910)	150 de ani de la naștere	11
Agârbiceanu, Ion, prozator (1882-1963)	130 de ani de la naștere	12
Ziua Internațională a Democrației (Instituită de ONU în 2007 (Rezoluția 62/7) pentru a atrage atenția asupra stării democrației în lume)		15
*Radu, Daria, compozitoare, dirijor de cor 1947	65 de ani de la naștere	21
Ziua Internațională a Păcii (Instituită de ONU în 2001 (Rezoluția 55/282) ca zi a non-violenței, fără focuri de armă, toate națiunile și popoarele		21

fiind chemate să înceteze orice ostilități pe parcursul acestei zile)		
Ziua Limbilor Europene (Se marchează din 2001, la decizia Consiliului Europei, pentru a serba diversitatea lingvistică în Europa și a încuraja populația să cunoască un număr mai mare de limbi străine)		26
Ziua Mondială a Turismului (Se sărbătorește din 1980, la decizia Organizației Mondiale a Turismului, pentru a determina comunitatea internațională să conștientizeze importanța turismului și valorile sale culturale, sociale, politice și economice)		27
*Ziua Internațională a Dreptului de a Ști (Instituită în 2002, la inițiativa rețelei internaționale a activiștilor în domeniul accesului la informațiile publice, pentru a atrage atenția asupra importanței pe care dreptul la informare o are în orice sistem democratic)		28
Hurmuzaki, Eudoxiu, istoric, om politic (1812-1874)	200 de ani de la naștere	29

OCTOMBRIE

Lunarul Bibliotecilor Școlare (Se organizează la inițiativa Asociației Internaționale a Bibliotecilor Școlare (IASL). Include activități desfășurate pe parcursul unei zile, săptămâni sau întregii luni, dedicate bibliotecilor școlare și rolului lor în instruirea și educația copiilor)		
Ziua Internațională a Muzicii (Instituită de UNESCO în 1973 pentru a încuraja promovarea artei muzicale, schimburile culturale, întărirea păcii și înțelegerii între popoare prin intermediul muzicii)		1
Ziua Internațională a Oamenilor în Etate (Instituită de ONU în 1990 (Rezoluția 45/106), ca dovadă a prețuirii și respectului pentru persoanele de vârstă a treia)		1

Prohin, Victor, prozator și publicist 1942	70 de ani de la naștere	2
Ziua Internațională a Animalelor (Instituită în 1931, la inițiativa Organizației Internaționale pentru Protecția Animalelor. Se marchează în ziua Sf. Francisc de Assisi, protectorul animalelor, pentru a atrage atenția asupra speciilor pe cale de dispariție și a necesității protecției regnului animal)		4
Ziua Mondială a Pedagogului (Declarată de UNESCO în 1994 pentru a marca semnarea, în 1966, a Recomandărilor UNESCO privind statutul pedagogului și pentru a conștientiza importanța educației și condițiile în care își desfășoară activitatea cadrele didactice)		5
Nicuță, Iulian, scriitor (1942-2002)	70 de ani de la naștere	9
Cujbă, Sergiu Victor, scriitor (1877-1937)	135 de ani de la naștere	10
Ziua Organizației Națiunilor Unite (Instituită de ONU în 1947 (Rezoluția 168). Marchează data intrării în vigoare a Cartei Națiunilor Unite (1945) și urmărește promovarea în întreaga lume a scopurilor și realizărilor ONU)		24
Ziua Internațională a Internet-ului (Marchează ziua când a fost stabilită, în premieră mondială, prima legătură între două calculatoare (29 octombrie 1969)		29
Găină, Ion, poet 1962	50 de ani de la naștere	30

NOIEMBRIE

*Maršak, Samuil, poet, traducător rus (1887-1964)	125 de ani de la naștere	3
Latieva, Lidia, prozatoare rusă 1937	75 de ani de la naștere	8
Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători (Se marchează din 1946, în ziua de naștere a pedagogului francez Valentin Hauy, întemeietorul primei școli pentru nevăzători din lume (1784)		13

*Suceveanu, Arcadie, poet și eseist 1952	60 de ani de la naștere	16
Ziua Internațională pentru Toleranță (Instituită de ONU în 1996 (Rezoluția 51/95). Marchează data adoptării, la 16 noiembrie 1995, a Declarației Principiilor Toleranței)		16
Ziua Internațională a Studenților (Declarată în 1941 de către Consiliul Internațional al Studenților, ca urmare a evenimentelor din 1939 de la Praga, când 9 studenți și-au pierdut viața, iar alți peste 1200 au fost trimiși în lagăre de concentrare)		17
Ziua Internațională a Drepturilor Copiilor (Se sărbătorește începând din 1989 și marchează ziua în care ONU a adoptat Declarația Drepturilor Copiilor (1959) și Convenția cu privire la Drepturile Copiilor (1989)		18
Ziua Mondială de Comemorare a Victimelor Accidentelor Rutiere (Instituită de ONU în 2005 (Rezoluția 60/5) pentru a conștientiza impactul accidentelor rutiere și necesitatea unor măsuri de prevenire a lor)	A treia duminică a lunii	
Ispirescu, Petre, folclorist și prozator (1830-1887)	125 de ani de la moarte	21
Vavilov, Nikolaj, savant rus, biolog (1887-1947)	125 de ani de la naștere	22
Lope de Vega (Felix Lope de Vega y Carpio) (1562-1635)	450 de ani de la naștere	25
Oster, Grigori, scriitor rus 1947	65 de ani de la naștere	27

DECEMBRIE

Cavarnali, Ion, artist plastic 1937	75 de ani de la naștere	1
Petrescu, Cezar, prozator și traducător (1892-1961)	120 de ani de la naștere	1
Ziua Mondială de Combatere și Profilaxie a Maladiei HIV/SIDA (Instituită de ONU în 1988 (Rezoluția 43/15) pentru a sensibiliza opinia publică și a exprima solidaritatea cu persoanele afectate de această maladie)		1

Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități (Instituită de ONU în 1992 (Rezoluția 47/3) pentru conștientizarea și îmbunătățirea situației persoanelor cu handicap, pentru a le oferi acestora șanse egale și posibilități de integrare în societate)	3
Noroc-Pânzaru, Lidia, actriță 1942	70 de ani de la naștere 4
Vieru, Nicolae, prozator și publicist (1947-1995)	65 de ani de la naștere 4
Ziua Internațională a Voluntarilor în Slujba Dezvoltării Economice și Sociale (Instituită de ONU în 1985 (Rezoluția 40/212) pentru a mediatiza contribuția muncii voluntare și a stimula tot mai multe persoane să muncească în calitate de voluntar atât în propria țară, cât și în străinătate)	5
Ziua Drepturilor Omului (Instituită de ONU în 1950 (Rezoluția 423 (V), marchează aniversarea adoptării, în 1948, a Declarației Universale a Drepturilor Omului)	10
Born, Max, fizician german, laureat al Premiului Nobel (1954) (1882-1970)	130 de ani de la naștere 11
Haret, Spiru, pedagog, academician, reformatorul învățământului românesc (1851-1912)	100 de ani de la moarte 17
Lada, Josef, scriitor și pictor ceh (1887-1957)	125 de ani de la naștere 17
*Romanciuc, Vasile, poet 1947	65 de ani de la naștere 17
Hăjdău, Boleslav, prozator, folclorist, traducător (1812-1886)	200 de ani de la naștere 20
*Uspenskiij, Eduard, scriitor rus 1937	75 de ani de la naștere 22
Ziua Actorului	27

ALTE DATE

„Alăuta românească”, prima revistă literară din Moldova, supliment al gazetei „Albina românească” 1837	175 de ani de la apariție
„Alunelul” („Steluța”), revistă pentru copii 1982	30 de ani de la apariție

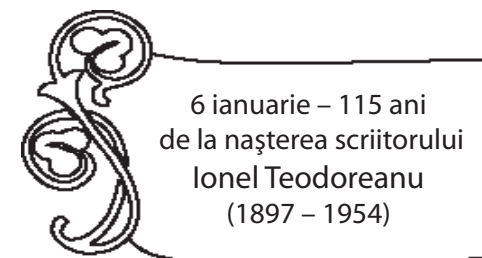
Hotin, cetate 1387	625 de ani de la prima atestare documentară
Iași, orașul 1387	625 de ani de la prima atestare documentară
Pogorel'skiij, Anatolij (Aleksej Perovskij), scriitor rus (1787-1836)	225 de ani de la naștere
Stamati, Teodor, om de știință, cărturar (1812-1852)	200 de ani de la naștere

CĂRȚI (OPERE) JUBILIARE

<i>Alice în Țara Oglinzilor</i> (Alice Through The Looking Glass) de Lewis Carrol 1872	140 de ani de la publicare
<i>Aprodul Purice</i> de Constantin Negruzzi 1837	175 de ani de la publicare
<i>Aventurile lui Oliver Twist</i> (The adventures of Oliver) de Charles Dickens 1837	175 de ani de la publicare
<i>Bătrânul și marea</i> (The old Man and the Sea) de Ernest Hemingway 1952	60 de ani de la publicare
<i>Borodino</i> de Mihail Lermontov 1837	175 de ani de la publicare
<i>Ciocoii vechi și noi</i> de Nicolae Filimon 1862	150 de ani de la publicare
<i>Ciuleandra</i> de Liviu Rebreanu 1927	85 de ani de la publicare
<i>Coliba unchiului Tom</i> (Uncle Tom's Cabin) de Harriet Beecher-Stowe 1852	160 de ani de la publicare
<i>Copilăria</i> (Детство) de Lev Tolstoj 1852	160 de ani de la publicare
<i>Cronica Țărilor Moldovei și Munteniei</i> de Miron Costin 1677	335 de ani de la publicare
<i>Fata babei și fata moșneagului, Povestea lui Harap Alb</i> de Ion Creangă 1877	135 de ani de la publicare
<i>Frunze de dor</i> de Ion Druță 1957	55 de ani de la publicare
<i>Isprăvile lui Guguță</i> de Spiridon Vangheli 1967	45 de ani de la publicare
<i>În țara fluturilor</i> de Spiridon Vangheli 1962	50 de ani de la publicare
<i>Kaštanka</i> (Каштанка), nuvelă de Anton Čehov 1887	125 de ani de la publicare
<i>Limba noastră</i> de Alexei Mateevici 1917	95 de ani de la publicare
<i>Legenda lui Ulenspiegel</i> (La Légende d'Ulenspiegel) de Charles de Coster 1867	145 de ani de la publicare
<i>Micul prinț</i> (Le petit prince) de Antoine de Saint-Exupery 1942	70 de ani de la publicare

<i>Miorița</i> , baladă populară 1852	160 de ani de la publicare
<i>Mizerabilii</i> (Les Misérables) de Victor Hugo 1862	150 de ani de la publicare
<i>Negru pe alb</i> de Constantin Negruzzi 1837	175 de ani de la publicare
<i>O lume dispărută</i> (The Lost World) de Arthur Conan Doyle 1912	100 de ani de la publicare
<i>Omul invizibil</i> (The invisible Man) de Herbert Wells 1897	115 ani de la publicare
<i>Peripețiile bravului soldat Švejk</i> (Dobrij vojak Švejk a jiné podivne historky) de Jaroslav Hašek 1912	100 de ani de la publicare
<i>Poezii de seama voastră</i> de Grigore Vieru 1967	45 de ani de la publicare
<i>Povești pentru copii</i> (Kinder und Hausmarchen) de frații Grimm 1812	200 de ani de la publicare
<i>Povești spuse la telefon</i> (Favole al telefono) de Gianni Rodari 1962	50 de ani de la publicare
<i>Povestea unui Hobbit</i> (The Hobbit or There an Back Again) de John Ronald Tolkien 1937	75 de ani de la publicare
<i>Povestea Țarului Saltan</i> (Сказка о Царе Салтане) de Aleksandr Puškin 1832	180 de ani de la publicare
<i>Poveștile mamei mele Gâsca</i> (Contes de ma mère l'Oye) de Charles Perrault 1697	315 ani de la publicare
<i>Print și cerșetor</i> (The Prince and the pauper) de Mark Twain 1882	130 de ani de la publicare
<i>Răzvan și Vidra</i> de Bogdan Petriceicu Hasdeu 1867	145 de ani de la publicare
<i>Regele cerb</i> , piesă-basm (Il re cervo) de Carlo Gozzi 1762	250 de ani de la publicare
<i>Suflete moarte</i> (Мёртвые души) de Nikolaj V. Gogol' 1842	170 de ani de la publicare
<i>Tartarin din Tarascon</i> (Tartarin de Tarascon) de Alphonse Daudet 1872	140 de ani de la publicare
<i>Timm Thaler sau răsul vândut</i> (Timm Thaler oder das verkaufte Lachen) de James Krüss 1962	50 de ani de la publicare
<i>Turandot</i> , piesă de Carlo Gozzi 1762	250 de ani de la publicare
<i>Uimitoarele peripeții ale lui Karik și Valea</i> (Необыкновенные приключения Карика и Вали) de Ian Larri 1937	75 de ani de la publicare
<i>Veșmântul cel nou al regelui</i> (Keiserens nye klaeder) de H. Ch. Andersen 1837	175 de ani de la publicare

LISTE DE RECOMANDARE A LITERATURII

Supranumit „poet în proză” (G. Ibrăileanu), comparat cu scriitori îndrăgostiți de natură, precum Calistrat Hogaș, Mihail Sadoveanu, Gala Galaction, Ionel Teodoreanu se înscrie, deopotrivă, în modernitatea care coincide, parțial, cu impresionismul în arta primelor decenii ale secolului al XX-lea. S-a născut la 6 ianuarie 1897 la Iași. Este al doilea dintre cei trei fii în familia magistratului Osvald și a Sofiei Teodoreanu. Bunicul dinspre tată, Alexandru Teodoreanu, a fost o personalitate ieșeană notorie în istoria dreptului, iar cel dinspre mamă este renumitul compozitor Gavriil Musicescu, originar din sudul Basarabiei. Marcată de atmosfera din casa bunicilor, memoria afectivă a copilului Ionel Teodoreanu transpare și în creația viitorului scriitor, conferindu-i nuanțe inconfundabile.

Primele două clase le-a urmat la școala germană Pitar-Moș din București, iar celelalte două, precum și liceul, la Iași. După absolvirea Liceului Național (1917), în anii războiului, a fost încorporat într-o unitate militară din Botoșani, însă nu a fost trimis pe front. În decursul anului 1918, a susținut toate examenele necesare studiului de trei ani la Facultatea de Drept din Iași, luându-și diploma de licență, după care începe o lungă și strălucită carieră de avocat. În același an, a debutat cu un ciclu de poeme în proză *Jucării pentru Lily* în revista *Însemnări literare*, condusă de Mihail Sadoveanu și George Topârceanu, și intră în cercul revistei *Viața Românească*, condusă de Garabet Ibrăileanu, unde i-a cunoscut pe scriitorii ce au creat faima „dulcelui târg al Ieșilor”.

În perioada 1930–1933 a îndeplinit funcția de director al Teatrului Național din Iași.

Primul volum al lui Ionel Teodoreanu, *Ulița copilăriei*, apare în 1923 și este apreciat de critici notorii, precum P. Constantinescu, G. Bogdan-Duică, G. Ibrăileanu, E. Lovinescu, G. Călinescu, Perpessicius. Impulsivat de spiritul impetuos, de fluviu, al lui Constantin Stere, el va purcede la crearea trilogiei: *Hotarul nestatornic* (1925), *Drumuri* (1926), *Între vânturi* (1927). Cunoscută sub numele *La Medeleni*, a apărut într-un număr mare de ediții, ajungând la un tiraj impresionant. Această principală scriere a sa îl transformă într-un autor cu uriaș succes la public, dar și foarte controversat în aprecierile criticilor literari.

A publicat romanele *Turnul Milenei* (1928), *Bal mascat* (1929), *Golia*, în două volume (1930), *Fata din Zlataust*, în două volume (1931), *Crăciunul de la Silvestri* (1934), *Fundacul Varlaamului* (1938), *Prăvale-Baba* (1940), *Tudor Ceaur Alcaz*, în patru volume (1940-1942), *Hai diridam* (1946), *La porțile nopții* (1946), *Zdrulă și Puhă* (1946). Toate romanele sale au cunoscut mai multe ediții în timpul vieții sale.

Îi aparține și volumul *În casa bunicilor*, apărut în 1938, care cuprinde o suită de fermecătoare note lirico-epice, inspirate din propria copilărie, și un ciclu de nuvele și povestiri.

Este autorul volumelor de memorialistică *Întoarcerea în timp* (1941) și *Masa umbrelor* (1946) (ultimul – apariție notabilă după o lungă eclipsă).

După 1948 se dedică integral avocaturii.

S-a stins din viață la 3 februarie 1954, în urma unui infarct, în sărăcie și uitare.

Ulterior, Ionel Teodoreanu va fi reconsiderat, multe dintre scrierile lui fiind retipărite în ediții de masă. Postum îi vor apărea volumele de versuri *La porțile nopții* (1970) și *Cina cea de taină* (1996), precum și romanul *Să vie Bazarcă!* (1971).

I s-au dedicat două monografii, una datorită lui Nicolae Ciobanu și alta semnată de Silvia Tomuș. Aceasta din urmă se intitulează *Ionel Teodoreanu sau bucuria metaforei* (1980).

O bogată literatură memorialistică îl are ca personaj pe Ionel Teodoreanu: Demostene Botez, Aurel Leon, Șerban Cioculescu, Virgil Carianopol etc.

Referințe

Copiii și amintirile din copilărie alcătuiesc substanța cea mai de preț a literaturii domnului Ionel Teodoreanu. [...] Liric, în toată structura temperamentului său scriitoricesc și, aplicându-se unei materii, predestinat lirică, cum este aceea a copilăriei, Ionel Teodoreanu a izbutit totuși, oricât ar părea de paradoxal, să creeze cea mai bogată galerie de individualități liliputane din câte posedă literatura noastră.

Perpessicius

Chiar de la întâiul volum, *Ulița copilăriei*, Ionel Teodoreanu apare ca un scriitor original în posesia deplină a formulei sale.

George Călinescu

Creația lui Ionel Teodoreanu nu reprezintă un fenomen para sau infra literar, un produs de consum, o curiozitate paralelă cu valoarea estetică, ci una din expresiile artistice care a îmbogățit proza românească și a statornicit o modalitate de expresie, a integrat o lume și o vârstă în viața literaturii noastre. Creația lui este irepetabilă, stilul său nu poate fi imitat, iar atunci când s-a încercat nu a produs decât pastișe.

Valeriu Râpeanu

E în toată opera lui un amestec de tristețe și de glumă. Nostalgia unei fraze și ironia unei observații se întâlnesc la fiecare pas. E o foarte izbutită imagine a copilăriei și a adolescenței și – în același timp – un aspect al întregii literaturi care ne-a venit și ne vine cu prisosință din Moldova.

Mircea Eliade

Ionel Teodoreanu este autorul unei unice cărți, *Ulița copilăriei*, pe care o reface neconținut, amplificând-o și metamorfozând-o.

Ov. S. Crohmălniceanu

Interesul lui Ionel Teodoreanu față de copilăria și adolescența pe care le forează insistent în lucrările *Ulița copilăriei și În casa bunicilor* coincide cu interesul său față de cea mai vie perioadă din viața omului. E ca și cum autorul s-ar regăsi în copilărie ca într-o sferă a împlinirii neforțate. Aflat în căutarea Paradisului care a existat – copilăria, Ionel Teodoreanu inventează la infinit întâmplări pentru a-l regăsi.

Ana Bantoș

Titluri pentru expoziții

Autentică memorie a copilăriei
Lumea copilăriei lui Ionel Teodoreanu
Scriitorul sufletului adolescentin
Ionel Teodoreanu – „eternul adolescent”

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ARCA** lui Noe: roman / Ionel Teodoreanu. – București: Albatros, 1991. – 327 p. – (Lectura).
- BAL** mascat / Ionel Teodoreanu. – Craiova: Hyperion, 1994. – 352 p.
- FATA** din Zlataust: roman / Ionel Teodoreanu. – Iași: Junimea, 1994. – 424 p. – (Romane românești celebre).
- HOTARUL** nestatornic / Ionel Teodoreanu; il.: V. Olac. – București: Ed. „Ion Creangă”, 1986. – 293 p. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- ÎN** casa bunicilor / Ionel Teodoreanu; des.: G. Mihail. – București: Ed. „Ion Creangă”, 1988. – 206 p. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- ÎNTOARCEREA** în timp; Masa umbrelor / Ionel Teodoreanu. – București: Minerva, 1990. – 311 p.
- JUCĂRII** pentru Lily: poeme în proză / Ionel Teodoreanu; il.: C. Baciu. – București: Ed. „Ion Creangă”, 1981. – 48 p.: il.
- LA** Medeleni. Vol. 1: Hotarul nestatornic / Ionel Teodoreanu. – București: Litera Internațional, 2009. – 299 p. – (Biblioteca pentru toți).

- LA** Medeleni. Vol. 2: Drumuri / Ionel Teodoreanu. – București: Litera Internațional, 2009. – 491 p. – (Biblioteca pentru toți).
- LA** Medeleni. Vol. 3: Între vânturi / Ionel Teodoreanu. – București: Litera Internațional, 2009. – 396 p. – (Biblioteca pentru toți).
- LORELEI** / Ionel Teodoreanu; pref.: Paul Cernat. – București: Litera Internațional, 2009. – 304 p. – (Biblioteca pentru toți).
- SECRETUL** Anei Florentin: roman / Ionel Teodoreanu. – București: Porus, 1992. – 240 p.
- ULIȚA** copilăriei; În casa bunicilor / Ionel Teodoreanu; il.: A. Colâbneac. – Ch.: Prut Internațional, 2004. – 240 p.

Referințe critice

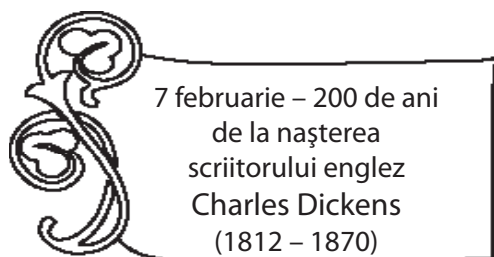
- IONEL** Teodoreanu: viața și opera în imagini / ed. îngrijită de D. Vacariu, B. Crăciun. – Iași: Porțile Orientului, 1998. – 134 p.
- TOMUȘ**, Silvia. Ionel Teodoreanu sau bucuria metaforei / Silvia Tomuș. – Cluj-Napoca: Dacia, 1980. – 222 p.
- CĂLINESCU**, G. Ionel Teodoreanu // Călinescu, G. Istoria literaturii române de la origini până în prezent. Romancierii: 1920-1930. – București, 1998. – P. 89-119.
- CERNAT**, Paul. Cartea marilor vacanțe: [„La Medeleni”] / Paul Cernat // Teodoreanu, Ionel. La Medeleni. Vol. I. – București, 2009. – P. 19-30.
- CIOCANU**, Ion. Ionel Teodoreanu, „eternul adolescent” // Ciocanu, Ion. Literatura română. – Ch., 2003. – P. 266-269.
- DATE** biobibliografice // Teodoreanu, Ionel. Ulița copilăriei; În casa bunicilor. – București, [s.a.]. – P. 15-19.
- PREDA**, Nina. [Despre creația lui Ionel Teodoreanu] / Nina Preda // Teodoreanu, Ionel. Lorelei: roman. – București, 1991. – P. 269-287.
- RĂȚIU**, Iuliu. Ionel Teodoreanu // Rățiu, Iuliu. O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți. – Ch., 2006. – P. 270-271.
- RÂPEANU**, Valeriu. Repere biografice și bibliografice / Valeriu Râpeanu // Teodoreanu, Ionel. Tudor Ceaur Alcaz. Vol. I. – București, 1996. – P. XIII-XVII.
- SASU**, Aurel. Ionel Teodoreanu // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române. Vol. 2. – Pitești, 2006. – P. 697-698.

VRABIE, Diana. Copilăria și imaginea ei în literatură: Ionel Teodoreanu, „Ulița copilăriei” // Vrabie, Diana. Literatura pentru copii. – Ch., 2009. – P. 193-197.

VRABIE, Diana. Ionel Teodoreanu, „La Medeleni” // Vrabie, Diana. Literatura pentru copii. – Ch., 2009. – P. 130-133.

MEDAN, Gabriela. Ionel Teodoreanu și Mateiu I. Caragiale – reprezentanți ai direcției estetizante / Gabriela Medan // Limba Română. – 2009. – Nr. 5-6. – P. 56-60.

SCRIITORUL sufletului adolescentin // Florile dalbe. – 2008. – 6 noiembr. – P. 8.

Romancier ilustru și cel mai de seamă reprezentant al realismului în Anglia, Charles Dickens s-a născut la 7 februarie 1812, în Portsmouth, Hampshire, fiind fiul lui John și al Elizabethei Dickens.

Primii ani ai vieții au fost foarte fericiți pentru Charles, petrecându-și timpul liber în compania romanelor de aventură ale lui Tobias Smollett și Henry Fielding. Familia sa făcea parte din nobilimea de mijloc și i-a asigurat educația la o școală privată. Dar în 1824 totul se schimbă după ce tatăl său, fost funcționar la o companie maritimă, un om destul de nechibzuit cu banii, este trimis la închisoarea datornicilor. Așa că Charles la vârsta de 12 ani este nevoit să-și întrerupă studiile și să se angajeze într-o fabrică de cremă de ghetă. Din fericire, situația materială precară a familiei a fost rezolvată curând de o moștenire neașteptată, însă mama îl lasă pe Charles să lucreze în continuare la fabrică, fapt pentru care nu o va ierta niciodată. Acest resentiment, precum și

situația grea a clasei în mijlocul căreia și-a trăit o parte din copilărie, îl impresionează puternic pe viitorul scriitor, ele devenind teme majore ale operei sale.

În 1827 devine funcționar la un birou de avocatură. Învăță stenoграфия, ceea ce îi înlesnește primii pași în cariera jurnalistică. Curând își face un nume printre gazetari. Duce o viață teribil de agitată, călătorind tot timpul, pentru că nu suportă să rămână mai mult de trei-patru luni într-un loc. În general, trăiește la Londra, unde își asumă un rol important în mișcarea filantropică și de educație publică.

În 1846 înființează un ziar de orientare radicală pe care, însă, nu are răbdarea să-l redacteze. De mai mult succes se bucură publicațiile *Household Words* și *All the Year Round*.

A debutat în literatură cu *Sketches by Boz* (*Schițe de Boz*, 1835 – 1836) (Boz fiind pseudonimul său literar), în care descrie cu mult umor scene din viața de toate zilele a Londrei din timpul său.

Primul roman, care a marcat începutul faimei de scriitor a lui Dickens, a fost *The Posthumous papers of the Pickwick Club* (*Documentele postume ale Clubului Pickwick*, 1836). Succesul său a fost determinat nu numai de umorul inimitabil al autorului, ci și de faptul că acest roman a fost primul care a dezvăluit cititorilor realitatea din timpul lor.

Prin cel de-al doilea roman al său – *Oliver Twist* (1837–1838), Dickens inaugurează seria romanelor sociale, din care mai fac parte *Nicholas Nickleby* (1838 – 1839), *Martin Chuzzlewit* (1843 – 1844) și romanul considerat capodopera sa *David Copperfield* (1849 – 1850).

Definindu-se ca un romancier al celor umili și oropsiți, Charles Dickens și-a manifestat în opera sa simpatia față de lumea micii burghezii, căreia îi aparținea. Mica burghezie din romanele sale *The Old Curiosity Shop* (*Prăvălia de antichități*, 1840–1841) și *Nicholas Nickleby* apare idealizată, fiind singura categorie socială în care pot fi găsite adevărate modele de virtute.

Afirmându-se ca un mare scriitor realist, Dickens a zugrăvit în operele sale aspectele cele mai caracteristice ale vieții engleze din epoca victoriană, în special în romanele *Dombey and Son* (*Dombey și fiul*, 1846–1848), *Bleak House* (*Casa întunericului*, 1852–1853) și *Hard Times* (*Timpuri grele*, 1854).

Dickens a scris și două romane istorice: *Barnaby Rudge* (1841), conceput într-o manieră apropiată de cea a lui Walter Scott, și *A Tale of Two Cities* (*Poveste despre două orașe*, 1859), proiectat pe fundalul revoluției franceze.

Romanul *Great Expectations* (*Marile speranțe*), apărut mai întâi în foileton, din decembrie 1860 până în iunie 1861, a fost scris sub semnul unei dragoste nu într-un totu fericite pentru actrița Ellen Ternan, care a imprimat romanului tonul suav, melancolic și ușor fantastic.

S-a afirmat și în domeniul creației pentru copii. Printre cărțile din această categorie se numără și *Poveste de Crăciun*, care are un caracter moralizator, cultivând în inimile celor mici blândețea, generozitatea și iubirea, învățându-i să le caute și să le prețuiască în viața de toate zilele.

Un șir din romanele sale au fost ecranizate.

Vitalitatea care animă acțiunea romanelor și acuitatea observațiilor fac din Dickens cel mai național, cel mai tipic scriitor englez și unul dintre cei mai mari prozatori universali.

S-a stins din viață la 9 iunie 1870, în urma unui atac de cord, lăsând neterminat romanul *Misterul lui Edwin Drood*. A fost înmormântat în „colțul poezilor” din Mănăstirea Westminster.

Referințe

Nu se îndoiește, cred, nimeni că mă port ca un părinte drăgostos cu toți copiii fanteziei mele și că nimeni nu poate iubi mai fierbinte această familie decât o iubesc eu. Dar, ca mulți părinți drăgostoși, port în adâncul sufletului chipul copilului preferat. Și numele acestuia este David Copperfield.

Charles Dickens

Acum, când lumea veche se clatină, când mulțimea anonimă, simpatică lui, se ridică ca un val, niciun alt scriitor nu poate fi atât de modern ca acest prieten generos al celor umiliți și ofențați. Romanele lui sunt bucăți întregi de viață, înviorate și înseninate de sufletul ales al autorului.

Garabet Ibrăileanu

Romanele lui Dickens reconstituie o frescă amplă, variată, chiar dacă nu completă a epocii.

Ovidiu Drâmba

[...] În special de lumea copiilor s-a apropiat Dickens cu o capacitate de simpatie și de înțelegere încă nedovedită de niciun alt scriitor european al secolului.

Ovidiu Drâmba

Nimeni nu a scris cu atâta simpatie și înțelegere despre viața oamenilor simpli și săraci din Anglia victoriană ca Charles Dickens. Într-o vreme, în care se credea că cei săraci nu pot fi buni și generoși, el demonstrează contrariul.

Dan Starcu

Scriitor prestigios, care a dăruit literaturii universale capodopere de neuitat. [...] Cărțile sale, caracterizate prin conflicte dramatice în care binele învinge întotdeauna răul, au darul de a impresiona puternic sufletele cititorilor, dezvăluindu-le lumi necunoscute și invitându-i la meditație.

Al. Iacobescu

Titluri pentru expoziții

Creatorul realismului critic englez

Marele romancier – Charles Dickens

Charles Dickens – maestru al umorului

Mare pictor al oamenilor – Charles Dickens

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- AVENTURILE** lui Oliver Twist / Charles Dickens; trad.: T. Sadoveanu, P. Sadoveanu; il.: V. Diordiev. – Ch.: Prut Internațional, 2004. – 516 p.
- BARNABY** Rudge / Charles Dickens; trad.: N. Popescu. – București: Univers, 1998. – 526 p.
- BLEAK** House / Charles Dickens; retold by M. Tarner; ill. by K. Dixey. – Oxford: Heinemann, 1992. – 128 p.: il.
- BOLȘIE** nadeždy / Charles Dickens; per.: M. Lorie. – M.: Hudož. lit., 1987. – 381 p.
- CONTES** de Noel / Charles Dickens. – Paris: Ed. Jean-Claude Lattes, 1987. – 475 p.
- DRAGOSTE** de soră; Povestea lui Toby / Charles Dickens; trad.: D. Starcu. – Pitești: Paralela 45, 2007. – 168 p.
- HARD** Times / Charles Dickens; ad. by R. Sellwood. – Oxford: MacMillan, 2006. – 110 p.
- IMPRESII** din Italia / Charles Dickens; trad.: G. Pleșea. – București: RAO Internațional, 1997. – 252 p.
- ISTORIA** Angliei pentru copii. În 2 vol. / Charles Dickens. – Cluj-Napoca: Dacia. – 1999-2001. – (Biblioteca mea: Istoria).
- THE** life of our Lord=Viața Mântuitorului nostru Isus Hristos / Charles Dickens; trad.: I. Bantoș. – București: Mondero, 1990. – 109 p.: il.
- MARILE** speranțe / Charles Dickens; trad.: V. Călin. – București: Regis, [2007]. – 544 p.
- OSUL** de pește fermecat / Charles Dickens; trad.: A. Ralian; il.: I. Desideriu. – București: Ed. ”Ion Creangă”, 1984. – 32 p.: il.
- POVESTE** de Crăciun / Charles Dickens; trad.: Ana-Irina Benea; il.: W. Riess. – București: Corint Junior, 2009. – 134 p.: il.
- POVESTIND** copiilor / Charles Dickens; trad.: Al. Iacobescu. – București: Venus; Ch.: Știința, 1995. – 196 p.
- ROŽDESTVENNSKIE** povesti / Charles Dickens. – M.: Pravda, 1988. – 509 p.
- VIAȚA** lui David Copperfield. În 3 vol. / Charles Dickens; trad.: I. Comșa; il.: V. Diordiev. – Ch.: Prut Internațional, 2005.

- VOLȘEBNAĀ** skazka, prinadležașăâ peru miss Alice Reinberd, kotoroj ispolniloș semʹ / Charles Dickens; trad.: A. Șerbakov; hudož.: G. Âsinskij. – SPb: Licej, 1992. – 31 p.: il.

Referințe critice

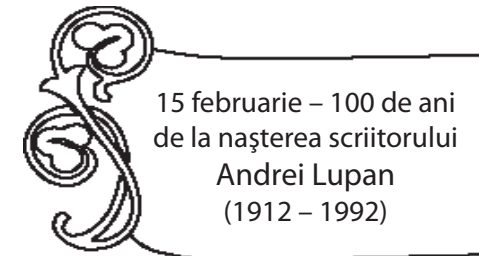
- CHESTERTON**, G. K. Charles Dickens / G. K. Chesterton; per.: N. Trauberg. – M.: Raduga, 1982. – 203 p.
- MIHAL'SKAĀ**, N. P. Charles Dickens: kn. dlâ uč. / N. P. Mihal'skaâ. – M.: Prosveŝenie, 1987. – 128 p. – (Biografiâ pisatelâ).
- TUGUȘEVA**, M. Charles Dickens: očerk žizni i tvorčestva / M. Tugușeva. – M.: Det. lit., 1979. – 208 p.: il.
- WILSON**, Angus. Mir Charles Dickens / Angus Wilson; per.: R. Pomeranceva, V. Haritonov. – M.: Progress, 1975. – 318 p.
- CHARLES** Dickens // Vse obo vseh. T. 7. – M., 1997. – P. 111-118.
- CHARLES** Dickens // Zarubežnaâ literatura. – M., 2008. – P. 312-315. – (Sovremennaâ škol'naâ ènciklopediâ).
- CHARLES** Dickens – creatorul realismului critic englez // 100 de scriitori notorii ai lumii: viața, activitatea, opera. – Ch., 2006. – P. 146-149.
- CRAIA**, Sultana. Charles Dickens // Craia, Sultana. Antologie de literatură universală: pentru cl. 5-8. – București, 1996. – P. 279-280.
- DICKENS** // The New Encyclopaedia Britannica. Vol. 17. – Chicago, 1993. – P. 269-274.
- DICKENS** Charles // Children's Britannica. Vol. 6. – Anckland, 1991. – P. 46-49.
- DICKENS** Charles // Enciclopedia concisă Britannica. – București, 2009. – P. 673.
- DICKENS** Charles // Enciclopedia universală Britannica. Vol. 5. – București, 2010. – P. 105-106.
- DICKENS** Charles // Pisateli našego detstva. 100 imen: biogr. slov. Č. 2. – M., 1999. – P. 219-227.
- DRIMBA**, Ovidiu. Realismul în Anglia: Charles Dickens // Drimba, Ovidiu. Istoria literaturii universale. Vol. 2. – București, 1997. – P. 288-291.
- GHILAN**, Maria. Charles Dickens / Maria Ghilan // Calendar Național – 2002 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 2002. – P. 59-60.

- GRIGORESCU, Dan.** [„Aventurile lui Oliver Twist” de Charles Dickens] / Dan Grigorescu // Dickens, Charles. Aventurile lui Oliver Twist. – Ch., 2004. – P. 5-9.
- HAYNES, Doug.** „Casa umbrelor”, Charles Dickens / Doug Haynes // 1001 de cărți de citit într-o viață. – București, 2007. – P. 136.
- MARIAN, Eugen B.** Autoportret în oglinda literaturii / Eugen B. Marian // Dickens, Charles. Viața lui David Copperfield. Vol. I. – Ch., 2005. – P. 5-8.
- MIHAL'SKAĂ, N.** Roman Dickens „Bol'sie nadeždy” / N. Mihal'skaă // Dickens, Charles. Bol'sie nadeždy. – M., 1987. – P. 379-382.
- RAȚIU, Iuliu.** De la „Visul unei nopți de vară” la „Alice în Țara Minunilor”, în literatura engleză: [Charles Dickens] // Rațiu, Iuliu. O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți. – Ch., 2006. – P. 205-207.
- SANDERS, Andrew.** The Condition of England: Carlzle and Dickens // Sanders, Andrew. The short Oxford History of English Literature. – Oxford, 2000. – P. 402-410.
- SANDERS, Andrew.** The Condition of England Fiction: [Charles Dickens] // Sanders, Andrew. The short Oxford History of English Literature. – Oxford, 2000. – P. 410-414.
- SILMAN, T. I.** Charles Dickens / T. I. Silman // Kratkă literaturnă enciklopediă. T. 2. – M., 1964. – P. 683-691.
- TANDON, Bharat.** „Marile speranțe”, Charles Dickens / Bharat Tandon // 1001 de cărți de citit într-o viață. – București, 2007. – P. 148.
- TAYLOR, Jenny Bourne.** „David Copperfield”, Charles Dickens / Jenny Bourne Taylor // 1001 de cărți de citit într-o viață. – București, 2007. – P. 129.
- TAYLOR, Jenny Bourne.** „Oliver Twist”, Charles Dickens / Jenny Bourne Taylor // 1001 de cărți de citit într-o viață. – București, 2007. – P. 109.
- TUBEĬSKAĂ, G. N.** Charles Dickens // Tubel'skaă, G. N. Zarubežnye detskie pisateli. 100 imen: biobibliogr. sprav. Č. 1. – M., 2005. – P. 117-126.
- URNOV, D.** / Istoriă trudnogo detstva / D. Urnov // Dickens, Charles. Priklučeniă Olivera Twista. – M., 1980. – P. 5-12.
- URNOV, M. V.** Velikij romanist Charles Dickens // Urnov, M. V. Vehi tradicii v anglijskoj literature. – M., 1986. – P. 90-140.
- VENEDIKTOVA, T.** Charles Dickens / T. Venediktova // Sovremennyj slov.-sprav. po lit. – M., 1999. – P. 156-160.

- VICOLEANU, Ioan.** Charles Dickens / Ioan Vicoleanu // Budău, Eugen. Ghid de literatura universală. – Iași, 2004. – P. 79-88.
- VOROPANOVA, M.** Vseobemleše serdce Dickensa / M. Voropanova // Dickens, Charles. Roždestvennskie povesti. – M., 1988. – P. 5-12.

Documente audiovizuale și electronice

- CHARLES Dickens** [sursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Charles_Dickens
- CHARLES Dickens Biography** [sursă electronică] // <http://www.dickens-literature.com/biography.html>
- DICKENS, Ch.** Poveste de Crăciun [înregistr. audio] / Charles Dickens. – București: Erc Press, 2007. – (Citește și ascultă).

Poetul, dramaturgul, eseistul Andrei Lupan s-a născut la 15 februarie 1912 în satul Mihuleni, raionul Șoldănești. Studiile primare le face în satul de baștină. După absolvirea Școlii Agricole din Cucuruzeni (1929), studiază la Școala de Viticultură din Chișinău, apoi la Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol „M. V. Frunze” din Chișinău (1935–1941). A exercitat mai multe funcții: director de programe la radio Moscova, redacția română (1943–1944); colaborator științific superior la Institutul de Vinificație și Viticultură din Chișinău (1945); șef secție literară la ziarul *Țăranul sovietic* (1946); redactor-șef adjunct la Redacția Principală a Enciclopediei Sovietice Moldovenești (1967–1992). A ocupat înalte funcții de conducere: președinte și locțiitor al președintelui Sovietului Suprem al

RSSM; președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, membru activ al Academiei de Științe din Moldova.

Debutază cu poezia *Biografie* în 1932 pe paginile ziarului bucureștean *Adevărul literar și artistic*, după care publică sporadic poezii în presa vremii scrise în manieră barbian-argheziană. Câteva articole publicate în anii studenției: *Realități studențești*, *Facultatea și studenții ei*, *Eroism și lașitate*, *O manevră* denotă orientarea democratică a tânărului scriitor, tendința de încadrare pleneră în problematica vieții și atașamentul față de frământările și năzuințele oamenilor muncii spre o viață mai bună.

Creația literară de după 1945, reflectată în volumele *Poezii* (1947), *Intrare în baladă* (1954), *Haz și necaz* (1957), *Meșter-faur* (1958), *Frate al pământului* (1962), *Versuri* (1962), *Legea găzduirii* (1966), *Scrieri* (în 3 vol., 1973), *Gromovnic* (1973), *Magistrale* (1976), *Versuri* (1982), *Frate al pământului* (1986), *Scrieri* (în 2 vol., 2002) ș.a. redau evenimente importante din viața satului moldovenesc din perioada dintre cele două războaie mondiale, din timpul celui de-al Doilea Război Mondial și din anii postbelici, cu tot frământul și zbuciumul lor dramatic, intersectând mentalitatea profund țărănească și tiparele vii ale creației populare cu lecturile și asimilările valorilor naționale și universale, fapt care imprimă scrisului lupanian o notă și un specific aparte.

S-a manifestat ca publicist cu profunde și curajoase viziuni estetice, culturale și sociale (eseurile despre M. Eminescu, I. Creangă, T. Arghezi, despre procesul literar contemporan, despre limba literară etc., înmănunchiate parțial în culegerea *Cărțile și răbojul anilor* (1969) etc.).

Pentru copii a editat cărțile *O zi neuitată* (1952), *Mijatca* (1971, reeditări). Unele din poeziile sale au fost traduse și în alte limbi.

S-a manifestat și în calitate de traducător al unor opere de valoare din patrimoniul literar universal, prezentând versiuni în limba maternă din W. Shakespeare, A. Pușkin, M. Lermontov, N. Nekrasov, T. Șevcenko, M. Gorki, V. Maiakovski, A. Tvardovski, N. Tihonov, A. Prokofiev, E. Mieželaitis ș.a.

A fost distins cu Premiul de Stat al RSSM (1967, pentru volumul *Legea găzduirii*), Premiul de Stat al URSS (1975, pentru ciclul de versuri

Magistrale), decorat cu ordinele „Lenin” și „Drapelul Roșu de Muncă”. I s-au conferit titlurile de Scriitor al Poporului din RSSM (1982) și de Erou al Muncii Socialiste.

S-a stins din viață la 27 august 1992 și a fost înmormântat la Cimitirul Central din Chișinău de pe strada Armenească.

Referințe

[Poezia lui Lupan este] extrem de ideologizată. Poetul a izbutit, totuși, acolo unde a evitat materialitatea, spiritualizând imaginile [...] și unde a îmbrățișat formula barbiană, eliptică, ușor ermetică, uzând de cuvântul dur, pitoresc și dedându-se unei gratuități sonore [...]. Barbianismul de tinerețe [...] a cunoscut astfel o resurrecție evidentă, impunându-se în pofida programatismului țărănesc etic și estetic al poetului.

Mihai Cimpoi

Multe din particularitățile scrisului lupanian s-au relevat și în scrierile pentru copii... În plan valoric nu sunt scrieri ieșite din comun, dar dovedesc prezența autorului într-un moment, când anume literatura pentru copii trebuia susținută. Nu putem vorbi despre un registru tematic vast..., în schimb nu vom neglija încărcătura de sinceritate, capacitatea poetului de a surprinde aspecte și tipuri vii... În ciuda tonului discursiv-moralizator și a excesului de simplificare (în genul anecdotelor populare), textele nu ne displac nici azi: optimiste până la jovialitate, impregnate de umor, ele capătă o coerență accentuată prin exploatarea stilului oral și au forța „magică” de a se memoriza ușor.

Eliza Botezatu

[Andrei Lupan] necesită o înțelegere dreaptă și o apreciere pe potriva agonisiei de o viață. Avem a cerne și a descerne cu multă migală și răspundere operele rămase de la scriitor, pentru a ne convinge care dintre ele se pretează în mod obiectiv includerii în sanctuarul culturii noastre și care se situează iremediabil și pentru totdeauna în afara acesteia.

Ion Ciocanu

Titluri pentru expoziții

Bardul din Mihulești
 Legenda Meșterului Faur
 Andrei Lupan și limitele sale
 Poetica figurativă a lui Andrei Lupan

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE*Opera*

- FRATE** al pământului: poezii / Andrei Lupan; prez. graf.: Iu. Pivcenco. – Ch.: Lit. artistică, 1986. – 483 p.
- GROMOVNIC** / Andrei Lupan. – Ch.: Cartea moldovenească, 1973. – 72 p.
- INTRARE** în baladă: versuri / Andrei Lupan; il.: E. Zavtur. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 296 p. – (Colecție pentru elevi, studenți).
- MAGISTRAL**: versuri / Andrei Lupan; prez. graf.: I. Cărmu. – Ch.: Cartea moldovenească, 1976. – 142 p.
- MIJATCA** / Andrei Lupan. – Ch.: Lumina, 1971. – 17 p.
- SCRIERI**: În 2 vol. / Andrei Lupan; selecț.: H. Corbu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2002.

Referințe critice

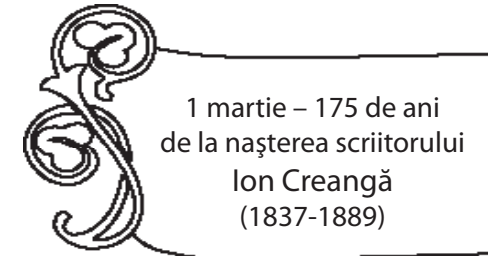
- ANDREI** Lupan // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: M. Harea, E. Cugut. – Ch., 2004. – P. 236-242.
- BOTEZATU**, Eliza. Anotimpurile anului și ale poeziei / Eliza Botezatu // Lupan, Andrei. Scrieri. Vol. 1. – Ch., 2002. – P. 360-388.
- BOȚU**, Pavel. Dăruire // Boțu, Pavel. Corăbier în furtună: proză, versuri. – Ch., 2006. – P. 169-171.
- BURLACU**, Alexandru. Andrei Lupan // Burlacu, Alexandru. Literatura română din Basarabia: anii '20-'30. – Ch., 2002. – P. 136-138.
- CIMPOI**, Mihai. Generația pierdută și întoarcerea la unelte: [Andrei Lupan] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 253-254.

- CIOCANU**, Ion. Andrei Lupan // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 57-58.
- CIOCANU**, Ion. Andrei Lupan și limitele sale / Ion Ciocanu // Literatura română postbelică. – Ch., 1998. – P. 240-246.
- CIOCANU**, Ion. Poezia lui Andrei Lupan și vămile plătite regimului totalitar // Ciocanu, Ion. Literatura română. – Ch., 2003. – P. 346-356.
- CIUBUCCIU**, Vlad. Bardul din Mihuleni: arbore genealogic / Vlad Ciubuciu // Lupan, Andrei. Scrieri. Vol. 1. – Ch., 2002. – P. 42-45.
- CORBU**, Haralambie. Dreptul la nume: Andrei Lupan // Corbu, Haralambie. Fața ascunsă a cuvântului: st. și eseuri lit. – Ch., 2007. – P. 283-284.
- CORBU**, Haralambie. Harul de a dezlega nodurile: [Andrei Lupan] // Corbu, Haralambie. Fața ascunsă a cuvântului: st. și eseuri lit. – Ch., 2007. – P. 321-332.
- CORBU**, Haralambie. Vocația și blestemul înaintemergătorului: [Andrei Lupan] // Corbu, Haralambie. Fața ascunsă a cuvântului: st. și eseuri lit. – Ch., 2007. – P. 285-320.
- DOLGAN**, Mihail. Andrei Lupan: „Scenariu de film” // Dolgan, Mihail. Fețele nevăzute ale manuscriselor de poezie. – Ch., 2008. – P. 215-218.
- DOLGAN**, Mihail. Poetica figurativă a lui Andrei Lupan // Dolgan, Mihail. Metafora este poezia însăși. – Ch., 2009. – P. 71-90.
- DOLGAN**, Mihail. Tradiții argheziene în poetica lui Andrei Lupan / Mihail Dolgan // Literatura română postbelică. – Ch., 1998. – P. 188-204.
- FURDUI**, Galina. Datorie de om: (despre Meșterul faur amintindu-ne) // Furdui, Galina. Tangențe policrome: eseuri, portrete, creionări. – Ch., 2009. – P. 24-26.
- NOTE** biobibliografice: Andrei Lupan // Traduceri din poezia universală / selecț.: L. Butnaru. – Ch., 2004. – P. 263.
- RACHIERU**, Adrian Dinu. Un lider de altădată: Andrei Lupan // Rachieru, Adrian Dinu. Poeții din Basarabia: un veac de poezie românească. – Ch.; București, 2010. – P. 105-107.
- SAVOSTIN**, Nicolai. Odin i vmeste so mnogimi // Savostin, Nicolai. Čest' poëtov: kniga o pisatel'stve i pisatelâh. – Ch., 2006. – P. 270-286.
- SAVOSTIN**, Nicolai. Surovyj roman // Savostin, Nicolai. Čest' poëtov: kniga o pisatel'stve i pisatelâh. – Ch., 2006. – P. 288-293.

- ZBÂRCIOG**, Vlad. Andrei Lupan / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Ch., 2010. – P. 332-333.
- MIHAIL**, Viorel. Pur și simplu – Andrei Lupan / Viorel Mihail // Săptămâna. – 2010. – 26 febr. – P. 9.
- ANDREI** Lupan (1912-1992) // Alunelul. – 2007. – Nr. 2. – P. 4.
- BRÂNZĂ**, Romanița. Andrei Lupan – bardul din Mihuleni / Romanița Brânză, Ana Lisnic // Florile dalbe. – 2007. – 1 mart. – P. 2.
- CIMPOI**, Mihai. De vorbă cu inima / Mihai Cimpoi // Glasul Națiunii. – 2007. – 3 mai. – P. 6.
- CIMPOI**, Mihai. „Eu unul nu pot să mi-o iert” / Mihai Cimpoi // Glasul Națiunii. – 2007. – 15 febr. – P. 12.
- DRUȚĂ**, Ion. Gospodarul / Ion Druță // Glasul Națiunii. – 2007. – 28 iun. – P. 6-7.
- DUMBRĂVEANU**, Victor. Iarna patriarhului / Victor Dumbrăveanu // Moldova. – 2007. – Nr. 1-2. – P. 23.
- PALLADI**, Tudor. Legenda Meșterului faur / Tudor Palladi // Glasul Națiunii. – 2007. – 29 mart. – P. 6.

Dedicații lirice

- ISTRU**, Bogdan. Către podgoreni: lui Andrei Lupan // Istru, Bogdan. Vocea memoriei: versuri. – Ch., 2007. – P. 86.
- LOTEANU**, Emil. Beau vin: lui Andrei Lupan // Loteanu, Emil. Ritmuri: versuri. – Ch., 2007. – P. 100-101.
- MARIAN**, Boris. Imâ tvoe: Andrei Lupan // Marian, Boris. Naedine so vsemi: izbrannye stihi. – Ch., 2006. – P. 171.

Marele povestitor Ion Creangă s-a născut în Humulești, județul Iași, în familia lui Ștefan a Petrei Ciubotariu și a Smarandei, fiica lui David Creangă din Pipirig, ambii având origini ardelențești. Era primul din cei opt copii ai părinților săi.

La insistența mamei, care își dorea ca băiatul cel mare să învețe și să devină preot, începe „drumul școlilor”. După cursurile primare la Humulești (1846), la Broșteni și Târgul Neamț (1848-1851), Școala Domnească din Târgul Neamț (1852-1854) și școala de catiheți din Fălticeni (1854-1855), se înscrie în toamna lui 1855 în anul II al Seminarului de la Socola, absolvind în 1858 cu note bune și foarte bune „cursul de gios” (primele patru clase) ale seminarului. În același an îi moare tatăl. Nu-și mai poate continua studiile, fiind nevoit să se hirotonească. După ce se însoară, în 1859, cu Ileana Grigoriu (căsătoria fiind o condiție pentru a putea deveni față bisericească), este hirotonit diacon la biserica Prea Cuvioasa Parascheva din Târgu Frumos. În 1860 e transferat la biserica Patruzeci de Sfinți (Mucenici) din Iași, iar în 1866 – la biserica Golia din Iași. Între 1863-1865 urmează cursurile Școlii Preparandale de la Trei Ierarhi din Iași, al cărei director era Titu Maiorescu – „cel mai bun voitor ce am avut în viața mea”, îl va numi mai târziu Creangă.

În 1864, paralel cu studiile, începe să lucreze ca institutor la școala primară de la Trei Ierarhi, reușind s-o facă „cea mai bună din România”, cum va menționa într-un raport către minister inspectorul școlar V.A. Urechia. Între timp se adâncește conflictul său cu autoritățile ecleziastice, conflict care va duce în 1872 la dubla lui excludere – din cler și din învă-

țământ. Va fi reprimat în rândul clerului abia după 122 de ani, post-mortem. În învățământ va reveni după doi ani, când în fruntea ministerului vine Titu Maiorescu. Prin decretul acestuia, la 1 septembrie 1874, este numit învățător la Școala primară de băieți din mahalaua ieșeană Păcurari, unde va sluji până la sfârșitul vieții.

Se manifestă ca un bun institutor, autor de manuale și cărți didactice elaborate în colaborare cu alți colegi: cunoscutul abecedar *Metodă nouă de scriere și cetire pentru uzul clasei I primară* (1868), *Învățătorul copiilor, carte de cetit în clasele primare, cu litere, slove și buchii, cuprinzând învățături morale și instructive* (1871), *Povățuitoriu la cetire prin scriere după sistemul fonetică* (1876), *Geografia județului Iași*, pentru clasele a 2-a și a 3-a (1879).

Carierea literară este legată de activitatea sa didactică: începe prin a scrie mici bucăți de proză și poezioare incluse în manuale. În 1875 îl cunoaște și se împrietenește cu Mihai Eminescu, pe atunci revizor școlar la Iași și Vaslui. Acesta îl îndeamnă pe Creangă să scrie și-l introduce la „Junimea”, unde va citi povestea *Soacra cu trei nurori*, publicată în numărul din 1 octombrie 1875 al *Convorbirilor literare*. Acestui debut îi urmează poveștile *Capra cu trei iezi* (1875), *Punguța cu doi bani*, *Dănilă Prepeleac*, *Povestea porcului* (toate în 1876), *Povestea lui Stan Pățitul*, *Povestea lui Harap-Alb*, *Fata babei și fata moșneagului* (toate în 1877), *Ivan Turbincă* (1878), *Povestea unui om lenș* (1878), povestirile *Moș Nichifor Coțcarul* (1877), *Popa Duhu* (1881), *Cinci pâini* (1883), *Ion Roată și Vodă Cuza* (1883) ș.a., precum și *Amintiri din copilărie* (primele trei părți sunt publicate în 1881-1882, a IV-a parte – în 1892, postum). În 1890-1892 apar postum *Scrieri* în două volume, cu prefață de A.D. Xenopol, iar în 1895 – ediția *Opere complete* în șase părți.

În doar câțiva ani (carierea sa literară se încheie practic în 1883), Creangă reușește să dea viață unor opere de o certă valoare care l-au situat printre cei mai mari autori ai literaturii române din toate timpurile. S-a bucurat de aprecierea contemporanilor, exprimată și prin acordarea unor titluri și distincții. Astfel, în 1878 primește medalia Bene Merenti,

clasa a II-a, în 1882 este ales membru de onoare al societății „România jună” din Viena, iar în 1883, pentru meritele sale didactice, i se decernează ordinul Cavaler al Coroanei României. În 1948 Academia Română îl declară, post-mortem, membru de onoare. Scrierile sale au fost traduse în peste douăzeci de limbi.

Își petrece ultima perioadă de viață în bojdeuca sa din Țicău, făcând „rânduială în cele însemnări”, primind vizitatori și luptându-se cu boala ce-l măcina mai bine de zece ani. Lovit de un atac de epilepsie și apoplexie, se stinge din viață în noaptea de 31 decembrie 1889, la vârsta de 52 de ani. Înhumarea are loc în ziua de 2 ianuarie 1890, la Cimitirul Eternitatea, printre pușinii care l-au condus în ultimul drum fiind scriitorul Nicolae Gane și Nicolae Iorga.

Referințe

Cu cât mai mult pătrunde deceniu în deceniu
Se-ntinde peste țară moldovenescu-i geniu...

Radu Boureanu

Opera lui Creangă este epopeea poporului român. Creangă este Homer al nostru. (...) Creangă este un reprezentant perfect al sufletului românesc între popoare, al sufletului moldovenesc între români, al sufletului țărănesc între moldoveni, al sufletului omului de munte între țărani moldoveni.

Garabet Ibrăileanu

Humorist de talent, scriitor „senzațional” prin excelență, Creangă e acela dintre scriitorii noștri care a trăit mai aproape de popor, l-a înțeles mai bine și l-a reprodus mai cu viață.

Nicolae Iorga

Amintiri din copilărie sunt scrise cu artă și meșteșug de un mare scriitor. Vremea va dovedi că aceste pagini sunt inimitabile și vor rămâne de-a pururi modele pentru toate veacurile. Simple, ca și sufletul care le-a dat lumină, ele

trăiesc în acele tablouri rustice de un umor unic în literatura noastră, dar în-cadrate de o poezie, care tulbură și fascinează pe cititorul lor.

Mihai Eminescu

Creangă a făcut din povestea tradițională ceea ce Alecsandri făcuse mai înainte cu *Doinele* din poezia populară: o operă de artă.

Jean Boutière

Ca și Cervantes, Rabelais, Perrault, Creangă este un poet desăvârșit al copilăriei, al dimensiunilor ei sufletești (...). Creangă ascultă o unică voce: cea a naturii umane, care-și cunoaște împlinirea prin faptul că-și ascultă propria sa voce. E vocea copilăriei eterne.

Mihai Cimpoi

(...) Sufierea, simțirea și înțelepciunea poporului s-au adunat laolaltă în meșterul Creangă, ce-a dat la iveală minunatele zăcăminte și comori spirituale din munții lui de baștină.

George Meniuc

O cruce numele-i păzește
Pe-altarul sfintei nemuriri,
Din care dânsul, părintește,
Ne spune-atâtea amintiri.

Vladimir Rusnac

Titluri pentru expoziții

Lumea eternă a lui Creangă
Cu pana sa, și tristă, și glumeață...
Coboară eroii lui Creangă spre noi, glumeți și tot atât de vii...
Nastratin al Iașilor
Povestea vieții lui Ion Creangă
Univers crengian
Ion Creangă între marii povestitori ai lumii

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ACUL** și barosul / Ion Creangă. – Iași: Ed. Sagittarius Libris, 1999. – 12 p. – (Punguța cu... povești; 7).
- AMINTIRI** din copilărie / Ion Creangă, pref.: H. Corbu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2004. – 182 p.
- AMINTIRI** din copilărie. Povești. Povestiri / Ion Creangă. – Ed. a 5-a. – Ch.; București: Litera Internațional, 2005. – 336 p.: il. – (Biblioteca școlară, serie nouă; 238).
- CAPRA** cu trei iezi / Ion Creangă. – Ch.: Prut Internațional, 2002. – 20 p. – (O poveste cum alta nu este).
- CINCI** pâini / Ion Creangă. – Iași: Panfilus, 2010. – 12 p. – (Punguța cu... povești).
- DĂNILĂ** Prepeleac / Ion Creangă. – Ch.: Cartea, 1997. – 24 p.
- FATA** babei și fata moșneagului / Ion Creangă. – Iași: Princeps Edit, 2006. – 20 p.: il. – (Buzunarul cu povești).
- HARAP** Alb și alte povești / Ion Creangă. – București: Coresi, 2007. – 128 p. – (Biblioteca de aur).
- IVAN** Turbincă / Ion Creangă; il.: E. Childescu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2006. – 32 p.: il.
- LA** cireșe / Ion Creangă; il.: E. Zavtur. – Ch.: Cartea Moldovei, 2002. – 24 p.: il.
- MOȘ** Chiorpec ciubotarul / Ion Creangă; il.: S. D. Muscalu. – Iași: Panfilus, 2010. – 8 p.: il. – (Punguța cu... povești).
- POEZII** / Ion Creangă; il.: I. Truică. – Iași: Sagittarius libris, 1999. – 12 p.: il. – (Punguța cu... povești; 12).
- POPA** Duhu / Ion Creangă; il.: I. Truică. – Iași: Sagittarius libris, 1999. – 12 p.: il. – (Punguța cu... povești; 9).
- POVESTE** (Prostia omenească) / Ion Creangă; il.: F. Hămurar. – Ch.: Prut Internațional, 2004. – 16 p.: il. – (Cheița de aur).
- POVESTE**A lui Harap Alb / Ion Creangă; il.: V. Coroban. – Ch.: Cartier, 1996. – 160 p.: il. – (Prima mea bibliotecă).
- POVESTE**A lui Stan Pățitul / Ion Creangă; il.: E. Childescu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 28 p.: il.

- POVEȘTI** / Ion Creangă. – Ch.: Vector; Iași: Nasticor, 2007. – 168 p.
- POVEȘTI**. Amintiri din copilărie. Povestiri / Ion Creangă; il.: I. Cârnu. – Ch.: Litera, 1996. – 320 p. – (Biblioteca școlară).
- POVEȘTI**. Povestiri. Amintiri / Ion Creangă; il.: A. Colâbneac. – Ch.: Prut Internațional, 2008. – 320 p.: il. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- PUNGUȚA** cu doi bani / Ion Creangă; il.: O. Beșliu. – Ch.: Cartier, 1995. – 72 p.: il. – (Prima mea bibliotecă).
- PUPĂZA** din tei / Ion Creangă; il.: E. Childescu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2002. – 28 p.: il.
- SCRIERI** / Ion Creangă; il.: V. Coroban. – Ch.: Cartier, 2004. – 184 p. – (Biblioteca deschisă).
- SCRIERI** didactice / Ion Creangă; pref.: D. Corbu; coord. de col.: M. Cimpoi. – Iași: Princeps Edit, 2008. – 200 p. – (Biblioteca Ion Creangă; 2).
- SMĂRÂNDIȚA** popii; La scâldat / Ion Creangă; pref.: V. Sângereanu Junior, V. Pumnul Blaga; il.: R. Romanciuc. – Ch.: Pontos; Agata, 2008. – 40 p.: il.
- SOACRA** cu trei nurori / Ion Creangă; il.: A. Evtuşenco. – Ch.: Cartea, 1996. – 14 p.: il.
- URSUL** păcălit de vulpe / Ion Creangă; il.: L. Sainciuc. – Ch.: Silvius Libris, 2008. – 12 p.: il. – (Turbinca cu povești).

Referințe critice

- AMINTIRI** despre Ion Creangă / pref.: Ion Popescu-Sirețeanu. – Ed. a 2-a. – Iași: Vasiliana '98, 2001. – 288 p.
- BOUTIERE**, Jean. Viața și opera lui Ion Creangă / Jean Boutiere; pref.: M. Cimpoi. – Iași: Princeps Edit, 2008. – 364 p. – (Biblioteca Ion Creangă; 5).
- CREANGĂ** și copiii / ed.: C. Parascan, B. Crăciun. – Iași: Porțile Orientului, 1997. – 186 p. – (Carte școlară ilustrată).
- CRISTEA**, Valeriu. Despre Creangă / Valeriu Cristea. – București: Eminescu, 1994. – 142 p.
- CĂLINESCU**, George. Ion Creangă: Viața și opera / George Călinescu. – Ed. a 3-a. – Ch.: Litera Internațional, 2003. – 334 p. – (Biblioteca școlară, serie nouă; 203).
- DE** la Creangă moștenire: Ion Creangă – scriitor, pedagog, povestitor. – Ch.: Pontos, 2007. – 160 p. – (Creangă și crengieni).

- DUMITRESCU-BUȘULENGA**, Zoe. Ion Creangă / Zoe Dumitrescu-Bușulenga; pref.: M. Cimpoi. – Iași: Princeps Edit, 2009. – 234 p. – (Biblioteca Ion Creangă; 9).
- FURTUNĂ**, Dumitru. Cuvinte și mărturii despre Ion Creangă / Dumitru Furtună; pref.: D. Corbu. – Iași: Princeps Edit, 2009. – 146 p. – (Biblioteca Ion Creangă; 7).
- IACHIM**, Ion. Cu jăraticul pe buze: microroman despre Ion Creangă / Ion Iachim; pref.: S. Vangheli. – Ed. a 2-a rev. – Ch.: Epigraf, 2000. – 144 p.
- IBRĂILEANU**, Garabet. Homer al nostru / G. Ibrăileanu, N. Iorga, E. Lovinescu; pref.: M. Cimpoi. – Iași: Princeps Edit, 2008. – 150 p. – (Biblioteca Ion Creangă; 4).
- PARASCAN**, Constantin. Acasă la Ion Creangă: Povestea Bojdeucii din Țicău la 90 de ani / Constantin Parascan. – Iași: Sagittarius Libris, 2008. – 168 p.
- PARASCAN**, Constantin. Acasă la Ion Creangă: Humulești – Neamț și Țicău – Iași / Constantin Parascan. – Iași: Pamfilius, 2008. – 215 p.
- PARASCAN**, Constantin. Ion Creangă – măștile inocenței / Constantin Parascan; pref.: Z. Dumitrescu-Bușulenga; postf.: L. Leonte. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 358 p. – (Restituiri).
- VIANU**, Tudor. Metafora umorului / Tudor Vianu; pref.: M. Cimpoi. – Iași: Princeps Edit, 2009. – 182 p. – (Biblioteca Ion Creangă; 8).
- ȚIMIRAȘ**, Nicolae. Ioan Creangă: După documente vechi, însemnări cu mărturii inedite. Cu numeroase reproduceri de autografe, portrete și vederi / Nicolae Țimiraș. – București: Ed. Bucovina I. E. Torouțiu, 1933. – 336 p.
- ȚURCANU**, Ion. Creangă în contextul pedagogiei timpului său / Ion Țurcanu. – Ch.: Universitas, 1994. – 148 p.
- MÂNĂSCURTĂ**, Ioan. Minunea de a-l avea // Eseuri, critică literară. – Ch., 2004. – P. 270-276. – (Literatura din Basarabia în secolul XX).
- MENIUC**, George. Demiurg mucalit: [eseu] // Meniuc, George. Interior cosmic: versuri și proză. – Ed. a 2-a. – București; Ch., 2003. – P. 304-306.
- SADOVEANU**, Mihail. Ion Creangă // Sadoveanu, Mihail. Domnu Trandafir. – București, 2001. – P. 117-131. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- TELEUCĂ**, Victor. Cuvânt despre Ion Creangă: medalion // Victor Teleucă – Un heraclitean transmodern. – Ch., 2010. – P. 274-276.

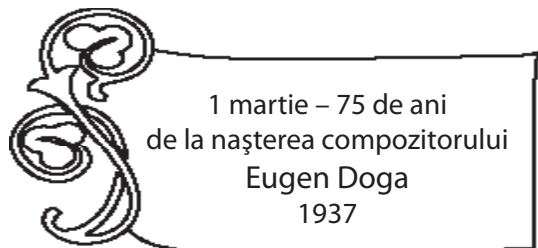

Dedicații lirice

- BOȚU**, Pavel. Harap Alb // Boțu, Pavel. Corăbier în furtună. – Ch., 2006. – P. 50. – (Colecție pentru elevi, studenți).
- BULAT**, Eugenia. Colind pentru bunic: Marelui povestitor Ion Creangă // Bulat, Eugenia. La Putna mi-e drumul. – Ch., 1993. – P. 23-24.
- CIBOTARU**, Arhip. Sfântosului bunic din Humulești // Cibotaru, Arhip. Dia-pazon liric: poezii. – Ch., 2008. – P. 10.
- CIOCOI**, Gheorghe. Muntele de la Humulești // Ciocoi, Gheorghe. Steaua Eminescu: versuri. – Ch., 1999. – P. 107.
- CIOCOI**, Gheorghe. Poveste de iarnă: memoriei lui Ion Creangă, care s-a stins în ultima zi a lui decembrie 1889... // Ciocoi, Gheorghe. Scrieri alese: versuri. – Ch., 2003. – P. 22-23.
- DABIJA**, Nicolae. Eminescu și Creangă: acestui exemplu de prietenie de peste veacuri // Dabija, Nicolae. Cerul lăuntric: versuri. – Ch., 1998. – P. 87-88.
- DELEANU**, Liviu. Creangă // Deleanu, Liviu. Poezii. – Ch., 1991. – P. 108.
- GRAMA**, Steliana. Amintiri din copilărie; Lui Ion Creangă // Grama, Steliana. Curcubeul viselor: versuri pentru copii. – Ch., 2008. – P. 25; P. 31.
- MATCOVSCHI**, Dumitru. Năzdrăvanul Creangă, moșul: către sublimul povestitor o închinare în versuri... / Dumitru Matcovschi. – Ch.: Ed. Red. rev. Basarabia, 1992. – 104 p.
- MATEI**, Valeriu. Poveste: lui Ion Creangă // Matei, Valeriu. Elegiile fiului risipitor: opera poetică. – Iași, 2010. – P. 303.
- ROȘCA**, Agnesa. Sfânta amintire a verii: lui Ion Creangă // Roșca, Agnesa. Corabia de dor: poezii. – Ch., 2008. – P. 184.
- SUCEVEANU**, Arcadie. Cartea lui Moș Creangă // Bucurii pentru copii: poeți contemporani din Basarabia. – Ch.; Târgoviște, 2010. – P. 210-212; Suceveanu, Arcadie. Cheițe pentru vise. – Ch., 2005. – P. 23-24. – (Bucurii pentru copii).
- VODĂ**, Gheorghe. Despre moștenirea sufletească a părintelui Creangă Ion // Vodă, Gheorghe. Aripi pentru cădere. – Ch.; București, 2003. – P. 136. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 465).

Documente audiovizuale și electronice

- AFTENI**, Vlada. Ion Creangă, biografie (1837-1889) [sursă electronică] / Vlada Afteni // http://www.istoria.md/articol/554/Ion_Creanga
- CREANGĂ**, Ion. Amintiri din copilărie: pagini alese [înregistr. audio] / Ion Creangă; reg. și lector: Oxana Golovco; prelucr.: Mihaela Sârbu. – Ch.: VB Media-Service, 2007. – 1 CD-Rom. – (Colecția elevului).
- [**CREANGĂ**, Ion]. Capra cu trei iezi: poveste interactivă... și nu numai [sursă electronică] / Ion Creangă. – București: Infomedia Pro, [2008]. – 1 CD-Rom.
- CREANGĂ**, Ion. Capra cu trei iezi; Ursul păcălit de vulpe; Povestea porcului [înregistr. audio] / Ion Creangă. – Ch.: VB Media-Service, 2007. – 1 CD-Rom. – (În lumea basmelor).
- CREANGĂ**, Ion. Fata babei și fata moșneagului: CD-Rom educativ, distractiv, interactiv [sursă electronică] / Ion Creangă. – București: Infomedia Pro, [2008]. – 1 CD-Rom.
- CREANGĂ**, Ion. Harap Alb: poveste cu CD audio [înregistr. audio] / Ion Creangă. – București: Roton, 2002. – 1 CD-Rom. – (Colecția Povești).
- CREANGĂ**, Ion. Povestea porcului; Ivan Turbincă [înregistr. audio] / Ion Creangă; dramatiz.: Emil Gonciu, Nicolae Neagoe. – București: Electre-cord, 2010. – 1 CD-Rom. – (Cele mai frumoase povești).
- CREANGĂ**, Ion. Punguța cu doi bani, Fata babei și fata moșneagului [înregistr. audio] / Ion Creangă. – Ch.: VB Media-Service, 2007. – 1 CD-Rom. – (În lumea basmelor).
- CREANGĂ**, Ion. Punguța cu doi bani: poveste interactivă... și nu numai [sursă electronică] / Ion Creangă. – București: Infomedia Pro, [2008]. – 1 CD-Rom.
- ION Creanga** [sursă electronică] // <http://www.ioncreanga.eu/>
- ION Creangă** [sursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_Creanga
- ION Creangă** – Biografie [sursă electronică] // http://www.neamt.ro/cmj/Creanga/Ion_Creanga.html

Compozitorul, dirijorul, pianistul, pedagogul Eugen Doga, unul dintre cei mai talentați și valoroși muzicieni de la sfârșitul secolului al XX-lea și începutul secolului XXI, s-a născut la 1 martie 1937, în satul Mocra, Râbnița, într-o familie de țărani. După absolvirea școlii medii din localitate studiază violoncelul în Școala de muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău, apoi la Conservatorul de Stat din Chișinău, în clasa profesorului Gh. Hohlov (1960). Își continuă studiile la Institutul de Arte „G. Musicescu”, în clasa de compoziție a maestrului Solomon Lobel, pe care îl absolvește în 1965.

Între 1957 și 1967 activează în calitate de violoncelist, maestru de concert în orchestra Teleradiodifuziunii moldovenești. În perioada 1962 și 1967 e pedagog la Școala de muzică „Ștefan Neaga”, iar între 1967 și 1972 activează în cadrul Colegiului repertorial-redacțional al Ministerului Culturii al Moldovei. Din 1971 – liber profesionist.

Este autor al unor lucrări de valoare scrise în diverse genuri muzicale: muzică vocală și pentru copii, pentru filme și spectacole, cântece, simfonii.

Începutul creației sale datează cu perioada 1958-1965, când scrie câteva piese pentru pian și violoncel și poemul simfonic *Mama*, inspirat de linogravura lui Aurel David. De-a lungul anilor compune mai multe cantate, cicluri corale, cântece pentru copii, cvartete de coarde, piese instrumentale de cameră, romane etc. O deosebită popularitate au căpătat cântecele și romanele lui Eugen Doga intrate în repertoriul Mariei Bieșu, Margaretei Ivanuș, Nadejdei Cefraga, Sofiei Rotaru, Mariei Codreanu, al lui Iurie Sadovnic ș.a. (*Codrii mei frumoși*, *Mama*, *Cred în ochii tăi*,

Meditație, *Oglinda clipei*, *Orașul meu*, *Casa părintească* și alte romane pe versuri de Mihai Eminescu și Grigore Vieru).

Un capitol aparte în creația compozitorului îl constituie muzica pentru mai mult de 200 de filme artistice, documentare, de animație și spectacole de teatru. Debutează în acest domeniu în 1967 cu muzica la filmul lui Gheorghe Vodă *Se caută un paznic*, după care urmează colaborările cu alți regizori (Valeriu Gagi, Vlad Ioviță ș. a.). Cea mai fructuoasă s-a dovedit a fi colaborarea cu Emil Loteanu. Muzica creată la filmele *Lăutarii*, *O șatră urcă-n cer*, *Gingașa și tandra mea fiară*, *Anna Pavlova*, *Lucefărul* a fost remarcată în cadrul unor festivaluri cinematografice internaționale ca fiind „o muzică de o rară și poetică frumusețe”. Numele lui Eugen Doga figurează în subtitrele multor filme create la diferite studiouri din Moscova, Sankt-Petersburg, Kiev, București (*Maria-Mirabela*, *Я хочу нємь*, *Patul lui Procust*, *Восьмое чудо света*, *Гонки по вертикале*, *Probe indirecte* ș.a.).

A scris muzica pentru filmele în desene animate *Capra cu tei iezi*, *Punguța cu doi bani*, *Banca lui Guguță*, *Guguță poștaș* etc.

Un loc aparte în creația lui Eugen Doga îl ocupă lucrările inspirate din opera eminesciană. Lucrarea capitală, care determină creația compozitorului, este considerată, pe bună dreptate, baletul *Lucefărul* (1983). A fost jucat pe scenele Operei Naționale din Chișinău, ale teatrelor din Moscova, Kiev, Minsk, Sankt-Petersburg etc. A urmat apoi muzica pentru filmul televizat al maestrului Emil Loteanu, consacrat lui Mihai Eminescu. A pregătit și o variantă de concert a baletului, care a fost interpretată în anul 2000 de orchestra Filarmonicii Naționale și Capela Corală Academică *Doina*.

Pentru prodigioasa-i activitate muzicală i-a fost conferit titlul de Artist al Poporului din Moldova (1984) și din URSS (1987). Este laureat al Premiului *Boris Glavan*, al Premiului de Stat al RSSM (1980) și al URSS (1984). În 1981 Uniunea cinematografiștilor din România îi acordă un premiu pentru muzica scrisă la filmul *Maria-Mirabela*.

„Pentru contribuții substanțiale la propagarea operei eminesciene și la afirmarea valorilor spirituale naționale” i s-a decernat, în 2000, Medalia *Mihai Eminescu*. La „Gala filmului moldovenesc – secolul XX” (de-

cembrie 2000) i s-a decernat Premiul pentru cea mai bună muzică cinematografică. Este posesorul Ordinului Republicii (1997), Ordinului *Mecenatul Secolului* (Moscova), Medaliei de Onoare *Omul mileniului – 2000*, decernată de către Institutul Biografic din SUA. Este membru titular al AȘM (1991), Doctor Honoris Causa al Institutului Internațional de Cinematografie din Moscova (2000). A fost distins cu Medalia *Academicianul S.I. Vavilov* (2001, Fundația Umanistă Internațională).

În 2004 compozitorului-academician Eugen Doga i-a fost conferită *Tichia Maestrului*, cea mai înaltă distincție a elitei intelectualilor din Sankt-Petersburg.

Referințe

Consider muzica mea națională prin culoarea, temperamentul și forma sa de exprimare, dar universală în măsura în care (...) sunt înțeles de toată lumea.

Eugen Doga

[...] bucuria cea mai mare [a autorului] este când opera sa ajunge la sufletul și cugetul celor pentru care creează.

Eugen Doga

În cântecul lui Doga se poate trăi și visa. Se poate trăi și visa spre mai bine. În cântecul său nu te poți plictisi, nici dispera...

***

Ca mirosul de brad în aerul munților, Doga s-a topit în cântec. Nu el își spune azi cântecul, ci cântecul pe el mi-l spune.

***

Spunea cineva atât de exact și frumos, că-n limba sa este omul acasă. Acasă ne simțim și în cântecul lui Doga, în cel izvorât din cele mai adânci straturi ale melosului nostru popular.

Grigore Vieru

Universul sonor creat de Eugen Doga seamănă cu el însuși. Universul acesta iradiază multă căldură și lumină sonoră.

Emil Loteanu

Muzica maestrului Doga nu înseamnă pur și simplu note, sunete, muzica lui este o profundă emoție redată prin alte mijloace. În muzica lui Eugen Doga găsim lacrimi, tristeți, bucurii, căldură, stări, pe care nu doar le auzi, ci le trăiești. Atunci când îi asculți muzica, ai impresia că această muzică oarecum dispăre, se contopește cu omul.

Petru Vutcărau

Compozitorul Eugen Doga reflectă Dragostea. În muzica lui trăiește Dorul.

Margareta Ivanuș

Doga nu are închipuirea spațiului. El veșnic se aude: e un freamăt neîntrerupt de Eternitate... De aceea cred că numai colindele și, poate, numai Steaua de pe cer îi vor arăta mai multă încredere și o mai puternică admirație rostirii ce i s-a dat de peste tot locul și de peste toată aducerea-aminte a timpurilor, încredințându-ne că a existat totdeauna și că va dăinui până dincolo de mândria noastră ascunsă, până dincolo de dumerirea că i-am fost contemporani...

Anatol Codru

Titluri pentru expoziții

Eugen Doga – artistul secolului XXI
Iscusit inovator în arta muzicală
Gigantul cu suflet de copil
Mesager pentru Eternitate – Eugen Doga
Expresia Identității noastre Naționale
Everestrul nostru – Eugen Doga

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- CURCUBEUL** alb: cantată: [pentru cor de copii și orchestră simfonică] / muz.: Eugen Doga; vers.: Emil Loteanu. – [s.l.: s.n., s.a.]. – 51 p.
- INIMA** veacului=Serdce veka: pentru voce cu acompaniament / muz.: Eugen Doga; alcăt.: Serghei Pojar. – Ch.: Lit. artistică, 1987. – 184 p.
- IZBRANNYE** pesni: dlâ golosa (hora) v soprovožd. fortepiano (baâna) / Eugen Doga. – M.: Sov. kompozitor, 1987. – 136 p.
- ÎN** do major / Eugen Doga; graf.: V. Cutureanu, D. Mazepa. – Ch.: [s.n.], 2007. – 63 p.
- MEDITAȚIE** = Otkrovenie / Eugen Doga. – Ch.: Lit. artistică, 1981. – 144 p.
- PESNI**: dlâ golosa v soprovožd. fortepiano (gitary) / Eugen Doga. – M.: Sov. kompozitor, 1985. – 80 p.
- TEORIA** elementară a muzicii: man. pentru șc. de muz. / Eugen Doga, Loghin Țurcanu. – Ch.: Lumina, 1991. – 464 p.
- DORINȚA** / vers.: M. Eminescu; muz.: Eugen Doga // Coruri: [culeg. de cântece] / alcăt.: T. Zgureanu. – Ch., 1995. – P. 44-48.
- MARIA-MIRABELA** / vers.: Grigore Vieru; muz.: Eugen Doga // Dimineața copiilor=Utro detstva: culeg. de cântece pentru copii. – Ch., 1984. – P. 82-94.
- OCHIUL** tău iubit: ciclu vocal / muz.: Eugen Doga // La steaua: romanețe / vers.: Mihai Eminescu; alcăt.: Serghei Pojar, Gleb Ceaicovschi-Mereșanu. – Ch., 1989. – P. 162-191.
- PATRU** anotimpuri; Povestea lui Oachi; Scăpărici; Cucul / vers.: Grigore Vieru; muz.: Eugen Doga // Intrați vă rog=Vojdite požalujsta. – Ch., 1987. – P. 70-72; 93-95; 95-98; 101.
- RĂSAI**, soare; Maria-Mirabela; Vine toamna, vine / vers.: Grigore Vieru; muz.: Eugen Doga // Peste țară cântec zboară=Pesnâ letit nad stranoj: antologie de cântece pentru copii. – Ch., 1986. – P. 49-51; 80-83; 204-226.

Referințe critice

- EUGENIU** Doga: bibliogr. / Bibl. Mun. „B. P. Hasdeu”; alcăt.: A. Salinschi. – Ch.: Universitas, 1993. – 64 p.

- EUGEN** Doga / red. coord.: Aurelian Dănilă. – Ch.: Combinatul Poligrafic, 2002. – 16 p.: il.
- EUGEN** Doga: compozitor, academician / AȘM. – Ch.: Știința, 2007. – 416 p. – (Academica).
- EUGENIU** Doga – Oglinda clipelor=Eugeniu Doga – V zerkale mgnovenij=Eugeniu Doga – In the Mirror of Moments / alcăt.: E. M. Șatohina. – Ch.: Timpul, 1989. – 96 p.: fotogr.
- TCACI**, Efim. Eugeniu Doga / Efim Tcaci. – Ch.: Lit. artistică, 1980. – 104 p.
- EUGEN** Doga – brandul de țară // 50 cei mai influenți moldoveni în 2006. – Ch., 2006. – P. 114-115.
- LOTEANU**, Emil. Muzică inspirată de viață // Emil Loteanu – destin de viață lungă: dialoguri, portrete, studii. – Ch., 2008. – P. 263-266.
- PERJU**, Elena. Eugen Doga / Elena Perju // Calendar Național – 2007 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 2007. – P. 96-98.
- SAKA**, Serafim. Eugen Doga // Saka, Serafim. Aici, atunci și acum: dialoguri. – Ch., 2010. – P. 148-155.
- VIERU**, Grigore. Cântecul pe el mi-l spune / Grigore Vieru // Doga, Eugen. În do major. – Ch., 2007. – P. 2.
- EUGEN** Doga pe aripile „Vulturului de aur” // Moldova suverană. – 2011. – 26 ian. – P. 4.
- EUGEN** Doga premiat cu „Vulturul de aur” în domeniul cinematografiei // Capitala. – 2011. – 26 ian. – P. 6.
- FAMILIA** Strauss s-ar fi închinat lui Eugen Doga // Ziarul de Gardă. – 2011. – 13 ian. – P. 22.
- LEAHOVA**, Irina. Eugen Doga: „Glavnoe èto to, čto ty sdelał” / Irina Leahova // Kišinevskij obozrevatel'. – 2011. – 10 mart. – P. 1, 5.
- NIKITCENKO**, Victoria. Conexiunea poeziei Serebrianogo Veka cu Creația componistică a lui Eugen Doga / Victoria Nikitcenko // Univers Pedagogic. – 2010. – N 1. – P. 63-69.
- OMUL** săptămânii – Eugen Doga // Timpul. – 2008. – 6 iun. – P. 3.
- ANDON**, Victor. Fenomenul Doga / Victor Andon // Glasul Națiunii. – 2007. – 29 mart. – P. 7.
- BLAZONUL** artistic al Moldovei // Intellectus. – 2007. – Nr. 1. – P. 96.

- DABIJA**, Nicolae. Un Enescu al Basarabiei / Nicolae Dabija // Lit. și arta. – 2007. – 1 mart. – P. 1.
- DUMBRĂVEANU**, Luminița. „Muzica este prima și ultima mea iubire” / Luminița Dumbrăveanu // Moldova. – 2007. – Nr. 3-4. – P. 26-27.
- DUMBRĂVEANU**, Luminița. Muzicianul academician: o biografie neromantată / Luminița Dumbrăveanu // BiblioPolis. – 2007. – Nr. 1. – P. 49-53.
- PERETEATCU**, Tamara. Marele compozitor cu suflet de copil / Tamara Pereteatcu // La Creangă: almanah literar. – 2007. – Nr. 20. – P. 30-31.
- POHILĂ**, Vlad. Schiță de portret al artistului pe culmele gloriei / Vlad Pohlă // BiblioPolis. – 2007. – Nr. 3. – P. 76-85.

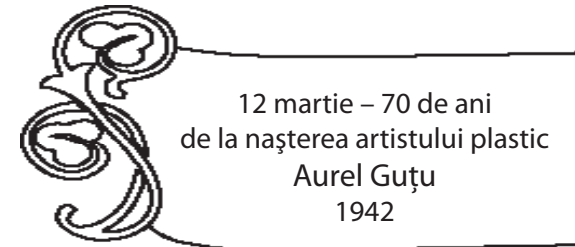
Dedicații lirice

- CODRU**, Anatol. Un prunc se-mpiedică de-aripa lui...: lui Eugen Doga // Codru, Anatol. Piatra de citire. – Ch., 2003. – P. 147.
- MARIAN**, Boris. Muzyka: Evgeniû Doga // Marian, Boris. Naedine so vsemi: izbrannye stihi. – Ch., 2006. – P. 222-223.
- SADOVNIC-ORHEIANU**, Iurie. Inspirație: maestrului Eugen Doga // Sadvnic-Orheianu, Iurie. Am să plec în codrul verde... – Ch., 1999. – P. 48.
- VIERU**, Grigore. Floarea de pe zid: lui Eugen Doga // Vieru, Grigore. Liniștea lacrimii: versuri. – Craiova, 2006. – P. 163-164.

Discuri

- DOGA**, Eugen. Maria-Mirabela: muzyka iz kinofil'ma / stihi: Grigore Vieru; text citat: V. Abdulov; pesni ispoln.: A. Călugăreanu, M. Constantinescu. – M.: Melodiâ, 1983. – 1 disc. – C 50-20289 004.
- DOGA**, Eugen. Moj belyj gorod / igraet Leningradskij koncertnyj orkestr, dirizher: Anatolij Badhen. – L.: Melodiâ, 1985. – 1 disc. – C 60-22509 000.
- DOGA**, Eugen. Moj laskovyj i nežnyj zver': muzyka k kinofil'mu. – M.: Melodiâ, 1978. – 1 disc. – C 90-10785-86.
- DOGA**, Eugen. Moldavskie pesni / ispoln.: S. Rotaru, A. Istrati; Orkestr Mold. radio, dir. A. Vasecikin. – M.: Melodiâ, [s.a.]. – 1 disc. – 33D-00033477.

- DOGA**, Eugen. Muzyka iz kinofil'ma „Lăutarii” / ispoln.: Orkestr kinematografii, dir.: M. Nersesân; Ansambl' mold. narodnyh instrumentov. – M.: Melodiâ, [s.a.]. – 1 disc. 33D-00034615.
- DOGA**, Eugen. Tabor uhodit v nebo: muzyka iz kinofil'ma. – M.: Melodiâ, 1980. – 1 disc. – 33C60-07625-26.
- PESNI** Evgeniâ Doga / ispoln.: N. Cepraga, I. Suruceanu; Èstrad.-simf. orkestr mold. televideniâ i radio. – M.: Melodiâ, [s.a.]. – 1 disc. – S 62-09432.

„Om de o rară blândețe, de o frumusețe sufletească aparte, îndrăgostit de culori, om pentru care penelul este bagheta magică în călătorie prin viață.” (Vladimir Beșleagă).

Pictorul și graficianul Aurel Guțu s-a născut la 12 martie 1942 în familia țaranilor Vasile și Ileana Guțu, din satul Corpaci, comuna Cucuconști, județul Botoșani (actualmente raionul Edineț). Primele lecții de viață le primește în familie. „Mama, care avea patru clase cu premiul întâi, și bunelul, puțin filosof, m-au format ca om și mi-au dat primele lecții de viață prin exemplul lor de Oameni”, se confesează pictorul.

A studiat la Școala Republicană de Arte Plastice „I. E. Repin” din Chișinău (actualmente Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”) (1960-1967) și Institutul Unional de Stat de Cinematografie din Moscova, Facultatea de Scenografie, Secția „desen animat” (1967-1973). Păstrează și acum câteva lucrări de la teza de licență „Balade moldovenești”. A activat în calitate de pedagog la Școala de Arte Plastice „I. E. Repin” din Chișinău (1972-1976); redactor artistic la revistele „Femeia Moldovei”, „Nistru”

(1976-1990); pictor-șef la Comitetul de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți (1990); redactor artistic la revista „Pomicultura și viticultura Moldovei” și „Grădina” (1991-1992). Din 1992 și până în prezent lucrează la revista pentru copii „Alunelul”.

Dragostea pentru artă „vine din partea tatălui meu, care, deși nu știa carte, cânta la câteva instrumente muzicale”. De mic copil este îndrăgostit de desen: „cea mai mare dorință în copilărie – voiam să-mi cumpăr creioane colorate...voiam să desenez păsări...”; „Mă uitam îndelung cum dă mama brâiele, cum face ici-colo niște floricele și, desigur, m-am gândit că aș putea să fac și eu toate acestea. Pictam cu o râvnă neîntrecută pe pereții casei, atunci când părinții erau duși la lucru. Când se întorceau seara și vedeau operele mele, își puneau mâinile în cap”.

Este autorul ilustrațiilor a circa 100 de cărți: proză, poezie, inclusiv cărți pentru copii (portrete, peisaje, caricaturi). Printre cele mai interesante figurează *Papucei cu felinare* de Leo Butnaru (1988), *Din tată în fiu* de Vasile Romanciuc (1989), *Izvorul fermecat* de Ludmila Romanciuc (1991), *Un mare calendar pentru tine mic ștregar* de Claudia Partole (1991), *Bărbații universului* de Ioan Mânăscuț s.a. În grafică și pictură utilizează motivele folclorice influențate de compozițiile cu figuri ale „micilor olandezi”, reprezentând imaginea umană ca o părticică a universului și, concomitent, ca o parte componentă a realității înconjurătoare. Picturile artistului reunesc ciclurile *Balade*, *Doina* (1972-1973), *Lacul codrilor albaștri* (1974-1978). A pictat portrete ale scriitorilor *Grigore Vieru*, *Leonida Lari*, *Liviu Damian*, *Nicolae Vieru*, *Leo Butnaru*, *Efim Tarlapan*, *Vladimir Beșleagă*, *Nicolae Dabija*. Începând cu anul 1970, publică permanent caricaturi, desene, ilustrații în reviste și ziare din Republica Moldova și Moscova (*Nistru*, *Codru*, *Moldova*, *Chipăruș*, *Noi*, *Komsomolskaia pravda*, *Smena*).

Aurel Guțu este considerat unul dintre pionierii filmului de animație din Republica Moldova. Este coautor al filmelor în desene animate *Guguță*, *Guguță poștaş* (1976), *Andrieș* (1978).

Din 1973 participă la expoziții republicane și unionale cu pictură și grafică. Participă cu expoziții personale, în anii 1974-1977, 2002, la Muzeul de Artă din Chișinău. Lucrări de pictură și grafică ale lui Aurel Guțu au fost achiziționate de Uniunea Artiștilor Plastici și colecționari particulari din Chișinău, România, Israel, Spania, Canada. A primit Diplomă de participare la Concursul de la Gabravo, diplome și mențiuni de la ziarele „Literaturnaia gazeta” și „Komsomolskaia pravda”. În anul 2007 la Editura *Universul* iese de sub tipar albumul *Este adevărat. Aurel Guțu în rând cu lumea*, cu cele mai valoroase lucrări din palmaresul de creație al pictorului. Printre acestea se numără lucrările: *Acasă*, *Luminița*, *Ecou*, *Fata și coronița*, *Fântâni*, *Paula*, *Caleidoscop*.

„*Tablourile lui Aurel Guțu seamănă cu poemele pe care am visat să le scriu. Poate nu mi-au ajuns culoare în cuvinte și precizia liniilor în expresie, așa că le-am simțit cum îmi scapă, îndepărtându-se într-un vârtej de curcubeu. Dar dacă mi-i dor să le am din nou în suflet și în gând, vin la Aurel, îi privesc lucrările și mă simt iarăși împlinită*” (Ludmila Sobietsky).

Referințe

Să nu vorbești niciodată elogios despre opera mea. În felul acesta lumea își va crea falsa impresie că atât eu, cât și creația mea, nu au nimic în comun cu realitatea.

***

Deși unii oameni o fac pe serioșii, eu toată viața am fost legat de copilărie, mai întâi prin specializarea în desen animat, apoi prin ilustrarea cărților, prin desene umoristice.

***

Mă regăsesc în cioara albă, de aceea o consider un autoportret.

Aurel Guțu

Aurel Guțu – pictorul, e copilul cuminte, care într-o zi a plecat de acasă și a ajuns până la Curcubeu. A rămas acolo cu sufletul. Doar cu închipuirea

zboară acasă – la bunii și sfinții părinți. Ca să-i simtă aproape, le urzește în culori chipurile – așa cum trudes, se odihnesc și cum dăruie lumină. Astfel, îi are alături din departele aproape...

Claudia Partole

Aurel Guțu pictează cu un select sentiment metaforic icoana neamului nostru și își conduce opera cu un văz al baladelor vesele și triste prin viață, moștenind harul demnității încă de la mama Ileana și bunicul Maxim, har pe care îl trece cu drag și dragoste mai departe nepoțelului Marius ca pe un sărut ce unește.

Mihail Ion Cibotaru

Pentru artistul plastic Aurel Guțu foaia curată de hârtie este ceea ce înseamnă pentru țaran o bucată de pământ. El „ară” această suprafață, „sădește” ideea plastică, „meliorează” și „cultivă” lăstarul artistic cu minuțiozitatea unui meseriaș onest și meticolos. Iar produsul finit, faimoasele picturi și opere grafice le propune cu dărnicie celor care suntem NOI...

Alexei Colâbneac

Mare maestru al acuarelei și guașei, dar și un virtuoz al liniei, Aurel Guțu este, totodată, și cât se poate de cinematografic, în sensul că nu numai lucrările sale de gen sau peisajele, ci și cele metaforice sau alegorice sunt concepute compozițional după regulile filmului, reprezentând niște secvențe în care mișcarea este surprinsă, de fapt, tot într-o mișcare, chiar și în momentele aparent statice.

Valeriu Babansky

Titluri pentru expoziții

Aurel Guțu – o prezență vie, plină de culoare
Credinciosul pensulei și bunului simț
Desenul e o limbă prin care vorbești
Penelul magic al lui Aurel Guțu
Bunelul de la ALUNELUL

(T.C)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ANTON**, Ion. Rondelurile călătorului: [versuri] / Ion Anton; graf.: Aurel Guțu. – Ch.: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1997. – 120 p.
- BUJOR**, Liuba-Drăgostița. Lacrima de dor: [cântece] / Liuba-Drăgostița Bujor; graf.: Aurel Guțu. – Ch.: Pontos, 2001. – 208 p.
- CĂRARE**, Petru. Bună dimineața!: (poezii pentru copii) / Petru Cărare; des.: Aurel Guțu. – Ch.: Universul, 2003. – 40 p.: il.
- CIBOTARU**, Arhip. Pe timpul lui Teleucă: roman-fapt / Arhip Cibotaru; cop.: Aurel Guțu. – Ch.: Universul, 2010. – 480 p.
- COTOVIȚCHI**, Ion. Cioara / Ion Cotovițchi; pict.: Aurel Guțu. – Ch.: Florile dalbe, 2006. – 18 p.: il.
- FILIP**, Iulian. Fir de nisip: versuri / Iulian Filip; il.: Aurel Guțu. – Ch.: Hyperion, 1991. – 196 p.
- GARAZ**, Mihail. Semnele șarpelui / Mihail Garaz; pict.: Aurel Guțu. – Ch.: Pontos, 2008. – 224 p.
- GORGOS**, Tudor. Poezia-i ca și dorul: versuri / Tudor Gorgos; il.: Aurel Guțu. – Ch.: Poligraf Design, 2008. – 80 p.
- PLĂIEȘU**, Raisa. Îngerășe, îngerăș / Raisa Plăieșu; graf.: Aurel Guțu. – Ch.: Prometeu, 1998. – 32 p.
- ROMANCIUC-DUTCOVSCHI**, Ludmila. Izvorul fermecat: [versuri, povestiri, basme] / Ludmila Romanciuc-Dutcovschi; il.: Aurel Guțu. – Ch.: Hermes, 1993. – 64 p.
- VACARU**, Gheorghe. Chemare către neam: poezii / Gheorghe Vacaru; des.: Aurel Guțu. – Ch.: Plai, 2007. – 72 p.

Referințe critice

- GUȚU** Aurel. În rând cu lumea / Aurel Guțu. – Ch.: [s.n.], 2007. – 30 p.: il.
- GUȚU** Aurel. Unde dispăre gaura covrigului / Aurel Guțu // Scobioală, Aurel. Scriitorii când erau copii. – Ch., 2004. – P. 125-127.
- O PREZENȚĂ** vie, plină de culoare / Aurel Guțu; consemn.: Iuliana Șchircă // Noi. – 2011. – Nr. 1. – P. 6-7.
- „**DESENUL** e o limbă prin care vorbești...” / Aurel Guțu; consemn.: Mariana Gabură // Florile dalbe. – 2007. – 15 mart. – P. 3.

Ana Blandiana este o voce distinctă a generației anilor șaizeci, cu o formulă lirică personală, autentică în peisajul literar românesc.

Numele său adevărat este Otilia-Valeria Coman. S-a născut la 25 martie 1942 la Timișoara, în familia preotului Gheorghe Coman, deținut politic în timpul guvernării lui Gh. Gheorghiu-Dej, și a Otiliei (n. Diacu), fiica unor țărani din comuna Blandiana, jud. Alba. La câțiva ani după absolvirea Școlii generale nr. 2 din Oradea (fostul liceu „Oltea Doamna”) urmează cursurile Facultății de Filologie a Universității din Cluj (1962-1967). În perioada decembrie 1973 - mai 1974 beneficiază de o bursă pentru International Writing Program al Universității din Yowa, SUA.

După absolvirea universității activează în redacția revistelor *Viața studentescă* (1967-1968) și *Amfiteatru* (1968-1974). Susține rubrici săptămânale în revista *Contemporanul* (1968-1973) și apoi în *România literară* (1974-1988, 1997-2001). Este obligată să demisioneze de la *Amfiteatru* și se angajează bibliotecară la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București (1975-1977). În perioada 1977-1979 lucrează redactor la Uniunea Scriitorilor. În 1990 este aleasă președinte al PEN-Clubului din România, președinte și vicepreședinte al Alianței Civice (1991-1996), din 1995 – președinte al Fundației Academia Civică.

Predilecția pentru literatură se manifestă încă în anii de liceu. În această perioadă face lecturi intense, își încearcă puterile în diferite genuri și stiluri literare, participă la cinacluri și concursuri de creație literară unde ia și premii. Primele versuri, semnate cu numele adevărat, sunt publicate în 1954 în revista *Cravata roșie*. Adevăratul debut se produce în

1959 cu poezia *Originalitate*, apărută în revista *Tribuna*. Atunci semnează pentru prima oară cu pseudonimul Ana Blandiana. După o interdicție de publicare în perioada 1960-1963 (ca fiică de dușman al poporului), în 1964 redebutează la *Contemporanul*, fiind de acum încolo o prezență constantă în literatura și publicistica românească.

Cea dintâi plachetă de versuri, *Persoana întâia plural*, îi apare în 1964 cu o prefață de Nicolae Manolescu. *Călcâiul vulnerabil* (1966) și *A treia taină* (1969) sunt cărțile care o impun cu adevărat printre autorii de frunte ai generației sale, relevându-i temperamentul liric autentic. În volumele care urmează poeta dă glas „*propriilor dispoziții lirice într-o formulă din ce în ce mai personală, specifică*” (Al. Piru): *Octombrie. Noiembrie. Decembrie* (1972), *Somnul din somn* (1977), *Ochiul de greier* (1981), *Stea de pradă* (1985), *Arhitectura valurilor* (1990), *În dimineața de după moarte* (1996), *Soarele de apoi* (2000), *La cules îngeri* (2002), *Refluxul sensurilor* (2004), *A fi sau a privi* (2005), *Poeme* (2005) ș.a.

S-a impus și în proză cu aceeași surprinzătoare maturitate compozițională și stilistică, abordând diverse genuri. Vom menționa aici volumele de eseuri *Calitatea de martor* (1970, reeditat în 2003 la Chișinău), *Eu scriu, tu scrii, el, ea scrie* (1976), *Coridoare de oglinzi* (1984), *Autoportret cu palimpsest* (1986), *Geniul de a fi* (1998); volumele de nuvele și proze fantastice *Cele patru anotimpuri* (1977, 2001), *Proiecte de trecut* (1982), *Imitație de coșmar* (1995), romanul *Sertarul cu aplauze* (1992, 1998, 2002, 2004), *Orașul topit și alte povestiri fantastice* (2004); însemnările de călătorie adunate în cărțile *Cea mai frumoasă dintre lumile posibile* (1978) și *Orașe de silabe* (1987). În colaborare cu soțul său, scriitorul Romulus Rusan, a editat volumele de interviuri cu personalități ale culturii românești *Convorbiri subiective* (1972) și *O discuție la Masa Tăcerii* (1977). În 2001 iese de sub tipar volumul *Cine sunt eu? (Un sfert de secol de întrebări)* – un „compendiu” al celor mai diferite subiecte pe care autoarea le-a abordat în interviurile oferite până și mai ales după 1989; *O silabisire a lumii* (2006), *Spaima de literatură* (2006), *Patria mea A4* (2010).

Un loc aparte în creația Anei Blandiana îl ocupă cărțile de versuri pentru copii: *Întâmplări din grădina mea* (1980), *Alte întâmplări din grădina mea* (1983), *Întâmplări de pe strada mea* (1988), *Poeme fără Arpagic, pentru cititorul cel mai mic* (1991), *Cartea albă a lui Arpagic* (1998). O rezonanță deosebită a avut-o volumul *Întâmplări de pe strada mea*, în care cititorii au descoperit un adevărat pamflet politic mascat în poezia pentru copii, recunoscând în înfățișarea motanului Arpagic pe dictatorul aflat la putere. Aceasta a atras după sine nu numai interzicerea cărții, ci și scoaterea tuturor cărților sale din biblioteci și tipografii.

În afara volumelor menționate, i-au mai apărut grupaje de versuri în reviste și antologii editate în Anglia, SUA, Italia, Germania, Belgia, Spania, Franța, Olanda, Austria, Ungaria, Bulgaria, Brazilia, Cuba, Siria, China, Japonia, Israel, Finlanda și alte țări (45 de volume apărute în 23 de limbi).

Pe parcursul anilor poeta a întreprins mai multe călătorii și vizite de documentare în diverse țări, a participat la congrese și festivaluri de poezie, colocvii, simpozioane și mese rotunde. Este aleasă membru al Academiei de Poezie Mallarmé din Paris (1997), membru al Academiei Europene de Poezie (1998), membru fondator al Academiei Mondiale de Poezie înființată la Verona, Italia sub egida UNESCO (2001). În 1990 Ana Blandiana reînființează Pen Clubul Român al cărui președinte devine. Fondator și președinte al Academiei Civice, care realizează sub egida Consiliului Europei Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței de la Sighet.

Creația Anei Blandiana a fost apreciată cu numeroase premii în țară și peste hotare: Premiul de poezie al Uniunii Scriitorilor din România (1969, pentru *A treia taină*), Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române, Premiul de literatură pentru copii al Uniunii Scriitorilor (1980, pentru cartea *Întâmplări din grădina mea*), Premiul de proză al Asociației Scriitorilor din București (1982, pentru *Proiecte de trecut*), Premiul de poezie al Uniunii Scriitorilor (2000), Premiul Internațional „Vilenica” (Slovenia, 2002), Premiul „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Mol-

dova (2002) ș.a. În 1982 i s-a decernat, la Viena, Premiul Internațional „Gottfried von Herder” ca un semn al „prețuirii față de opera sa poetică și eseistică, ce reprezintă o meditație profundă asupra creației și asupra ființei omenești...”. În Italia a obținut Premiul Acerbi, Premiul Camaiole, Premiul orașului Aquilla. În anul 2009 primește cea mai înaltă distincție civilă din Franța „Cavaler al Legiunii de Onoare în grad de cavaler”. Este cetățean de onoare al municipiului Sighet, cetățean de onoare al municipiului Botoșani, municipiului Timișoara, municipiului Oradea.

Referințe

Cum am devenit poet? Aș fi tentată să răspund: născându-mă.

***

Lumea pe care am văzut-o eu este, sunt sigură, mai frumoasă decât adevărata lume.

***

Întotdeauna toți m-au iubit,
Cei ce mă urau m-au iubit cel mai tare.
Am trecut printre oameni
Mereu acoperită de dragoste,
Cum trec prin iarnă
Acoperită mereu de ninsoare.

***

În viața mea, verbul *a citi* a fost mult mai important decât verbul *a trăi*, atât de important, încât – folosind un foarte mic artificiu poetic – mărturisesc că n-aș putea să mă imaginez trăind fără a citi, dar nu mi-ar fi deloc greu să mă închipui citind și după moarte.

Ana Blandiana

Primind această viziune gravă, poezia Blandianeii nu renunță la o anumită dorință de seducție. Ea nu se hotărăște să părăsească valea care desparte tărâmurile și nu-și refuză, vorbind de moarte, o anumită grație a jocului.

Poeemele sale sunt trăite în materii pure, grațioase, fragile ca niște balerine pe o scenă vastă. Este greu să determini temele acestei poezii și să-i analizezi ideile, care au, uneori, o bătaie foarte lungă și răzbat în alte planuri. Vagul simbolist și neliniștea modernă, starea de reverie și conștiința unei teribile complicități a lucrurilor în univers se unesc și se aproximează în aceste meditații lirice delicate și grave. Nu-i o poezie de cunoaștere în sensul vechi al conceptului, deși cunoașterea constituie o temă de care Blandiana se apropie des. Cunoașterea se organizează în acest caz ca o arhitectură de întrebări.

Eugen Simion

În ce privește nota morală, prezentă de la început la Ana Blandiana, ea se manifestă acum ca o nevoie a poetei de a se verifica prin contemplare de sine. Trăirea nu-i e suficientă (și, de aceea, nu confesiunea ne cucerește în poezia aceasta), ea trebuie dublată de privirea introspectivă, analitică, în stare să prindă trecerea ființei, timpul ei curgător și ucigaș. În această răsfrângere lucidă stă înțelesul adânc.

Nicolae Manolescu

Ana Blandiana folosește poezia ca instrument de îndreptare a destinului [...] Scrie despre sufletul ei, cel vegheat de îngeri, ca despre singura patrie în care se poate odihni și în oglinda căreia se poate recunoaște...

Camelia Leonte

Pentru o poetă ca Ana Blandiana – care, de peste patru decenii, locuiește cu propriile frământări și dileme nu doar într-un topos comunitar, ci și într-o coală de hârtie – scrisul a devenit o patrie, „patria neliniștii”.

Gabriela Gheorghiușor

Poezia Blandianeii pur și simplu te răvășește prin larghețea și profunzimea ideilor, prin puterea cuvântului poetic, prin liniștea și căldura pe care le strecoară ușor în mediul tău livresc...

Liliana Armașu

Titluri pentru expoziții

Un destin poetic – Ana Blandiana
Culegătoarea de îngeri
Ana Blandiana, poeta prin excelență
Ana Blandiana – Contemporanul nostru
Ana Blandiana – *Cine sunt eu?*

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- 100** de poeme / Ana Blandiana; cop.: C. Popovici. – București: Tinerama, 1991. – 128 p. – (Scriitori români).
- ALTE** întâmplări din grădina mea / Ana Blandiana; il.: D. Botez. – București: Ed. ”Ion Creangă”, 1983. – 64 p.
- CALITATEA** de martor / Ana Blandiana; graf., col. și cop.: Vladimir Zmeev. – Ed. a 3-a. – Ch.; București: Litera Internațional, 2004. – 480 p. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr.495).
- CINCIZECI** de poeme / Ana Blandiana; cop.: Petre Vulcănescu. – București: Ed. ”Eminescu”, 1970. – 109 p.
- FLUTURELE** în oglindă / Ana Blandiana; il.: S. Damaschin. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră) (Poezii mici pentru pici-pitici).
- GENIUL** de a fi: eseuri / Ana Blandiana; cop.: Isai Cârmu. – Ch.: Litera, 1997. – 312 p. – (Biblioteca școlară; nr.103).
- GOL** sfâșiat: [poezii] / Ana Blandiana; des.: Iulian Filip. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 128 p.: il. – (Carte de vizită).
- ÎNTÂMPLĂRI** cu Arpagic: [poezii] / Ana Blandiana; il.: Ion Severin. – Ch.: Știința, 2002. – 88 p.: il. – (Pasărea măiastră).
- ÎNTÂMPLĂRI** din grădina mea: versuri / Ana Blandiana; il.: Doina Botez. – București: Ed. ”Ion Creangă”, 1986. – 122 p.: il.
- LA CULES** îngeri: [poezii] / Ana Blandiana; il.: Vasile Moșanu. – Ed. a 4-a. – București: Litera Internațional; Ch.: Litera, 2004. – 368 p. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 494).

- OPERA** poetică. În 2 vol. / Ana Blandiana; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2008. – (Poesis).
- POEZII** cu și fără Arpagici pentru copii și bunici: CD + text ilustrat / Ana Blandiana; il.: Vasile Socoliuc. – București: Casa Radio, 2004. – 100 p.: il + 1 CD. – (Radio-Prichindel) (Fonoteca de aur: carte sonoră).
- SERTARUL** cu aplauze: [roman] / Ana Blandiana; cop.: Vladimir Zmeev. – București: David; Ch.: Litera, 1998. – 312 p.

Referințe critice

- ALEXANDRESCU**, Emil. Orientări, tendințe, coordonate și realizări în poezia românească contemporană. Ana Blandiana – „Avram Iancu” // Alexandrescu Emil. Literatura română în analize și sinteze / Emil Alexandrescu, Dana Gavrilă. – Ed. a 3-a rev. și compl. – Ch., 2001. – P. 469-470.
- BLANDIANA** Ana // Literatura română: dicționar-antologie de istorie și teorie literară / alcăt.: Lora Bucătaru. – Ed. a 4-a rev. și ad. – Ch., 2005. – P. 84-86.
- CRĂCIUN**, Gheorghe. Literatura postbelică. Ana Blandiana – „Adorm, adorm” // Crăciun, Gheorghe. Istoria literaturii române pentru elevi și profesori. – Ch., 2004. – P. 766-767.
- MICU**, Dumitru. Neoromantism cu accente expresioniste. Ana Blandiana // Micu, Dumitru. Scurtă istorie a literaturii române. Vol. 2: Perioada interbelică. Poezia contemporană. – București, 1995. – P. 324-326.
- MICU**, Dumitru. Proza unor poeți și critici. Ana Blandiana // Micu, Dumitru. Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism. – București, 2000. – P. 627-630.
- MICU**, Dumitru. Proza unor poeți și critici. Ana Blandiana // Micu, Dumitru. Scurtă istorie a literaturii române. Vol. 3: Perioada contemporană. Proză. – București, 1996. – P. 378-383.
- POP**, Ion. Ana Blandiana // Dicționarul scriitorilor români: A-C / coord.: Mircea Zăciu. – București, 1995. – P. 294-297.
- ROTARU**, Ion. „Explozia lirică” din deceniile 7 și 8. Ana Blandiana // Rotaru, Ion. O istorie a literaturii române. Vol. 5: Poezia românească de la al Doilea Război Mondial până la anul 2000. – București, 2001. – P. 230-235.

- SIMION**, Eugen. Ana Blandiana // Simion, Eugen. Scriitori români de azi. Vol. 3. – (Biblioteca școlarului; nr. 134).
- DIMISIANU**, Gabriel. Revenirea: [Ana Blandiana] / Gabriel Dimisianu // România literară. – 2011. – Nr. 7, 18 febr. – P. 16.
- LEONTE**, Carmelia. Un destin poetic: [Ana Blandiana] / Carmelia Leonte // Dacia literară. – 2011. – Nr. 2. – P. 65-67.
- ANA Blandiana**: „Sper că voi ajunge să devin din nou numai scriitor”: [interviu] / Ana Blandiana; consemn.: Lucia Toader // România literară. – 2010. – Nr. 43, 12 noiembr. – P. 12-13.
- BOLDEA**, Iulian. Ana Blandiana. Revelațiile poeziei / Iulian Boldea // Limba Română. – 2010. – Nr. 7-8. – P. 130-141.
- GHEORGHISOR**, Gabriela. Patria mea A4. Poeme noi de Ana Blandiana / Gabriela Gheorghisor // România literară. – 2010. – Nr. 48, 17 dec. – P. 6.
- BERGEL**, Hans. Etape ale unei încercări de apropiere. Considerații cu privire la poezia Anei Blandiana / Hans Bergel // Convorbiri literare. – 2009. – Nr. 4. – P. 83-88.
- ANA Blandiana**: [n. biogr.] // „a”MIC”. – 2007. – Nr. 3. – Supl.
- ARMAȘU**, Liliana. Ana Blandiana, poetă prin excelență / Liliana Armașu // Clipa siderală. – 2007. – Nr. 5. – P. 26-27.

Dedicații lirice

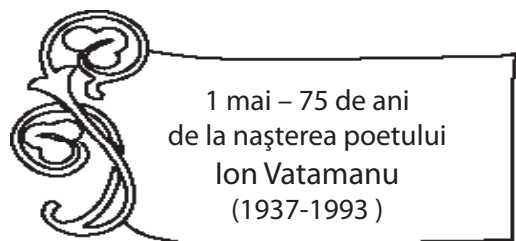
- BANUȘ**, Maria. Canon: Anei Blandiana // Banuș, Maria. Fiesta. – București, 1990. – P. 19-20.
- BUTNARU**, Leo. Așadar / Leo Butnaru // Familia. – 2001. – Nr. 10. – P. 34.
- PUSLOJIČ**, Adam. Doina: Anei Blandiana / Adam Puslojič // Lumina. – 2008. – Nr. 7-8. – P. 38.
- TRAIANUS**. Culegătoare de îngeri: pentru Ana Blandiana // Traianus. Sinceritatea ca sentință. – [Ch., 1999]. – P. 31.

Documente audiovizuale și electronice

- BLANDIANA**, Ana. Ana Blandiana citește din versurile sale [înregistr. audio] / Ana Blandiana; cit. aut. – București: Electrecord, [s.a.]. – 1 disc. – EXE 02061.

BLANDIANA, Ana. Poezii cu și fără Arpagici pentru copii și bunici [înregistr. audio] / Ana Blandiana; cit. aut. – București: Casa Radio, 2004. – 99 p. – 1 CD-Rom (69 min. 20 sec.) + text ilustrat. – (Radio-Prichindel) (Fonoteca de aur: carte sonoră).

BLANDIANA, Ana. Portret cu cireșe la urechi; Lasă-mi, toamnă, pomii verzi [înregistr. audio] / vers.: Ana Blandiana; muz. și interpr.: Maria Mocanu // Mocanu, Maria. Secunda care sunt. – [s.l.: s.n., 2009]. – 1 CD-Rom.

S-a născut la 1 mai 1937, în satul Costiceni, jud. Hotin (astăzi raionul Noua Suliță, regiunea Cernăuți), în familia țăranilor Maria și Ion Vatamanu. A absolvit școala de șapte clase din satul natal, după care urmează școala medie din satul vecin Vancicăuți, pe care o termină în 1954. Și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Chimie (1955-1960) și a susținut doctoratul în chimie la Universitatea din Lvov, Ucraina (1971), conferindu-i-se titlul de doctor în chimie. Între anii 1954-1955 lucrează învățător la școala din Costiceni. În 1973 a fost numit șef de laborator la Institutul de Chimie al Academiei de Științe din Moldova (funcție pe care o va deține până la sfârșitul vieții). A condus, împreună cu Leonida Lari, ziarul *Glusul* (1989-1990), a fost director al revistei *Columna* (1991-1993). În anii 1990-1993 este deputat în Parlamentul Republicii Moldova și președinte al Comisiei Parlamentare pentru Cultură și Culte.

Începe să scrie în anii de studenție. Debutează în perioada 1955-1960 cu poezii în ziarul studentesc și în ziarul *Tinerimea Moldovei*. Editorial debutază în 1962 cu placheta de versuri *Primii fulgi*, prefațată de Nicolai

Costenco. Prin această carte, ca și prin cele ce vor urma, autorul impune o formulă lirică nouă, deosebită de cea tradiționalistă cultivată în perioada respectivă. A mai semnat cărțile de poezie *Monologuri* (1964), *La mijlocul ierbii* (1967), *Liniștea cuvintelor* (1971), *Ora păsării* (1974), *De ziua frunzei* (1977), considerată drept una din cele mai valoroase apariții poetice din anii 70; *Nimic nu-i zero* (1987, 2000, 2003, 2004), *Atât de mult al pământului* (1990) ș.a.; volumele de eseuri și publicistică literară *Viața cuvântului* (1980), *A vedea cu inima* (1984), *Dialoguri banale sau trist și vesel despre oameni* (1988, sunt niște parabole sociale în care autorul cuprinde și analizează aspecte, stări și atitudini din anii „restructurării”), *Zidire pe osul ființei* (2008) precum și culegerea de povestiri *Neliniști și tihnă* (1981).

Pentru copii a scris cărțile *Aventurile lui Atomică* (1965, 1981, 1991) – o fascinantă călătorie în lumea științei și cea a elementelor chimice, ce va cunoaște mai multe ediții, atât în limba română, cât și în alte limbi, *Teiul* (1980), *Izvoaraș cu ochii verzi* (1985), *Unde-i urma mea?* (1986, 1996), *Oglinda mofturoasă* (2003), *Floare de mai* (2007), *Iarba și îngerii ei* (2011).

În anii 1987-1991 scrie o serie de poezii cu caracter social-politic, militante, incendiare, de o înaltă audiență publică: *Unire, moldoveni; Celor ce pun graiul la vot; Un popor de felul nostru; Ce vor scriitorii?; Matern la Bucovina* etc.

S-a impus și ca traducător, tălmăcind din opera lui I. Ziedonis (*Basme în culori*, 1982), W. Whitman (*Cântec despre mine însumi*, 1969), R. Frost (*Între creste de munți*, 1970), A. S. Pușkin ș.a.

Lucrările poetului sunt montate la Teatrul pentru tineret din Chișinău, regizor Mihai Fusu – „*Osia dorului*” (1983), Teatrul literar al elevilor „La Steaua” din Chișinău prezintă spectacolul de poezie „*Privighetoarea cântă plumb*” (1986).

Teatrul „Ion Creangă” prezintă la un an de la moartea poetului spectacolul „*In memoriam*” după baladele „Satului de pe două margini de război” (1994).

În cariera sa de chimist a publicat peste 150 de lucrări în domeniul chimiei analitice, obținând cinci brevete de invenție în domeniul oscilopolarografiei (1980-1989). O serie din metodicile sale vor fi aplicate în sfera agricolă și industrială din fosta Uniune Sovietică și din Moldova. În 1978 publică, în colaborare cu alți lucrători științifici ai laboratorului de chimie, lucrarea *Indice bibliografic al literaturii de polarografie* (1922-1977), iar în 1988 scrie monografia *Termodinamica hidrolizei ionilor metalelor*, în colaborare cu Ilie Fiștic.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova din 1964. În 1992 devine membru de onoare al Societății culturale creștine „Mitropolitul Varlaam”.

Activitatea științifică și literară îi aduce mai multe premii, diplome și distincții, printre care: Medalia de Bronz a Expoziției Realizărilor Economiei Naționale (1984), Diploma de onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al Republicii Moldova (1987), Diploma Televiziunii moldovenești pentru ciclul de emisiuni „ABC-ul moralei” și Premiul ziarului *Moldova socialistă* pentru publicistică (1989), Medalia „Veteran al Muncii”. În 1992, anul când își sărbătorește jubileul de 55 de ani, i se oferă Diploma Ligii culturale pentru unitatea românilor de pretutindeni și Titlul onorific „Maestru al literaturii”. În 1995 i se conferă, post-mortem, Medalia „Mihai Eminescu”, Premiul „Dacia” în domeniul artei populare și Diploma Partidului Liberal din Moldova pentru promovarea spiritului de libertate în creație (1996), iar în 2010 este distins cu „Ordinul Republicii”, post-mortem.

S-a stins din viață la 9 august 1993, găsindu-și locul de veci la Cimitirul Central din Chișinău. După dispariția poetului, numele său a fost conferit școlii medii din s. Pârlița, Ungheni, Liceului Teoretic din or. Strășeni, iar în 1997 – școlii medii din satul de baștină, pe clădirea căreia este dezvelit un basorelief cu chipul poetului și unei străzi din Chișinău. În 1997, cu prilejul aniversării a 60 de ani de la naștere, la Academia de Științe din Moldova are loc Sesiunea științifică „Ion Vatamanu – omul și poetul”. Tot cu acest prilej Ministerul Culturii și Uniunea Scriitorilor

din Moldova organizează Congresul republican de poezie și muzică tânără „Ion Vatamanu”. În 1999 a avut loc dezvelirea plăcii comemorative poetului pe clădirea Institutului de Chimie al Academiei de Științe din Moldova. În 2007, cu ocazia aniversării a 70 de ani de la nașterea poetului, fiica poetului a instituit Premiul special „Ion Vatamanu” – pentru dragoste de libertate și adevăr, care se decernează anual unui documentar din cadrul Festivalului Internațional de film documentar CRONOGRAF de la Chișinău. La Căpriana a fost lansat cenaclul „Ion Vatamanu: Să mă chemați să vă cânt...”.

Referințe

Din suflet am lăsat cuvintele să-mi zboare
Iar vremea lor s-ajungă și-n ale tale timpuri.

***

[...] Eu de acolo, din vecie
Mai am a spune și a scrie.

***

Noi, oamenii, ca natură și colectivitate, nu putem accepta o existență păpușărească dintr-un spectacol de marionetă, fiindcă ne naștem, iubim, trăim și ne trecem, ceea ce înseamnă că nu ne este indiferent de ce ne-am născut, cum trăim, de ce iubim și de ce urâm...

Ion Vatamanu

Este unul dintre poeții care au împropătat cu noi și îndrăznește metafore, cu o nouă gândire artistică poezia noastră.

Grigore Vieru

Ion Vatamanu este modelat de matricea stilistică a satului în care s-a născut – blagian – veșnicia. Sentimentul plaiului, care apare ca „o grădină aleasă”, generează o sinteză a liricului și epicului, baladescului și imnicului, a reacției publicistice imediate și a reflecției sentimental-existențiale.

Mihai Cimpoi

Natură generoasă, împărțită cu egală pasiune între chimie și alchimia verbului, Ion Vatamanu a încercat, printre primii la noi, de a transforma poezia într-o "ecuație cu două (și mai multe) necunoscute" pentru ca apoi tot Domnia sa să dea o lecție-model de "rezolvare" a acesteia. Ion Vatamanu a fost foarte aproape de a-i găsi formula. Poetică.

Em. Galaicu-Păun

Ion Vatamanu vine în poezie din lumea laboratoarelor chimice, lume grea de formule ce ascunde în poală materia toată, și e semnificativ când tânărul chimist e dublat de un poet sensibil la formulele estetice ale cuvântului. E plăcut să afli un suflet duios, o inimă deschisă la bucuriile și aspirațiile oamenilor muncii, un glas armonios în clipele de evocare și viguros în momentele de protest împotriva ororilor.

Nicolai Costenco

Disparația lui nedreaptă face ca zeci de generații de tineri să piardă în persoana-i un exemplu imens și irecuperabil: acela că orice a-i face în viața asta, fie poezie, fie chimie, fie politică, la toate se asociază demnitatea de om și bun patriot.

Dumitru Batâr

Titluri pentru expoziții

În *Liniștea Cuvintelor* lui Ion Vatamanu...

Iubire de tine, poete

Cântare poeziei lui Ion Vatamanu

Poetul călător în stele

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

ALTĂ iubire nu este. În 2 vol. / Ion Vatamanu; pref.: M. Cimpoi; îngrijire: Elena Curicheru-Vatamanu. – București: BioDova, 2001. – (Scriitori români contemporani).

ATÂT de mult al pământului: poezii și balade / Ion Vatamanu; prez. graf.: S. Zamșa. – Ch.: Hyperion, 1990. – 303 p.: il.

AVENTURILE lui Atomică: povestire / Ion Vatamanu. – Ch., 1991. – 84 p.: il.

DE ZIUA frunzei: versuri / Ion Vatamanu; il.: Isai Cârmu. – Ch.: Lit. artistică, 1977. – 175 p.

DIALOGURI banale sau Trist și vesel despre oameni: poeme / Ion Vatamanu. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 160 p.

DIMINEAȚA mărului: versuri / Ion Vatamanu; prez. graf.: N. Levental. – Ch.: Lit. artistică, 1986. – 192 p.

IARBA și îngerii ei: poezii pentru cei care vor să crească cu cartea măricei / Ion Vatamanu; il.: Mihaela Vatamanu. – Ch.: Bons Offices, 2011. – 108 p.: il.

IZVORAȘ cu ochii verzi / Ion Vatamanu; il.: D. Iazan. – Ch.: Lit. artistică, 1985. – 30 p.: il.

LINIȘTEA cuvintelor / Ion Vatamanu. – Ch.: Cartea moldovenească, 1971. – 88 p.

MĂSLINUL oglindit / Ion Vatamanu. – Ch.: Lit. artistică, 1983. – 132 p.

NIMIC nu-i zero / Ion Vatamanu; selecț. vers.: Arcadie Suceveanu; îngrijirea text.: Elena Curicheru-Vatamanu; fotogr.: N. Răileanu; il.: A. Ussow. – Ed. a 3-a. – Ch.; București: Litera Internațional, 2004. – 304 p. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 519).

OGLINDA mofturoasă / Ion Vatamanu; il.: A. Smâșleaev. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 16 p.: il. – (Poezii de seama voastră) (Poezii mici pentru pici-pitici).

PRIKLŪČENIĀ Atomika / Ion Vatamanu; ill.: B. Velikgolova, M. Craveț. – Ch.: Lit. artistică, 1989. – 76 p.: il. color.

SĂ MĂ chemați să vă cânt / Ion Vatamanu; ed. îngrijită de Elena Curicheru-Vatamanu. – Timișoara: Augusta, 2000. – 172 p.

UNDE-I urma mea?: poezii / Ion Vatamanu; cop. și il.: Sergiu Puică; cop. color.: Iurie Zavadschi. – Ch.: Museum, 1996. – 12 p.: il. color. – (Micile Americi).

ZIDIRE pe osul ființei: eseuri / Ion Vatamanu; îngrijire: Elena Curicheru-Vatamanu. – București: BIODOVA, 2008. – 306 p. – (Scriitori români contemporani).

Referințe critice

- ION** Vatamanu: bibliogr. / alcăt.: C. Tricolici; Bibl. Mun. „B. P. Hasdeu”. – Ch.: Cartier, 1997. – 160 p.
- ION** Vatamanu // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: M. Harea, E. Cugut. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 397-404.
- BUTNARU**, Leo. „De ziua frunzei” // Butnaru, Leo. Umbra ca martor. – Ch., 1991. – P. 129-131.
- CIMPOI**, Mihai. [Ion Vatamanu] // Cimpoi, Mihai. Basarabia sub steaua exilului. – București, 1994. – P. 99-101.
- CIMPOI**, Mihai. Căutarea de sine a literaturii basarabene. „Copiii anilor treizeci”: [Ion Vatamanu] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 295-297.
- CIMPOI**, Mihai. Între monolog și rapsodie // Cimpoi, Mihai. Focul sacru. – Ch., 1975. – P. 179-185.
- CIMPOI**, Mihai. Refuzul frontierei. Ion Vatamanu // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări. – Ch., 1998. – P. 438-448.
- CIOCANU**, Ion. Ion Vatamanu // Ciocanu, Ion. Scriitori de ieri și de azi. – Ch., 2004. – P. 230-242.
- CODREANU**, Theodor. Despre destinul cultural: 8. Ion Vatamanu – un poet al „Pământului” // Codreanu, Theodor. Basarabia sau drama sfâșierii. – Ch., 2003. – P. 213-217.
- VATAMANU** Ion. // Literatura română: dicționar-antologie de istorie și teorie literară / aut. proiect. și coord.: Iurie Colesnic; alcăt.: Lora Bucătaru, cop.: Andrei Gamarț. – Ed. a 3-a rev. și ad. – Ch., 2003. – P. 502-504.

Dedicații lirice

- ANTON**, Ion. Adevărul absolut: memoriei lui Ion Vatamanu / Ion Anton // Anton, Ion. Cădere sentimentală pe gânduri: scrieri alese. – Ch., 2010. – P. 233-234.
- CIOCANU**, Anatol. Fratele meu: lui Ion Vatamanu / Anatol Ciocanu // Ciocanu Anatol. Apropierea de țarm. – Ch., 2010. – P. 232-233.

- LADANIUC**, Victor. Plecarea frunzei: lui Ion Vatamanu // Ladaniuc, Victor. De dincolo de timp. – Ch., 1996. – P. 50.
- LARI**, Leonida. În lumina lunii: fratelui Ion Vatamanu / Leonida Lari // Lit. și arta. – 2008. – 23 oct. – P. 5.
- MORĂRAȘ**, Mihai. Cântec pentru verdele de Bucovina (in memoriam: Ion Vatamanu) / Mihai Morăraș // Morăraș, Mihai. Cioplitorul de mituri. – Ch., 2007. – P. 143.
- ROMANCIUC**, Vasile. Cântec basarabean: în memoria poetului Ion Vatamanu // Romanciuc, Vasile. Îndoiala de sine. – Ch., 1997. – P. 24.
- SUCEVEANU**, Arcadie. Ioane frate: lui Ion Vatamanu // Suceveanu, Arcadie. Arhivele Golgotei. – Ch., 1990. – P. 17.
- SUCEVEANU**, Arcadie. Parabola frunzei și a febrilului ei visător: se dedică lui Ion Vatamanu // Suceveanu, Arcadie. Înfruntarea lui Heraclit. – Ch., 1998. – P. 31.
- ȘERBANOVSKI**, Felicia. El a fost unul dintre noi...: in memoriam lui Ion Vatamanu // Lit. și arta. – 2007. – 3 mai. – P. 8.
- VODĂ**, Gheorghe. Rând pe rând: lui Ion Vatamanu, in memoriam // Vodă, Gheorghe. Viața pe nemâncate. – Ch., 1999. – P. 58.

Emil Childescu s-a născut la 7 mai 1937, în familia unor țărani înstăriți Ion și Liuba Childescu, din satul Sculeni, județul Bălți (actualmente raionul Ungheni). De mic copil vedește înclinații deosebite pentru pictură. „...Ca să mă liniștească, spre a nu face pozne, părinții îmi dădeau bucățele de hârtie de diferite dimensiuni și eu ore în șir „cu limba scoasă” desenam, „conducând” cu creionul pe întreaga foaie”, „...a fost o intuiție de

copil. Toată ziua țineam în mână creionul și hârtia. De mic mă interesam de artă, de muzică clasică, ascultam zile întregi Ceaikovski...”

Rămâne orfan de tată la o vârstă fragedă. „...Războiul a atins și familia noastră”, spune Emil Childescu, „am pierdut casa, gospodăria, tatăl și doi frați ai lui, am supraviețuit numai eu și mama...”. După absolvirea școlii generale este înmatriculat la Școala Republicană de Arte Plastice „I. Repin” din Chișinău (actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „A. Plămădeală”) (1956), întrerupându-și studiile în anul 1959, o dată cu plecarea în armată și, revenind la acestea, după demobilizare, în anul 1962. Peste ani plasticianul descrie cu amănunte secvențe din această perioadă ca fiind una de dezvoltare profesională, dar și de creștere spirituală, amintindu-și cu recunoștință de dascălii și colegii care au contribuit la creșterea lui intelectuală și spirituală.

Activează, în calitate de pictor, la ziarul „Sovetskaia Moldavia”. Din anul 1964 devine membru stagiar al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, iar peste un an (1965) este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova. În 1983 deține postul de inspector la Direcția de Arte Plastice a Ministerului Culturii al Moldovei; membru al Comitetului de conducere al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (1985). În 1986 contribuie la crearea secției de stampe pe lângă Fondul Artiștilor Plastici.

Debutază cu lucrarea grafică *Întoarcerea* în anul 1965. Pe parcursul carierei sale creează circa 5000 de opere, executate în diferite tehnici și tematici diferite: pictură, desen, afiș, linogravură monocromă și color, acvaforte: *Oamenii satului meu* (1965-1966), *Pământul – țăranilor* (1969), *Omul* (1972), *File ale istoriei* (1974), *Chișinău* (1975-1978), *Luptele de la Sculeni* (1975), *Pământ natal* (1975-1991), *Codrii* (1980-1987), *Crimeea* (1981-1988), *Ismail* (1984-1987), *Studii dunărene* (1985-1986), *Pușkin în Moldova* (1984-2003), *Patria* (1988), *Hristos* (2002) etc.

Un capitol aparte în creația maestrului îl ocupă marea: *Fetița și marea* (1980), *Vuietul mării* (2000), *Plaje pustii* (1999, 2003), *Vânturi sărate* (1999), *Pe Marea Marmara* (2002), *Marea* (2003) sunt doar câteva dintre tablourile ce au această tematică. Emil Childescu are o galerie de portrete:

Maria Bieșu, Constantin Constantinov, Gheorghe Mustea și Ghenadie Ciobanu, Gheorghe Vrabie, chipul drag al mamei, bunicii, fiicei. Concomitent, artistul a abordat și teme din istoria neamului: *Moartea lui Lăpușneanu* (1997), *Dacă voi nu mă vreți...* (1983-1987), *Judecata lui Ștefan cel Mare, Ștefan cel Mare* (2003-2004), *Legendele Moldovei* (1981), cât și teme de vastă generalizare conceptuală *Memoria Hersonesului* (1983), *Icar* (1991), *Măria sa secolul al XX-lea* (1999) etc. A ilustrat opere literare – *La cireșe* (1973) din *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă, *Isai* (1976) de Vladimir Beșleagă, *Balade* (1978) de Vasile Alecsandri, *Somnoroase păsărele* (1978) de Mihai Eminescu, *Tata* (1978) de Iuliu Cârchelan, *Podurile* (1986) de Ion C. Ciobanu etc.

Prin caracterul original și profund de tratare a imaginii realizate, artistul a reușit să creeze lucrări valoroase de înaltă rezonanță culturală la nivel național și internațional. Începând cu anul 1965, debutează la expoziții republicane de artă plastică, urmând un șir de participări (personale și de grup) la expoziții naționale: 1970, 1972-1977, 1979, 1982, 1986, 1990-2005, 2004, 2010), expoziții internaționale: 1974 (Cipru), 1976 (Bulgaria), 1978 (Polonia), 1982 (Iraq), 1986 (Franța), 1987 (Olanda), 1988, 1990 (Austria), 1996 (Turcia).

Lucrările sale fac parte din colecții de stat și particulare: Muzeul Național de Artă al RM (135 de lucrări), Muzeul Ținutului Natal al RM (15 lucrări), Casa-muzeu „A. S. Pușkin” din Chișinău (13 lucrări), Muzeul de Artă din Odesa (2 lucrări), Galeria de Artă din Ismail (8 lucrări), Ministerul Culturii al Federației Ruse (2 lucrări) etc.

Operele graficianului s-au bucurat de aprecieri înalte la nivel național și internațional: Medalia de bronz la EREN (Moscovia, 1976) pentru *Balade*. În 1978 i se acordă diploma de gradul II la Concursul republican și diploma de gradul III la Concursul Unional pentru *Balade* și *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă. Pentru ilustrații la opera *Alexandru Lăpușneanu* de C. Negruzzi și pentru ciclul de foi de grafică de șevalet (o serie de acvaforte reunite sub titlul *Patria* și *2000 de ani*) i se decernează în anul 1994 Premiul Național în domeniul artelor plastice. În 1999 i se

decernează Premiul ONU în RM pentru ciclul de acvaforte *Moldova*, iar în 2000 – Premiul pentru merite deosebite în artele plastice. I se acordă un premiu pentru ilustrarea lucrării lui Geo Bogza *Eminescu*. În 2001 se învrednicește de Premiul „Mihai Eminescu”. Pe lângă premiile menționate, în anul 1997 i se acordă titlul de Maestru în Arte Plastice. Creația plasticianului Emil Childescu se înscrie în istoria artelor prin lucrări de valoare, astfel fiind inclus în antologia ALKENT ACTUEL ART YAYI-NLARI, apărută în 1996 la Gerçeklestirdigi, iar în 2005 la Editura *Cartea Moldovei* apare cartea *Emil Childescu: grafică, pictură, evoluții și sinteze*, autor Constantin Spânu.

Referințe

Pictorul mai întâi vede, simte, după care exprimă. Trebuie să citești și să călătorești. Dacă realizez ceva istoric, mă informez, privesc filme documentare, intru în perioada secolului și trăiesc în ea până când nu termin tabloul.

***

Studiile superioare sunt numai un alfabet pentru viitorul pictor. Să simți, să vezi, să redai culoarea nu te poate învăța niciun profesor din lume. Consider că e nevoie de 1% talent și 99% muncă, muncă și iar muncă. Dacă nu urmezi această formulă, mai departe de pragul casei nu vei ajunge.

Emil Childescu

[...] Emil Childescu descoperă frumosul în aspecte ordinare, neînsemnate la prima vedere, ale naturii. Punctul de atracție al acestor opere îl formează optica surprinzătoare ce pune în lumină detalii simple, însă pline de semnificații, spontaneitatea, expresivitatea imaginilor picturale generate și de nuanțarea diferențiată a culorii fundamentale. Formele și conturul obiectelor sunt sugerate de tonalitățile suave și transparente atât de caracteristice acuarelei.

Dumitru Golțov

[...] Lirismul profund, stăpânirea măsurii în reprezentarea compozițională, în conturul liniilor și al tonurilor, atmosfera de feerie și în același timp

de concretețe palpabilă conferă creațiilor lui Emil Childescu un aer de mister și farmec, atât de caracteristic pastelurilor marelui poet Vasile Alecsandri.

Ilie Tomșa

Cel mai interesant este modul în care pictorul dozează culorile, căci el nu reproduce doar natura, ci tinde să redea viața ei interioară, policromia acesteia, căreia pictorul îi conferă sensuri profunde.

Larisa Mihailo

Titluri pentru expoziții

Emil Childescu – un Ion Creangă al graficii și picturii basarabene
Emil Childescu – har, culoare și dăruire
Pictorul meleagului natal
Născut din artă pentru artă
Pictorul care trăiește cu patria și poporul său

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ALECSANDRI**, Vasile. Înșiră-te, mărgărite / Vasile Alecsandri; il.: Emil Childescu. – Ch.; București: Litera Internațional, 2004. – 430 p.
- BEECHER-STOWE**, Harriet. Coliba unchiului Tom. În 2 vol. / Harriet Beecher-Stowe; trad.: M. Gheorghiu; il.: Emil Childescu. – Ch.: Litera; București: David, 1997.
- CANTEMIR**, Dimitrie. Descrierea Moldovei / Dimitrie Cantemir; il.: Emil Childescu. – Ch.; București: Litera Internațional, 2003. – 260 p.
- CREANGĂ**, Ion. Amintiri din copilărie; Povești; Povestiri / Ion Creangă; il.: Emil Childescu. – Ch.; București: Litera Internațional, 2008. – 260 p.
- CREANGĂ**, Ion. Ivan Turbincă: poveste / Ion Creangă; il.: Emil Childescu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2006. – 32 p.
- CREANGĂ**, Ion. La scăldat: (fragm. din „Amintiri din copilărie”) / Ion Creangă; il.: Emil Childescu. – Ch.: Lit. artistică, 1980. – 24 p.: il.

- CREANGĂ**, Ion. Povestea lui Stan Pățitul / Ion Creangă; il.: Emil Childescu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 28 p.
- DRUȚĂ**, Ion. Daruri / Ion Druță; il.: Emil Childescu. – Ch.: Lit. artistică, 1983. – 48 p.
- EMINESCU**, Mihai. Făt-Frumos din lacrimă: basm / Mihai Eminescu; il.: Emil Childescu. – Ch.: Litera, 1997. – 56 p.
- EMINESCU**, Mihai. Somnoroase păsărele / Mihai Eminescu; il.: Emil Childescu. – Ch.: Litera, 1997. – 28 p.
- HASDEU**, B. P. Muntele și valea / B. P. Hasdeu; il.: Emil Childescu. – Ch.: București: Litera Internațional, 2001. – 344 p.
- MĂTASĂ**, Elena. Maria Oltea – mama lui Ștefan cel Mare / Elena Mătasă; il.: Emil Childescu. – Ch.: Știința, 1997. – 28 p.
- MENELAOS**, Ludemis. Heracle. Theseu. Icar / Ludemis Menelaos; il.: Emil Childescu. – Ch.: Hyperion, 1993. – 318 p.
- PETRESCU**, Cezar. Fram – ursul polar / Cezar Petrescu; il.: Emil Childescu. – Ch.: Hyperion, 1990. – 160 p.
- REID**, Thomas Mayne. Călărețul fără cap. În 2 vol. / Thomas Mayne Reid; trad.: E. Șișmanian, M. Gafton; il.: Emil Childescu. – Ch.: Litera; București: David, 1998.

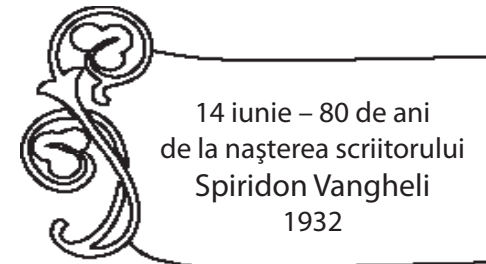
Referințe critice

- SPĂNU**, Constantin. Emil Childescu. Grafică, pictură: evoluții și sinteze / Constantin Spănu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2005. – 320 p.: il.
- CHILDESCU** Emil // Grafică de carte moldovenească=Книжная графика Молдавии / alcăt.: Raisa Akulova. – Ch., 1986. – P. 90-95.
- CHILDESCU** Emil // Literatura și arta Moldovei: encicl. Vol. 1. – Ch., 1985. – P. 293.
- EMIL** Childescu // Calendarul bibliotecarului – 1997 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 1997. – P. 97-99.
- EMIL** Childescu // Grafiki Sovetskoj Moldavii / avt.-sost.: D. Golțov. – M., 1981. – P. 55.
- CHILDESCU**, Emil. „Legkih putej v iskusstve ne iskal...” / Emil Childescu // Kișinevske novosti. – 2007. – 6 iul. – P. 4.

- DAGHI**, Ion. Emil Childescu / Ion Daghi // Moldova. – 2007. – Nr. 5-6. – P. 36-37.
- KAZAKOVA**, Raisa. Vam, v mir v hodâsim... / Raisa Kazakova // Nezavisimâ Moldova. – 2007. – 2 febr. – P. 10.
- POSTOLACHE**, Gheorghe. Har, culoare și dăruire / Gheorghe Postolache // „a”MIC”. – 2007. – Nr. 5-6. – P. 2 a cop.
- ȘATOHINA**, Elena. Emil Childescu éto naš Ajvazovskij / Elena Șatohina // Novoe vremâ. – 2007. – 18 mai. – P. 7.
- PERETEATCU**, Tamara. Ilustrația de carte – pașaport cu viză de intrare în orice țară / Tamara Pereteatcu // Lit. și arta. – 2006. – 23 mart. – P. 8.

***

CHILDESCU Emil [sursă electronică] // <http://arhiva.art.md/childescu/>

Scriitorul Spiridon Vagheli, cunoscut nu doar în Moldova, ci și departe de hotarele ei, s-a născut la 14 iunie 1932 în satul Grinăuți din părțile Râșcanilor. A avut o copilărie adumbrită de război, de foame, de pierderea mamei la vârsta de 12 ani. „[...] *Atâtea am făcut în copilărie, încât nici nu mai știu dacă am fost copil. Mă consideram întotdeauna matur și astăzi îmi este dor de anii copilăriei. În același timp, mă întorc cu gândul în trecut și scriu niște cărți care le trezesc adulților amintiri deosebite...*”, va spune mai târziu scriitorul.

Face școala primară din sat. În 1946 intră la școala nr. 1 din Bălți, transferându-se apoi la școala medie din s. Pelinia, pe care o absolvă în 1950. Se înscrie la Institutul Învățătoresc din Bălți, urmând în continuare Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din

Chișinău (promoția 1955). După absolvire lucrează profesor, redactor și redactor superior la editurile „Cartea moldovenească” și „Lumina”. În 1968 devine consultant literar la Uniunea Scriitorilor din Moldova, timp de 25 de ani conduce Secția literară pentru copii a Uniunii Scriitorilor. În 1991 este ales Președinte al Centrului PEN din Moldova. Din 1994 este director al Editurii „Turturica” („Oltița”), ulterior fondează Editura pentru copii „Guguță”.

În anii de studenție înființează *Foaia literară* și *Cenaclul literar* al institutului, unde îi are colegi pe Grigore Vieru, Victor Teleucă, Valentin Mândăcanu, Gheoghe Vodă, Mihail I. Ciubotaru și alți viitori scriitori consacrați. Debutează editorial în 1962 cu cartea pentru copii *În țara fluturilor*, urmată de o carte cu „miniaturi sclipitoare” – *Băiețelul din coliba albastră* (1964) și cartea de poezii *Balade* (1966). În 1964 devine membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

S-a remarcat mai ales prin cărțile sale despre Guguță, în care creează o adevărată epopee a personajului devenit curând o emblemă sugestivă a Copilului universal: *Isprăvile lui Guguță* (1967, 72 de ediții, tradusă în 38 de limbi), *Ministrul bunelului* (1971), *Guguță – căpitan de corabie* (1979). Scriitorul face cunoștință copiilor cu noii săi eroi din cărțile *Columb în Australia* (1972), *Steaua lui Ciuboțel* (1981) și *Pantalonina – țara piticilor* (1989). Pe parcurs editează volumele de sinteză *Guguță și prietenii săi* (1983), *Măria sa Guguță* (1989), *Guguță și prietenii săi* în două volume (1994). În 1999 lansează cartea *Tatăl lui Guguță când era mic*, inspirată din propria-i copilărie, iar în 2000 editează *Copii în cătușele Siberiei* – cartea-surpriză oferită în dar tuturor copiilor vizitatori ai Salonului Internațional de Carte pentru Copii, ediția a V-a, *Împărăția lui Ciuboțel* (2010).

Împreună cu Grigore Vieru a editat în 1970 renumitul *Abecedar*, reeditat în nenumărate rânduri și refăcut în grafie latină în 1990.

Este cunoscut și ca alcătuitor de antologii (*Auraș-păcurăș*, 1964; *Carte pentru toți*, 1971; *Șezătoare în codru*, 1973; *Cele mai frumoase flori*, 1987 ș.a.). Una din cele mai recente apariții ale scriitorului *Carte de citire și gândire. Vol. I-IV* (2006, 2007) este rodul muncii sale pe parcursul

a cinci ani. Volumele, adresate copiilor din clasele I-IV, profesorilor și părinților, includ cele mai frumoase texte din literatura națională și universală (peste 150 de autori din 35 de țări), informații despre copilăria și viața oamenilor celebri, istoria unor mari descoperiri și alte texte recomandate pentru lecturi suplimentare la orele de limbă română, istorie, științe, educație moral-spirituală.

Cărțile sale au făcut înconjurul lumii, fiind traduse în circa 30 de limbi și editate într-un tiraj de peste opt milioane de exemplare la edituri prestigioase din SUA, Germania, Japonia, Rusia, Ungaria, Finlanda, Țările Baltice, țările din spațiul CSI, China, Bulgaria, Italia și alte țări.

Guguță se numește primul film în desene animate lansat de „Moldova-Film” (1970). Ulterior au mai fost lansate diafilme și filme cu desene animate: *Moșii Crăciuni*, *Banca lui Guguță*, *Pozna lui Guguță*, *Cum a crescut Guguță într-o noapte*, *Cușma lui Guguță*, *Guguță – căpitan de corabie*, *Guguță – poștaş*, *Cadoul lui Guguță*, *Noaptea de Anul Nou*, *Guguță frizer*, *Măturătorii* etc. Astăzi Teatrul Municipal de Păpuși din Chișinău poartă numele lui Guguță.

Pe parcursul anilor obține diverse premii, mențiuni, distincții: Premiul de Stat al Moldovei (1980, pentru cartea *Guguță – căpitan de corabie*), Premiul de Stat al URSS (1988), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru cea mai bună carte a anului 1989 (pentru *Pantalonina – țara piticilor*), Premiul „Carte – eveniment” al Salonului Național de Carte de la Chișinău pentru *Guguță și prietenii săi* (1995), Premiul „Carte frumoasă – cinste cui te-a scris” acordat de Centrul Cultural Francez din Iași (1995), Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române (1996), Premiul „Simpatia copiilor” la Salonul Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău (1997, pentru *Guguță și prietenii săi*), Premiile „Cartea anului” și „Simpatia copiilor” pentru volumul *Tatăl lui Guguță când era mic* acordate în cadrul aceluiași Salon, ediția a IV-a (2000), Premiul special al Uniunii Scriitorilor din România pentru întreaga activitate (2002), Premiul „Ion Creangă”, în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru

Copii și Tineret (2007), Premiul „Cartea pentru promovarea spiritului de toleranță”, acordat de Comisia Națională a RM pentru UNESCO la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a XV-a, pentru cărțile *Isprăvile lui Guguță și Împărăția lui Ciuboțel* (2011) ș.a. Diploma de Onoare „Hans Christian Andersen” a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret, oferită în 1974 pentru cartea *Ministrul bunelului*, certifică recunoașterea sa în plan internațional.

Deține titlurile onorifice de Maestru Emerit al Artei (1982) și Scriitor al Poporului din Republica Moldova (1992). În 1996 a fost decorat cu Ordinul Republicii.

Referințe

Am scris pur și simplu despre copilul care trăia în sufletul meu.

***

Viața m-a premiat cu cel mai frumos dar, familia.

***

Când suntem copii, ne grăbim spre cei adulți cum se grăbește călătorul spre munte. Abia când ajungem în vârf, descoperim că altceva n-ai ce vedea mai frumos decât valea, pe care ai lăsat-o la poalele muntelui.

***

Uneori pot reveni de zece ori la o frază, dacă mi se pare că nu se încadrează în context. Nu am căutat să scriu prea mult, de frică să nu ratez unele lucruri. Cărțile mele sunt mai degrabă cărți-eroi.

***

Mi-am dorit să fac o carte pe care copilul să o citească de bună voie. S-o ia și la prășit, și-n pom, când va urca după cireșe, și la mare, și-n tren [...]. Cartea trebuie făcută așa de interesantă, încât să lupte singură pentru a supraviețui. Să corespundă cerințelor copilului de azi, și nu închipuirilor noastre de ieri. Mă refer la frază, intrigă, mesaj, desene...

***

[...] Nu mi-am permis să mă uit la copil de sus, nici de la „înălțimea anilor”, nici de la „înălțimea meritelor”.

***

– Din toate experiențele trăite până la această vârstă este una anume pe care ați dori să o re trăiți?

– *Cu siguranță, și nu numai una. Sunt experiențele din copilărie, când învățam să călăresc, apoi aveam o mare dorință să mă duc cu tata la cosit. Până și de năzbâtiile pe care le făceam îmi este dor. Tot universul satului era stăpânit de mine, știam unde sunt coapte primele cireșe... În acei ani aveam o libertate extraordinară. Dacă ar fi să mă mai nasc o dată, tot astfel mi-aș petrece copilăria.*

***

– Cum reușiți să convingeți nu doar copiii, ci și adulții să vă citească poveștile?

– *E greu să definești un secret. Și nici nu cred că e vreun secret la mijloc. Pur și simplu, îl am pe copilul acela care mi-a rămas în suflet și de care mă leagă o prietenie durabilă. Acel copil mă ține mereu în sfera copilăriei. Copilăria mea, una foarte activă, se revarsă și azi peste vârsta mea.*

Spiridon Vangheli

Mă întreb deseori în ce constă frumusețea cărților sale. Cred că în ceea ce spunea încă Eminescu, iar el spunea că nu inteligențe se găsesc arare, ci caractere. Și gândirea artistică, și umorul, și limba lui Vangheli au caracter...

Grigore Vieru

Cum să te desparti de Guguță când tu însuți ești Guguță? Micul erou al lui Spiridon Vangheli face suprema minune: pe voi, cei mici, vă duce între cei mari, pe noi, iști mari, ne întoarce la întreaga noastră copilărie.

Mihai Cimpoi

Cartea despre Guguță [...] e ca o scoică ce păstrează în ea murmurul copilăriei. Face numai s-o auzi în preajmă și copilăria ți se deșteaptă în auz.

Nicolae Dabija

În genere, Spiridon Vangheli, un adevărat magician, e de nelipsit în viața copiilor noștri așa precum era Andersen pe timpul său. Când deschizi cărțile lui Vangheli, viața e mai ademenitoare. Aici vei trece școala înțelepciunii, școala frumosului, ca să-ți dai apoi seama de marele avantaj pe care ți-l oferă bunătatea omenească.

Boris Diodorov

Am tradus mulți scriitori celebri pentru copii, dar Guguța e un caz aparte. Curios lucru, un copil născut în Basarabia mă reîntoarce pe mine, chinezul, în propria mea copilărie, și-mi descoperă subtilități pe care le-am uitat demult, dar le-am trăit aici, departe, în China. E o artă pe care o stăpânesc numai adevărații scriitori.

Wai Wai, Shanghai, China

Guguța e un veritabil român prin viziunea, gândurile și sentimentele sale. În el, totodată, se regăsesc copiii de pe tot globul.

Naționalul și universalul se împletesc de minune în această fermecătoare carte, care nu mai e a lui Vangheli, ci a literaturii universale.

Ulla-Liisa Heine, Helsinki, Finlanda

Titluri pentru expoziții

Spiridon Vangheli, homo ludens

În Împărăția lui Guguța și Ciuboțel

Omul născut sub steaua norocoasă a copilăriei

Spiridon Vangheli: pe unda inocenței înnobilitoare

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

BALADE / Spiridon Vangheli; il.: I. Vieru. – Ch.: Cartea moldovenească, 1966. – 16 p.: il.

BĂIEȚELUL din coliba albastră / Spiridon Vangheli; il.: Al. Hmelnițchi. – Ch.: Lumina, 1972. – 22 p.: il.

BȚL-BȚL / Spiridon Vangheli. – Almaty: Žalyn, 1991. – 32 p.

CALUL cu ochi albaștri / Spiridon Vangheli; il.: I. Vieru. – Ch.: Lit. artistică, 1981. – 100 p.: il.

ČIUBATUKO zvaigzde / Spiridon Vangheli; kalbos V. Matulevičius. – Vilnius: Vyturys, 1988. – 120 p.: il.

COLUMB în Australia / Spiridon Vangheli; il.: Isai Cârmu. – Ch.: Lumina, 1972. – 88 p.: il.

COPII în cătușele Siberiei: nuvelă doc. / Spiridon Vangheli; il.: Eugenia Țăbârnac. – Ch.: Olțița, 2001. – 38 p.: il.

GHIOCICA / Spiridon Vangheli; il.: A. Colâbneac. – Ch.: Lumina, 1991. – 332 p. – (Biblioteca școlară).

GUGU / Spiridon Vangheli; ill. di Marcella Brancaforte; trad. di Beatrice Masini. – Padova: Ed. Messagero di S. Antonio, 2003. – 100 p.: il. – (I gatti bianchi).

GUGUȚĂ – căpitan de corabie / Spiridon Vangheli; il.: I. Vieru. – Ch.: Lit. artistică, 1979. – 150 p.: il., portr.

GUGUȚĂ – kapitan korablâ / Spiridon Vangheli; per.: Valentin Berestov; il.: Boris Diodorov. – M.: Drofa, 2002. – 160 p.: il.

GUGUȚĂ și prietenii săi: În 2 vol. / Spiridon Vangheli. – Ch.: Turturica, 1996.

GUGUZE pieni moldovanien / Spiridon Vangheli; trad. Ulla-Liisa Heino. – Kustannus Oy: Orient Express, 1991. – 150 p.: il.

HLOPČIK Čobitok ta ziročka / Spiridon Vangheli; per.: A. Mâstkvskij; hudož.: B. Diodorov. – Kiev: Vâselka, 1988. – 127 p.

ISPRĂVILE lui Guguța / Spiridon Vangheli; des.: B. Diodorov; design: Radu Vangheli. – Ch.: Guguța, 2010. – 142 p.: il.

ÎMPĂRĂȚIA lui Ciuboțel / Spiridon Vangheli; des.: B. Diodorov; design: Radu Vangheli. – Ch.: Guguța, 2010. – 126 p.: il.

ÎN Țara fluturilor / Spiridon Vangheli; il.: Igor Vieru. – Ch.: Cartea moldovenească, 1962. – 20 p.: il.

MĂRIA sa Guguța / Spiridon Vangheli; postf.: M. Cimpoi; il.: I. Vieru, A. Colâbneac, B. Diodorov. – Ed. a 2-a. – Ch.: Lit. artistică, 1989. – 404 p.

MINISTRUL bunelului / Spiridon Vangheli; il.: Isai Cârmu. – Ch.: Lumina, 1971. – 64 p.: il.

- MOARA** veselă: (Steaua lui Ciuboțel) / Spiridon Vangheli; il.: F. Kalab. – București: Ed. "Ion Creangă", 1990. – 72 p.: il.
- PANTALONIA** – strana čiudakov / Spiridon Vangheli; per.: Ūrij Koval; ill.: Iurie Leu. – Ch.: Hyperion, 1990. – 173 p.
- PANTALONIA** – Țara piticilor / Spiridon Vangheli; il.: Iurie Leu. – Ch.: Lit. artistică, 1989. – 164 p.
- PE** lume / Spiridon Vangheli; il.: Luiza Ianțen. – Ch.: Cartea moldovenească, 1964. – 16 p.: il.
- PRIVIGHETOAREA** / Spiridon Vangheli; il.: Iurie Iazan. – Ch.: Lit. artistică, 1985. – 32 p.
- SOARELE** / Spiridon Vangheli; il.: Leonid Beleaev. – Ch.: Cartea moldovenească, 1963. – 16 p.: il. – (Voie bună la cei mici).
- SCRIERI** alese / Spiridon Vangheli; postf.: M. Cimpoi; il.: A. Colăbneac. – Ch.: Lit. artistică, 1985. – 421 p.: il.
- STEAUA** lui Ciuboțel / Spiridon Vangheli; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Lit. artistică, 1981. – 159 p.: il.
- TATĂL** lui Guguță când era mic / Spiridon Vangheli; il.: Ion Moraru. – Ch.: Turturica, 1999. – 127 p.: il.
- TSCHUBO** und das millhennmannchen / Spiridon Vangheli. – Berlin: Der Kinderbuchver, 1985. – 86 p.

Referințe critice

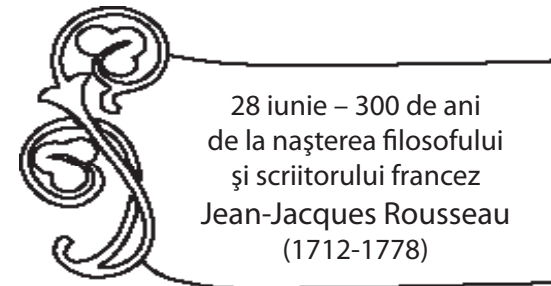
- SPIRIDON** Vangheli: biobibliogr. / alcăt.: M. Ilievici; Bibl. Naț. pentru Copii "Ion Creangă". – Ch.: Litera, 1999. – 174 p.
- ARMAȘU**, Ludmila. Structuri și formule narrative în proza pentru copii a lui Spiridon Vangheli: autoreferat al tezei de doctor în filologie / Ludmila Armașu. – Ch., 2002. – 23 p.
- AGACHI**, Catinca. Schițe de portret: Spiridon Vangheli // Agachi, Catinca. Literatura română în țările vecine. 1945-2000 / Catinca Agachi. – Iași, 2005. – P. 193-194.
- ARMAȘU**-Canțâr, Ludmila. Tehnici și structuri narrative în scrierile lui Spiridon Vangheli / Ludmila Armașu-Canțâr // Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană. Vol. 2. – Ch., 2003. – P. 156-177.

- BOTEZATU**, Eliza. Spiridon Vangheli sau mitul copilăriei / Eliza Botezatu // Literatura română postbelică: integrări, valorificări, reconsiderări. – Ch., 1998. – P. 480-490.
- BOTEZATU**, Eliza. Spiridon Vangheli sau mitul copilăriei // Botezatu, Eliza. Critică literară. – Ch., 2008. – P. 101-114.
- CEMORTAN**, Stela. Guguță, verișorul lui Făt-Frumos: (Spiridon Vangheli și eroii operei sale) // Cemortan, Stela. Matinee literare: ghid pentru ed. inst. preșc. și învăț. cl. primare / Stela Cemortan. – Ch., 2005. – P. 147-152.
- CIMPOI**, Mihai. Schimbarea la față: Spiridon Vangheli // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 314-315.
- CIOCANU**, Ion. Două cărți noi ale lui Spiridon Vangheli // Ciocanu, Ion. Scriitori de ieri și de azi / Ion Ciocanu. – Ch., 2004. – P. 51-59.
- CIOCANU**, Ion. Spiridon Vangheli // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 341-346.
- CIOCANU**, Ion. Vangheli Spiridon / Ion Ciocanu // Literatura română: dict.-antologie de istorie și teorie literară / alcăt.: Lora Bucătaru. – Ch., 1999. – P. 495-496.
- IORDĂCHESCU**, Mihaela. „Copii în cătușele Siberiei” de Spiridon Vangheli // Iordăchescu, Mihaela. Cioplină în propriul duh. – Ch., 2010. – P. 67-69.
- POTÂNGĂ**, Georgeta. Spiridon Vangheli // Potângă, Georgeta. Proza românească pentru copii: antologie. – Timișoara, 2000. – P. 250.
- RACHIERU**, Adrian Dinu. Spiridon Vangheli și „brandul” Guguță // Rachieru, Adrian Dinu. Poeți din Basarabia: un veac de poezie românească / Adrian Dinu Rachieru. – București; Ch., 2010. – P. 240-243.
- RAȚIU**, Iuliu. Biblioteca esențială a copiilor și adolescenților: [„Guguță și prietenii săi” de Spiridon Vangheli] // Rațiu, Iuliu. O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți. – Ch., 2006. – P. 341-342.
- ȘLEAHTIȚCHI**, Maria. Literatura pentru copii: între inocența și nostalgia jocului / Maria Șlehtițchi // Literatura pentru copii. – Ch., 2004. – P. 5-36; O istorie critică a literaturii din Basarabia / cuv. înainte: Eugen Simion. – Ch., 2004. – P. 175, 177-179.

- TRIFAN, Călina.** Spiridon Vangheli / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2000 / pref.: M. Cimpoi; coord.: V. Nazar. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2010. – P. 553-554.
- SPIRIDON Vangheli** // Dicționarul scriitorilor din Basarabia. 1812-2000. – Ch., 2007. – P. 461-462.
- SPIRIDON Vangheli** // Aniversări culturale 2007 / Bibl. Naț. pentru Copii ”Ion Creangă”. – Ch., 2006. – P. 98-104.
- SPIRIDON Vangheli** // Archipel: almanah / alcăt.: Vitalie Ciobanu. – Ch., 2010. – P. 356.
- SPIRIDON Vangheli** // Calendar Național 2002 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 2002. – P. 169-170.
- SPIRIDON Vangheli** // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dict. biobibliogr. / alcăt.: M. Harea, E. Cugut. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 381-392.
- SPIRIDON Vangheli** // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – București; Ch., 2005. – P. 607-616.
- VIERU, Gr.** [Tatăl lui Guguță...] / Gr. Vieru // Vangheli, Spiridon. Tatăl lui Guguță când era mic. – Ch., 1999. – P. 4.
- VIZITIU, Angela.** Copilul și natura: tragedia discordiei dintre real și spiritual (speranță-vis-ideal) în operele lui Ghenghiz Aitmatov și Spiridon Vangheli / Angela Vizitiu // Probleme actuale ale științelor socio-umane în condițiile integrării europene. – Ch., 2006. – P. 256-261.
- VRABIE, Diana.** Copilăria și imaginea ei în literatură: Spiridon Vangheli – „Băiețelul din coliba albastră” // Vrabie, Diana. Literatura pentru copii: (analize literare, n. biogr., bibliogr. crit. și sugestii pentru lectură). – Ch., 2009. – P. 206-208.
- ȚURCANU, Cătălina.** Guguță poartă căciula italiană / Cătălina Țurcanu // Florile dalbe. – 2010. – 18 noiembr. – P. 3.
- V PODDERŽKU moldavskoj literatury:** [prisuždenie premii „Opera Omnia – 2009” maestro Spiridon Vangheli] // Moldavskie vedomosti. – 2010. – 22 oct. – P. 6.
- ȘLEAHTIȚCHI, Maria.** Guguță și Cușma lui / Maria Șlehtițchi // Semn. – 2008. – Nr. 4. – P. 30.

Dedicații lirice

- VIERU, Gr.** Tu știi: lui Spiridon Vangheli // Vieru, Gr. Taina care mă apără. – Iași, 2008. – P. 295; Limba Română. – 2009. – Nr. ¼. – P. 213-214.
- VIERU, Gr.** Copilul înălbit: lui Spiridon Vangheli // Vieru, Gr. Rădăcina de foc. – București, 1988. – P. 208.
- FILIP, Iu.** Spiridon Vangheli: scriitorul care m-a îndemnat pe cuptorul lui Creangă / Iu. Filip // Litere (Găiești). – 2008. – Nr. 5. – P. 48-49.

Jean-Jacques Rousseau este una dintre figurile notorii ale secolului Luminilor, pionierul prozei lirice, inauguratorul unui nou gen literar, cel al memorialisticii, umanist enciclopedist, bard al libertății individuale și teoretician al statului democratic. A reîmprospătat domeniile educației și politicii cu idei originale, a influențat filosofia lui Im. Kant, a creat teme noi în literatură, a deschis sursele lirismului și a prefigurat romantismul.

S-a născut la 28 iunie 1712 într-o familie de emigranți. Este fiul unui meșter ceasornicar protestant din Geneva și al unei mame cultivate. De la vârsta de șase ani, pe când tatăl repara ceasuri, el citea romane și pagini din Plutarh, iar la opt ani îl cunoștea pe dinafară. Epuizând biblioteca rămasă de la mama sa, trecu la cărțile bunicului. Aici îi descoperă pe Ovidiu, Bossuet, Moliere, Fontenelle etc.

Are o copilărie singuratică: mama lui moare după o săptămână de la nașterea sa, iar tatăl (Isac Rousseau) părăsește Geneva în 1722 (fuge pentru a scăpa de datorii și își abandonează familia), lăsându-l în casa cumnatului Bernard. Acesta îl trimite la pastorul Lambercier, la Bassey spre a

învăța latina. Cei doi ani pe care i-a petrecut în Bassey constituie singura perioadă de studii mai organizată din viața sa. În 1724 revine la Geneva, unde se angajează ca grefier la notarul Masseron, ulterior ca ucenic la gravorul Ducommun (1725). În 1728 pleacă la Torino și se convertește la catolicism. Din acest an începe o perioadă de rătăcirii și instabilitate care nu avea să înceteze de fapt niciodată, nici chiar după ce va fi încununat de glorie. Încearcă mai multe meserii: lacheu, seminarist, funcționar etc. Activitatea de funcționar nu se potrivește cu firea lui și reia lecțiile de muzică (1731-1732). Perioada petrecută la Charmettes (1732-1740) este determinantă: citește enorm (scrisorile filosofice ale lui Voltaire, scrierile lui Locke, Leibniz, Montaigne, Descartes etc.). Este autodidact, plămându-și o cultură vastă, înclinând spre o izolare în plan sentimental și intelectual, descrisă la bătrânețe în *Confesiuni*.

Lucrând ca pedagog la Lyon, cade în dizgrație în 1738 și trei ani mai târziu pleacă la Paris în căutarea succesului. Aici frecventează saloanele mondene, face cunoștință cu filosofii vremii (Diderot, d'Holbach, d'Alembert).

În 1743 este angajat ca secretar al ambasadorului Franței la Veneția, contele de Montaigni. În această perioadă stabilește relații bune cu Voltaire (mai târziu îi devine dușman), colaborând cu acesta la opera *Petreceerile lui Ramire*. Devine cunoscut ca muzician și dramaturg. Scrie tragedia *Descoperirea lumii noi*, comedii *Angajamentul temerar*, *Prizonierii de război*, epistole în versuri (1745) etc.

Creația lui Jean-Jacques Rousseau este amplă și variată, conținând idei filosofice, politice, etice, literare. Concepția sa filosofică se axează pe îndemnul reîntoarcerii la natură, singura cale prin care se poate restitui bunătatea primordială a omului.

Anul 1750 marchează o cotitură în istoria vieții și gândirii filosofului. *Discursul asupra științelor și artelor* este lucrarea care-i aduce celebritatea. Acest prim discurs, precum și cel de-al doilea – *Discursul despre originea inegalității* (1755) au pus bazele gândirii lui filosofice și politice. O altă operă, *Vrăjitorul satului*, în care elogiaza virtutea și iubirea femeii, îi adu-

ce celebritatea pe fundalul rivalității acerbe dintre muzica franceză și cea italiană. Stabilindu-se cu traiul la Ermitage (1756), publică *Scrisoarea către d'Alembert cu privire la spectacole* (1758). În această perioadă lucrează la cele trei opere fundamentale ale sale, care se referă la dificila socializare a „omului naturii”: romanul *Julie ou La Nouvelle Heloise (Iulia sau Nouă Heloiză)* (1761), considerat ca cel mai bun roman al secolului, reeditat în 72 de ediții, *Le Contract social (Contractul social)* (1762) și *Emile ou De l'education (Emil sau Despre educație)* (1762).

Începe o nouă perioadă, de opt ani, de rătăcirii. Din cauza scrierilor sale: pentru cartea *Emile ou De l'education*, considerată profund antireligioasă și arsă pe rug, autorul este condamnat la închisoare. Reușește să fugă, dar este izgonit din majoritatea localităților în care încearcă să caute adăpost. Abia în 1770 primește autorizația de a reveni la Paris.

Societatea îl condamnă în continuare, dar Jean-Jacques Rousseau se apără de acuzațiile lansate cu arma scrisului: redactează *Lettres a Malesherbes (Scrisori către Malesherbes)* (1764), *Lettres de la montagne (Scrisori de la munte)* (1764), *Les Confessions (Confesiuni)* (1767-1770), *Considerații despre guvernarea Poloniei* (1772), *Către francezi: care iubesc dreptatea, adevărul* (1776), *Dialogues (Dialoguri)* (carte apărută postum în 1782).

Își regăsește pacea în 1776, când decide să înceteze polemica și începe să redacteze *Rêveries du promeneur solitaire (Visările unui hoinar singuratic)* (1778, volum apărut postum în 1782). Autorul privește retrospectiv la viața sa plină de încercări și dezamăgiri, trecând pe rând în revistă marile probleme și dificultăți pe care le-a trăit și suferit. Renunță la tot în speranța de a-și găsi libertatea și liniștea, refugiindu-se în amintiri.

În ultimii 15 ani Jean-Jacques Rousseau se dedică scrierilor cu caracter autobiografic, dorind să se prezinte lumii așa cum este, pentru a dezminți imaginea falsă sub care este prezentat de inamicii săi.

În 1750 obține Premiul Academiei din Dijon pentru *Discursul asupra științelor și artelor* (teză care contravenea concepțiilor vremii) și un renume.

Epuizat, bolnav, părăsit și renegat, se stinge din viață pe data de 2 iulie, 1778 la Ermenonville, Franța. Este înmormântat pe o insulă artificială. În 1794 osemintele sale vor fi duse la Pantheon, unde odihnesc și astăzi.

După moartea lui Jean-Jacques Rousseau prinde contur un veritabil cult al persoanei sale readus la câteva formule, ba chiar clișee. Im. Kant a recunoscut în filosof descoperitorul naturii umane și l-a continuat în elaborarea eticii lui.

Referințe

Omul s-a născut liber, dar pretutindeni se gândește la lanțuri.

***

A renunța la libertate înseamnă a renunța la calitatea de om.

***

Omul care a trăit mai mult nu e cel care a numărat cei mai mulți ani, ci cel care a simțit mai mult viața.

***

M-am arătat așa cum am fost, detestabil și rău atunci când așa a fost, bun, generos și sublim atunci când am fost astfel.

Jean-Jacques Rousseau

O dată cu Voltaire, s-a stins o lume veche.
Cu Rousseau, începe una nouă.

Goethe

Titluri pentru expoziții

Jean-Jacques Rousseau – tentativă de abordare poetică
Jean-Jacques Rousseau – susținător fervent al libertății
Jean-Jacques Rousseau – descoperitorul naturii umane
Jean-Jacques Rousseau – pelegrinul solitar

(T. C.)

BIBLIOGRAFIE

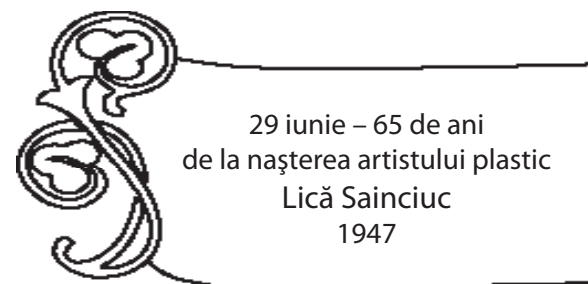
Opera

- DESPRE** contractul social sau principiile dreptului politic / Jean-Jacques Rousseau; trad.: Cătălin Avramescu. – București: Nemira, 2008. – 224 p.
- ESEU** despre originea limbilor: unde se vorbește despre melodie și despre imitația muzicală / Jean-Jacques Rousseau; trad.: Eugen Munteanu. – Iași: Polirom, 1999. – 168 p.
- EMILE**, ili o vospitanii / Jean-Jacques Rousseau // Pedagogičeskoe nasledie J. A. Komensky, G. Locke, J.-J. Rousseau, J. H. Pestalozzi. – M., 1989. – P. 199-297.
- IZBRANNOE** / Jean-Jacques Rousseau. – M.: Det. lit., 1976. – 190 p.
- JULIA** ili novaâ Eloiza / Jean-Jacques Rousseau; per.: N. Nemčinova, A. Hudakova. – M.: Hudož. lit., 1968. – 774 p.

Referințe critice

- CERVANTES**; Shakespeare; Rousseau; Goethe; Carlyle: biogr. povestvovaniâ / sost.: N. F. Boldyrev. – Čelâbinsk: Ural, 1998. – 512 p. – (Žizn' zamečatel'nyh lûdej).
- PEDAGOGIČESKOE** nasledie: J. A. Komensky, John Locke, J.-J. Rousseau, J. H. Pestalozzi / sost.: V. M. Klarin, A. N. Džurinskij. – M.: Pedagogika, 1989. – 416 p. – (Biblioteka učitelâ).
- BLACKBURN**, Simon. Jean-Jacques Rousseau // Blackburn, Simon. Oxford Dicționar de filosofie. – București, 1999. – P. 350-352.
- BONETTI**, Aldo. Jean-Jacques Rousseau / Aldo Bonetti // Enciclopedie de filosofie și științe umane. – București, 2004. – P. 947-950.
- DRIMBA**, Ovidiu. Ideile lui Jean-Jacques Rousseau // Drimba, Ovidiu. Istoria literaturii universale. În 2 vol.: Vol. 2. – București, 1997. – P. 18-21.
- HART**, Michael H. Jean-Jacques Rousseau // Hart, Michael H. 100 de personalități din toate timpurile care au influențat evoluția omenirii. – București, 1992. – P. 208-210.
- JEAN-JACQUES** Rousseau // Enciclopedia universală Britannica. Vol. 13. – București, 2010. – P. 257-258.

- JEAN-JACQUES** Rousseau // Țnciklopediã dlã detej: Vsemirnaã literatura. – M., 2000. – P. 616-620.
- JEAN-JACQUES** Rousseau // The New Encyclopaedia Britannica. Vol. 26. – Chicago, 1993. – P. 938-942.
- JEAN-JACQUES** Rousseau // Personalitãti care au schimbat istoria lumii: De la Renașterea pãnã la Iluminism. – București, 2003. – P. 286-289.
- JEAN-JACQUES** Rousseau – scriitorul utopist, profetul unor timpuri noi // 100 de scriitori notorii ai lumii: viața, activitatea, opera. – Ch., 2006. – P. 107-110.
- MANFRED**, A. Z. Molodoj Rousseau // Manfred, A. Z. Tri portreta Țpohi Velikoj francuzskoj revolucii. – M., 1978. – P. 25-96.
- MUSSKIJ**, I. A. Jean-Jacques Rousseau // Musskij, I. A. Sto velikih myslitelej. – M., 2002. – P. 322-330.
- PEDAGOGIČESKIE** idei Jean-Jacques Rousseau // Pedagogičeskoe nasledie: J. A. Komensky, J. Locke, J.-J. Rousseau, J. H. Pestalozzi. – M., 1989. – P. 194-198.
- ROUSSEAU**: „rousseau-izm” // Zarubežnaã literatura. – M., 2008. – P. 200-205. – (Sovremennaã škol'naã Țnciklopediã).
- ROUSSEAU** Jean-Jacques // Children's Britannica. Vol. 15. – Auckland, 1991. – P. 164-165.
- ROUSSEAU** Jean-Jacques // Dicționar de scriitori strãini / coord.: Manuela Georges. – Cluj-Napoca, 2000. – P. 525-526.
- ROUSSEAU** Jean-Jacques // Dicționar enciclopedic ilustrat junior. – Ch., 2004. – P. 1300. – (Cartier Dicționar).
- ROUSSEAU** Jean-Jacques // Enciclopedia concisã Britannica. – București, 2009. – P. 1974.
- ROUSSEAU** Jean-Jacques // Grand Larrouse. En 10 vol.: Vol. 9. – Paris, 1993. – P. 2702.
- ROUSSEAU** Jean-Jacques // Le Petit Robert: dictionnaire universel de Noms propres. – Paris, 1995. – P. 1805.
- ȘVEȚ**, Maria. Jean-Jacques Rousseau / Maria Șveț // Calendar Național – 2002 / Bibl. Naș. a R. Moldova. – Ch., 2002. – P. 177-179.
- VERCMAN**, I. E. Jean-Jacques Rousseau / I. E. Vercman // Kratkaã literaturnaã Țnciklopediã. T. 6. – M., 1971. – P. 543-549.
- MARI** cugetãtori ai lumii – Rousseau // Florile dalbe. – 2008. – 12 iun. – P. 11.

29 iunie – 65 de ani
de la nașterea artistului plastic
Licã Sainciuc
1947

Viitorul artist plastic și cercetãtor a vãzut lumina zilei la 29 iunie 1947, în familia maestrului Glebus Sainciuc și a pictorișei Valentina Rusu-Ciobanu, în partea de jos a orașului Chișinău, într-o cãsuțã veche din preajma Bisericii Sfãnta Vineri, fapt care l-a determinat mai târziu sã-și publice mai multe meditații despre orașul natal. În anul 1971 absolvește Institutul Politehnic din Chișinău, Secția Arhitecturã. Din anul 1975 este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, iar în 1993 este numit în funcția de Președinte al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Activeazã în domeniul picturii de șevalet și al artei teatral-decorative. Începând cu anul 1972, elaboreazã scenografia și pãpușile pentru spectacolul *Ivan Turbincã*, urmând mai apoi *Aceastã copilãrie îndepãrtatã* (1976), piesã semnatã de Serafim Saka, inspiratã din creația lui Ion Creangã. Ulterior a urmat *Iorgu de la Sadagura* (1978); semneazã scenografia la cãteva pelicule cinematografice (*Ioana ș.a*) și la spectacolul *Pãsãrile tinereții noastre* dupã piesa lui Ion Druțã.

Dragostea pentru desen și artã a moștenit-o de la pãrinți, „tata mã lua de mãnã și ne duceam în jos spre valea Bãcului... Tata se așeza în pirostrii pe mal și desena...”. În anul 1963 ilustreazã prima sa carte (o culegere de poezii moldovenești pentru cei mici), care a fost calificatã „formalistã” și nu a fost editatã. Dupã 15 ani de la „eșecul de debut” revine iar la ilustrarea cãrților: *Dupã flori în pãdurea de iarnã* de Agnia Barto, *Umbrela* de Petru Cãrare. Evenimentul de referință în activitatea sa este ilustrarea cãrții *Albinuța* (1973-1974), menționatã la nivel național și internațional, reeditatã de multiple ori.

Lică Sainciuc a ilustrat cu har peste 100 de cărți: Constantin Dragomir: *Alt pământ pe lume nu-i* (1983), *Cartea cu minuni* (1986), *Bunicuța cu povești* (1988), *Enciclopedia cu zâmbete* (1991), *Copii și păpădii* (1992), *Toată lumea face baie* (1992); *Abecedarul* (1985, 1989) de Grigore Vieru și Spiridon Vangheli; *Steaua lui Ciuboțel* (1981), *Guguță și prietenii săi* (1983) de Spiridon Vangheli; *Bobocelul* (1992), *Buturuga mică* (1993) de Efim Tarlapan; povestea *Cheița fermecată* (1997); *Alt ulcior cu pătărăni* (2002) de Aurel Scobioală; *Regina nopții* (2007) și *Zâna celor micuți* (2008) de Lidia Hlib; *Punguța cu doi bani* (2008) de Ion Creangă; *Fram ursul polar* (2008) de Cezar Petrescu; *Băiețelul din balon* (1991) de Tudor Ștefan etc. În primăvara anului 1989 apare cartea *Nani-nani* cu caractere latine „scrisă de mână”.

În 1974 la Seminarul Tineretului de Creație își expune câteva lucrări, printre care este și *Portretul bunicii*. Participă la expoziții republicane de desen (1975, 1977). Ulterior – la a III-a expoziție republicană de creații ale pictorilor de teatru, cinema și televiziune cu schițele și costumele pentru personajele din *Amintiri din copilăria* de Ion Creangă (1979), iar mai târziu organizează expoziția *Desene la cărți de Lică Sainciuc*. În anul 2004 plasticianul vernisează prima expoziție personală.

Fiind pasionat de folclorul, istoria și arhitectura orașului Chișinău, a semnat mai multe articole în presa periodică. Publică cărțile: *Una două hai că plouă...* (1988), *Colina antenelor de bruiaj* (2000), apărută în colecția *Scrieri despre Chișinău*; *Enciclopedia P. GUITZ* (2007), *Povestea celor Trei urși* (2008) (cartea-surpriză la Salonul de Carte pentru Copii și Tineret), traducere după Southey Robert; *Ioan Halipa: Chișinăul pe timpul lui Pușkin cu 333 de intersecții* (2011).

Recunoașterea valorii creației sale este apreciată cu numeroase premii: Premiul Special al Asociației Teatrale din Moldova pentru cea mai reușită lucrare de scenografie a stagiunii *Această copilărie îndepărtată* (1976). La Concursul Republican de Desen din 1978 i se decernează

Diploma de gradul II pentru cartea *Umbrela* de Petru Cărare, iar pentru cartea *Albinuța* de Grigore Vieru în anul 1979 obține Diploma de gradul III. Pentru întreaga activitate în domeniul ilustrației de carte pentru copii, la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a XIV-a, obține Premiul „Igor Vieru”. Tot în cadrul Salonului obține Premiul „Cartea anului” pentru cartea *Enciclopedia P. GUITZ*, iar în 2010 este distins cu „Ordinul de Onoare”. În anul 2011 la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret obține Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova pentru cea mai bună prezentare grafică a cărții *Melc, melc, codobelc*.

În 1993 regizorul Vlad Druc realizează un documentar, împreună cu plasticianul, cu genericul în engleză *Lică Sainciuc Within a Snug Beehive*.

[...] În tot ce pictează Lică Sainciuc se observă o evoluție continuă. Cred că e unul din cei mai informați pictori de carte. Știe ce se face în lume, nu s-a închis în cochilia pe care nici n-o are și nu creează cu gândul la faimă, ci desenează pentru a se consuma, a se împărtăși sufletește, de la om la om. Desenează mult și cu inspirație. Orice ilustrație, orice obiect desenat trebuie să se miște, să acționeze, să reprezinte o stare, o dispoziție. Ilustrațiile sunt menite să favorizeze imaginația copilului. Și în tot ceea ce face e mereu prezent simțul umorului (Constantin Dragomir).

Referințe

„Eu” este punctul din care mă uit.

Nu sunt revoluționar, ci evoluționist.

***

[...] Copiii nu îngăduie formalismul sau nota falsă. În orice desen adresat lor trebuie să depui crâmpie din sufletul său. Aceasta este o muncă de foarte mare răspundere și succesul ei poate fi asigurat numai în cazul dacă plasticianul știe să interpreteze lumea prin optica copiilor.

***

[...] Omul caută „binele” în trecut sau în viitor. Aceste două idealizări ale timpului, nefiind decât două utopii – convențional să le numim „secolul de aur” și „comunismul”, sunt doar un stimulent în mișcarea lui în timp și-l ajută a supraviețui cotidianul [...]. Ocupația principală a omului, de când este om, e înțelegerea sau, mai bine zis, căutarea de a înțelege această lume infinită dată de Dumnezeu.

***

Enciclopedia P. GUITZ este o încercare de a introduce pe cei mici în universul redus al celor mari.

Lică Sainciuc

[...] Maestrul Lică Sainciuc își croiește cu siguranță propria pârție pe zăpada imaculată a filei de carte.

Constantin Dragomir

[...] Opera plasticianului Lică Sainciuc e asemenea unui izvor alimentat cu cea mai mare dragoste și pietate față de lumea înconjurătoare. Și mi-am dat seama încă o dată că timpul (atât în lucrările de pictură, cât și în ilustrațiile de carte) în accepțiunea copiilor se măsoară cu alte dimensiuni: cu zborul fluturilor, cu lătratul câinilor, cu cântecul cocoșilor. Toate aceste noțiuni își dau întâlnire în pânzele pictorului cu un unic scop: să-și asume dimensiunile universului. Deci lecția luminii, lecția pomului, lecția furnicii – iată primele cunoștințe pe care trebuie să le însușească omul.

Igor Isac

Titluri pentru expoziții

Cu penelul lui Lică Sainciuc prin copilărie
Zborul penelului spre curcubeul lui Lică Sainciuc

Culorile lui Lică Sainciuc prin optica copiilor
Desene cu ochi de copil și minte de matur

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

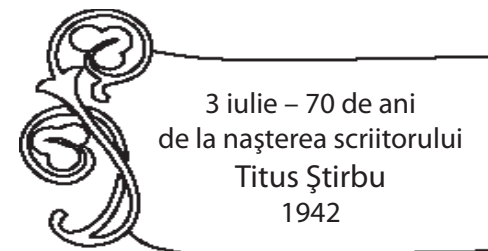
Opera

- CHEIȚA** fermecată: poveste populară / il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Prut Internațional, 1997. – 16 p.: il.
- CREANGĂ**, Ion. Punguța cu doi bani / Ion Creangă; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Silvius Libris, 2008. – 12 p.: il.
- DRAGOMIR**, Constantin. Bunicuța cu povești: Carte pentru ochi de citit și urechi de auzit / Constantin Dragomir; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 267 p.: il.
- DRAGOMIR**, Constantin. Copii și pădăii / Constantin Dragomir; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Hyperion, 1992. – 200 p.: il.
- DRAGOMIR**, Constantin. Toată lumea face baie / Constantin Dragomir; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Hyperion, 1992. – 11 p.: il.
- GUZUN**, Igor. Un ziar în șapte zile: ghid pentru tinerii care creează ziare școlare / Igor Guzun, Lică Sainciuc. – Ch.: Urma ta, 2006. – 28 p.: il.
- HLIB**, Lidia. Regina nopții / Lidia Hlib; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Silvius Libris, 2007. – 56 p.: il.
- HLIB**, Lidia. Zâna celor micuți / Lidia Hlib; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Silvius Libris, 2008. – 96 p.: il.
- PETRESCU**, Cezar. Fram ursul polar / Cezar Petrescu; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1996. – 144 p.: il.
- SAINCIUC**, Lică. Colina antenelor de bruiaj / Lică Sainciuc. – Ch.: Muzeum, 2000. – 101 p. – (Scrieri despre Chișinău).
- SAINCIUC**, Lică. Enciclopedia P. Guitz / Lică Sainciuc. – Ch.: Cartier, 2007. – 72 p.: il. – (Codobelc).
- SCOBIOALĂ**, Aurel. Alt urciur cu pățărani: Istorioare și glume cu scriitori și alte nume / Aurel Scobioală; il.: Glebus și Lică Sainciuc. – Ch.: Prut Internațional, 2001. – 252 p.: il.

- SOUTHEY**, Robert. Povestea celor Trei Urși / Robert Southey; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Cartier, 2008. – 32 p.: il.
- TARLAPAN**, Efim. Bobocelul / Efim Tarlapan; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: [s.n.], 1992. – 14 p.: il.
- TUDOR**, Ștefan. Băiețelul din balon: povestire-basm / Ștefan Tudor; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Hyperion, 1991. – 63 p.: il.
- VIERU**, Grigore. Abecedar / Grigore Vieru, Spiridon Vangheli, Lică Sainciuc. – Ed. a 5-a. – Ch.: Lumina, 1994. – 175 p.: il.
- VIERU**, Grigore. Albinuța / Grigore Vieru; il.: Lică Sainciuc. – Ed. nouă, rev. și ad. – Ch.: Litera, 2011. – 108 p.: il.

Referințe critice

- LICĂ Sainciuc** // Calendarul bibliotecarului – 1997 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 1997. – P. 149-141.
- MATVEI**, Valeria. Lică Sainciuc / Valeria Matvei // Calendar Național - 2007 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 2007. – P. 196-197.
- BALAN**, Iurie. Și serv, și scutier, și suveran / Iurie Balan // „a”MIC”. – 2007. – Nr. 5-6. – P. 2.
- OMUL** săptămânii – Lică Sainciuc // Timpul. – 2007. – 29 iun. – P. 3.
- PALADE**, T. Cartea de care ne era tare dor: [„Enciclopedia P. Guitz”] / T. Palade // Măine junior. – 2007. – Nr. 3. – P. 2-3; Lit. și arta. – 2007. – 4 iul. – P. 6.
- PARTOLE**, Claudia. Ofrandă copilăriei – cartea lui Lică Sainciuc „Enciclopedia P. Guitz” / Claudia Partole // Lit. și arta. – 2007. – 25 ian. – P. 8.
- ROIBU**, Nicolae. Ploaie cu premii la Salonul de Carte: [Lică Sainciuc] / Nicolae Roibu // Timpul. – 2010. – 27 apr. – P. 7.
- ZAHARIA**, Lilia. Lică Sainciuc a primit Premiul *Cartea anului*, pentru „Enciclopedia P. Guitz” / Lilia Zaharia // Flux. – 2007. – 23 apr. – P. 4.

3 iulie – 70 de ani
de la nașterea scriitorului
Titus Știrbu
1942

Viitorul poet s-a născut în satul Cenușa, Florești în familia lui Grigore Știrbu și a Elizavetei Cenușă. După absolvirea școlii medii, își face studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filologie (1959-1964). Student fiind, se angajează la redacția pentru copii (unită pe atunci) a ziarului *Tânărul leninist* și a revistei *Scânteia leninistă* (1961-1964). După absolvirea Universității lucrează redactor al emisiunilor pentru copii și tineret la Televiziunea Națională (1966-1976). Ulterior deține funcțiile de șef de secție la Societatea Republicană „Prietenii cărții” (1978-1984), referent, consultant pentru relațiile externe, apoi secretar al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1984-1991), consilier al directorului general al Comitetului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți (1992-1994), secretar al Consiliului Centrului Național de Cinematografie (1994-1999), specialist principal la Departamentul Relații Interetnice și Funcționare a Limbilor (1999-2001). În perioada 2002-2008 activează ca redactor la Serviciul editorial al Editurii „Universul”.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova din 1972; membru al Uniunii Epigramiștilor din România. Actualmente activează în cadrul Uniunii Scriitorilor din Moldova.

A debutat în presă cu poezia *Prin nămeți* (1956). Debutul editorial se produce în 1973 cu o carte pentru cei mici intitulată *Satelitul*. După ea urmează *Lădița cu cireșe* (1975), *Poveste despre pâine* (1978), *Lenea Cuceoană – prinsă-n capcană* (1983), *Casă din cuvinte* (1984), *Omul casă-și construiește* (1986), *Abecedarul micului pieton* (1989), *Ați văzut așa portar?* (1993), *Târgul din poiană* (1996), *Vai, ce litere ghidușe!* (1999) și alte cărți, motivul cărora îl constituie dragostea de pământul natal, de îndeletnicirile

oamenilor de la țară, trăirile micilor săi eroi, dar și metehnele omenești reliefate printr-un umor sănătos. Dintre ultimele apariții editoriale vom menționa cartea de versuri *Zece povești și doar una cu minciuni* (2004) și, după mai multe cărți de poezie cu priză la micul cititor, volumul de proză scurtă pentru copii *Vreau să fiu pasăre*, care include și un ciclu de nuvelete inspirate din copilăria lui Mihai Eminescu; *Ce înseamnă – a fi om bun* (2006), *Bunicuța melcilor* (2007), *Puișorii mamei* (2007), *Hai să prietenim!* (2008), *ABC. Vai, ce litere ghidușe!* (2009), *Iepurașul leneș* (2009), *Pomul cu cifre* (2009), *Pomul cu litere* (2009), *Sub o geană de pădure* (2010), *Un băiat cu două fețe și o sută de povețe* (2010), *Omul casă-și construiește* (2010).

Pentru maturi a publicat numeroase epigrame și parodii adunate în volumul *Motanul poliglot* (2002). A tradus din literatura pentru copii, precum și din folclorul popoarelor lumii.

Mulți ani la rând a organizat Sărbătoarea republicană a cărții pentru copii. A înființat pe paginile ziarului *Țarina* revista pentru copii *Spiriduș*, găzduită mai apoi de săptămânalul *Dimineața*.

Este deținătorul Diplomei de gradul I la Concursul republican de literatură pentru copii „Bucuria din ochii copilului” (1996, pentru *Târgul din poiană*) și al Diplomei de mențiune a Salonului Internațional de Carte pentru Copii, ediția a IV-a (2000, pentru cartea *Vai, ce litere ghidușe!*). Obține Premiul mare pentru parodie în cadrul Festivalului de satiră și umor „Dănilă Prepeleac” (1997), Premiul I pentru parodie la Festivalul republican de satiră și umor „La hanul lui Păcală” (Nisporeni, 2003), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru culegerea de versuri *Ce înseamnă a fi om?* (2006). Este cetățean de onoare al comunei Mogocești-Iași, iar în 2010 devine „Maestru al literaturii”.

Referințe

Cartea e oglinda vieții,
Cartea-i călătoare stea

Pân-la albul bătrâneții
Fiți prieten bun cu ea.

Titus Știrbu

(...) A valorificat cu măiestrie întregul complex de procedee, forme și formule puse la îndemână de basm, baladă, fabulă, ghicitori, frământări de limbă, snoavă etc.

Mihai Cimpoi

Mai de tânăr zis-a
„Sper să devin romancier”.
Mai apoi: „Ba cât exist,
Am să fiu un umorist!”
Și s-a pus pe scris cinstit
Și-a ajuns... ce și-a dorit.

***

(...) Titus Știrbu este un foarte bun parodist. Întâi de toate, se pricepe să aleagă din poeziile confracților săi în ale scrisului... cele mai parodiabile versuri.

(...) Una dintre particularitățile frumoase ale parodistului Titus Știrbu o constituie străduința lui de a nu-și bate joc de autorii parodiați. Satira și umorul său nu sunt răutăcioase. Persiflare – da, însă nu și bășcăleală; ironie – da, însă nu și mângierea porților cu dohot. Bonom și glumeț, Titus Știrbu ne propune o nouă citire a celor peste 70 de autori [în cartea „Motanul poliglot” – n.n.].

Petru Cărare

În acord cu structura sa intimă, el s-a simțit mai descătușat printre copii (...): a scris și a tradus pentru cei mici, a muncit în redacțiile publicațiilor pentru elevi.

(...) Titus Știrbu a dăruit elevilor și celor de la grădiniță ceea ce n-au putut ori nu s-au priceput s-o facă alții – o sărbătoare.

Victor Prohin

Titus Știrbu cultivă parodia cu haz și cu simțul stilului. Sub masca acesteia, comite o insolită critică literară, poate mai la obiect decât aceea a unor critici de meserie.

Theodor Codreanu

Limbajul poetic al creației lui Titus Știrbu este acel etalon care îl în-deamnă pe cititor să revină asupra versurilor scrise cu suflet, captivant, cu dragoste de tot ce ne înconjoară: om, floare, pasăre, animal, arbore, activitate de muncă sau joacă; cuceresc versurile atunci când mesajul este selectat cu discernământ, fără reluări nemotivate și turnate într-o frumoasă limbă artistică, cu imagini proaspete, originale, inspirate.

Ion Bejenaru

Titluri pentru expoziții

Titus Știrbu – ziditor la casa din cuvinte
Poetul care dăruiește zâmbete
Scriitorul cu o sută de povețe
„Pomii” cu cifre și litere ai scriitorului Titus Știrbu

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- 1, 2, 3**, ce mai faceți băieței?: carte cu poezii și desene pentru colorat / Titus Știrbu; pict.: T. Varvariuc. – Ch.: Universul, 2005. – 16 p.: il.
- ABC**. Vai, ce litere ghidușe! / Titus Știrbu; pict.: P. Ghețoi. – Ch.: Balacron, 2009. – 28 p.: il.
- AȚI** văzut așa portar? / Titus Știrbu; prez. graf.: Al. Popovici. – Ch.: Hyperion, 1993. – 48 p.: il.
- BUNICUȚA** melcilor / Titus Știrbu; pict.: A. Stăvilă. – Ch.: Continental Grup, 2007. – 12 p.: il.
- CE** înseamnă-a fi om bun? / Titus Știrbu; prez. graf.: P. Ghețoi. – Ch.: Lumina, 2006. – 24 p.: il.

- HAI** să prietenim! / Titus Știrbu; pict.: A. Melnic. – Ch.: Continental Grup, 2008. – 14 p.: il.
- IEPURAȘUL** leneș: (versificare după o poveste de Eduardas Mieželaitis) / Titus Știrbu; il.: T. Varvariuc. – Ch.: [s.n.], 2009. – 12 p.: il.
- MOTANUL** poliglot: parodii / Titus Știrbu. – Ch.: Serebia, 2002. – 110 p.
- POMUL** cu cifre / Titus Știrbu; prez. graf.: E. Șigapova. – Ch.: Silvius Libris, [2009]. – 16 p.: il.
- POMUL** cu litere / Titus Știrbu; prez. graf.: E. Șigapova. – Ch.: Silvius Libris, [2009]. – 32 p.: il.
- PUIȘORII** mamei / Titus Știrbu; pict.: A. Stăvilă. – Ch.: Continental Grup, 2007. – 12 p.: il.
- SUB** o geană de pădure / Titus Știrbu; il.: T. Varvariuc. – Ch.: Pontos, 2010. – 16 p.: il.
- TÂRGUL** din poiană / Titus Știrbu; pict.: P. Ghețoi. – Ch.: Terebint, 1998. – 24 p.: il.
- UN** băiat cu două fețe și o sută de povețe: (notițe ale unei fetițe) / Titus Știrbu; il.: T. Varvariuc. – Ch.: Pontos, 2010. – 20 p.: il.
- SCRIEM**, doi – în minte: versuri vesele și nu prea / Titus Știrbu. – Ch.: Europres, 2005. – 64 p.
- VAI**, ce litere ghidușe! / Titus Știrbu; des.: P. Ghețoi. – Ch.: Universul, 2005. – 28 p.: il.
- VREAU** să fiu pasăre: povestiri / Titus Știrbu; il.: S. Puică. – Ch.: Universul, 2005. – 32 p.
- ZECE** povești și doar una cu minciuni / Titus Știrbu; graf.: V. Treachin. – Ch.: Universul, 2004. – 64 p.

Referințe critice

- TITUS** Știrbu: bibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: T. Maleru. – Ch.: [s.n.], 1997. – 83 p.
- TITUS** Știrbu: ghid biobibliogr. / Bibl. Mun. „B. P. Hasdeu”; alcăt.: S. Antufiev. – Ch.: Colograf-Com, 2002. – 80 p.
- CIOCANU**, Ion. Violența și subtilitatea satirei lui Titus Știrbu // Ciocanu, Ion. Salahorind...: articole, cronici, portrete și medalioane literare. – Ch., 2008. – P. 209-210.

- FURDUI**, Galina. Omul casă-și construiește // Furdui, Galina. Tangențe policrome: eseuri, portrete, creionări. – Ch., 2009. – P. 318-319.
- RAȚIU**, Iuliu. Titus Știrbu // Rațiu, Iuliu. O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți. – Ch., 2006. – P. 340.
- ȘTIRBU**, Titus. Minciunile lui Titi cel mic / Titus Știrbu // Scobioală, Aurel. Scriitorii când erau copii. – Ch., 2004. – P. 128-130.
- TITUS Știrbu** // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: M. Harea, E. Cugut. – Ch., 2004. – P. 357-359.
- TRIFAN**, Călina. Titus Știrbu / Călina Trifan // Calendar Național – 2002 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 2002. – P. 186-187.
- TRIFAN**, Călina. Titus Știrbu / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Ch., 2010. – P. 516-517.
- MIHAI**, Lilia. Titus Știrbu: „Cartea e oglinda vieții...” / Lilia Mihai // Capi-tala. – 2011. – 23 mart. – P. 6.
- DICȚIONARUL** micului gospodar: [Titus Știrbu. „Omul casă-și construiește”] // Florile dalbe. – 2010. – 11 noiembr. – P. 4.
- SAVIN**, Maria. Titus Știrbu – poetul cu suflet de copil / Maria Savin // Florile dalbe. – 2010. – 9 dec. – P. 3.
- PERETEATCU**, Tamara. Cartea, cel mai scump dar / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2008. – 24 ian. – P. 2.
- BIVOL**, Efim. Ce înseamnă a te dărui / Efim Bivol // „a”MIC”. – 2007. – Nr. 7-8. – P. 4.
- BIVOL**, Efim. Cto značit darit’ radost’ / Efim Bivol // „a”MIC”. – 2007. – Nr. 7-8. – P. 4.
- GHEORGHIU**, Gheorghe. Cuvinte pentru aripi / Gheorghe Gheorghiu // Lit. și arta. – 2007. – 1 febr. – P. 4.
- PERETEATCU**, Tamara. Poetul care dăruiește zâmbete / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2007. – 1 febr. – P. 7.

Poetul, publicistul, traducătorul Gheorghe Ciocoi s-a născut pe data de 4 august în satul Cepeleuți, Edineț în familia țăranilor Ion și Ana Ciocoi. Între 1950-1957 învață la școala de șapte ani din satul natal, apoi își urmează studiile de cultură generală la școala din satul Grinăuți și cele superioare la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Litere (1960-1965). A activat în calitate de colaborator și șef de secție Literatură și artă la ziarul *Moldova socialistă* (1964-1978), secretar al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1986-1987), redactor-șef adjunct la săptămânalul *Viața satului* (1987-1997), unde semnează cele 59 de „Caiete de cultură” – profiluri artistice în formă de eseu, consacrate unor personalități artistice de o pondere deosebită: G. Bacovia, L. Blaga, M. Eminescu, T. Arghezi, G. Enescu, C. Brâncuși, V. Cupcea, M. Bieșu, E. Doga, N. Stănescu ș.a.. Din 1997 este redactor literar la săptămânalul *Dialog*.

Primele încercări literare datează din perioada studenției. Placheta de versuri *Constelația dragostei* (1970) constituie debutul editorial al autorului. A publicat volumele de versuri *Amfora* (1972), *Razele pâinii* (1974), *Cerul de la Cepeleuți* (1982), *Peisaje în suflet* (1985), *Steaua Eminescu* (1999), *Scrieri alese* (2003) ș.a. Îi aparține și volumul de eseuri *Ferestrele pământului* (1980). Autorul oferă micilor cititori volumele de poezii *Troleibuz pentru un urs* (1980), *Ce pot face mâinile dibace sau Povestea lucrurilor* (1981), *Cea mai veselă vacanță* (1982), *Floarea păcii* (1987) ș.a.

Versurile sale sunt traduse în limbile: rusă, bulgară, ucraineană, turkmenă, kirghiză etc.

A tradus din poezia universală: Rafael Alberti, Gabriela Mistral, Antonio Machado, Pablo Neruda, Giuseppe Ungaretti, Andrei Voznesenski, Aleksandr Pușkin ș.a.

A contribuit la fondarea Casei-muzeu „Constantin Stamati” din satul Ocnița, raionul Ocnița.

În 1983 obține premiul revistei *Smena* (Moscova). În 1992 i se conferă Titlul onorific „Maestru al Artei”, iar în 1999 este distins cu Medalia „Mihai Eminescu”.

Referințe

Cărțile de poezie ale lui Gheorghe Ciocoi demonstrează, confirmă un poet serios, echilibrat și îndrăgostit de tot ce e frumos în viață, în cotidianul însuși...

Vasile Coroban

Când vedem mai mulți arbori, dar și arborii îndrăgostiți ai poetului nostru Gheorghe Ciocoi (una din cărțile sale așa și se numește – *Arborii îndrăgostiți*), vom consemna că el scrie cu precădere despre dragoste sub trei aspecte: dragostea de pământ, dragostea de femeie (iubită), precum și dragostea față de valorile noastre clasice.

Mihai Cimpoi

Poetul Gheorghe Ciocoi realizează la modul plener estetica simplității și sincerității (de multe ori de natură folclorică), program generat de dorința autorului de a întreține un contact spiritual cât mai direct, mai viu și mai eficient cu cititorul.

Mihail Dolgan

Cartea *Steaua Eminescu* este mai mult decât un „elogiu”: este angajarea nedeclarată a omului într-o polemică dureroasă – aceea despre Eminescu și noi; despre perenitatea lui și a noastră – prin el. Iar în acest fel volumul se așază, firesc și cu demnitate, în acțiunile de afirmare a rădăcinilor, a mândriei noastre naționale.

Eliza Botezatu

Alături de Grigore Vieru, Nicolae Dabija, Dumitru Matcovschi, Arcadie Suceveanu, Irina Nechit ș.a., Gheorghe Ciocoi face „o figură” de poet interesant și care trebuie urmărit cu atenție...

Viorel Dinescu

Titluri pentru expoziții

Poetul porților albastre – Gheorghe Ciocoi

Gheorghe Ciocoi – poet al reflecției

Gheorghe Ciocoi la 70 de ani

Poetul din triunghiul Ocniței – Gheorghe Ciocoi

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

AMFORĂ: versuri / Gheorghe Ciocoi. – Ch.: Cartea moldovenească, 1972. – 90 p.

ANOTIMPURILE omului: versuri / Gheorghe Ciocoi; il.: G. Guzun. – Ch.: Lit. artistică, 1979. – 68 p.: il.

ARBORII îndrăgostiți: versuri / Gheorghe Ciocoi; pict.: Iu. Pivcenco. – Ch.: Lit. artistică, 1977. – 127 p.

CEA mai veselă vacanță / Gheorghe Ciocoi; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Lit. artistică, 1982. – 64 p.: il.

CE POT face mâinile dibace sau Povestea lucrurilor / Gheorghe Ciocoi; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Lit. artistică, 1981. – 96 p.: il.

FLOAREA păcii: poezii și poeme / Gheorghe Ciocoi; il.: G. Zlobin. – Ch.: Lit. artistică, 1987. – 144 p.: il.

PEISAJE în suflet: poeme / Gheorghe Ciocoi; prez. graf.: S. Bucur, Iu. Leu. – Ch.: Lit. artistică, 1985. – 175 p.: il.

SCRIERI alese / Gheorghe Ciocoi; pref.: Mihai Cimpoi; cop.: A. Hmelnițchi. – Ch.: Lumina, 2003. – 264 p.

STEUA Eminescu: poeme / Gheorghe Ciocoi; pref.: Mihai Cimpoi; prez. graf.: Sandu Macovei; imag.: Mihai Potârniche. – Ch.: Cartea Moldovei, 1999. – 318 p.

TROLEIBUZ pentru un urs / Gheorghe Ciocoi; il.: Lică Sainciuc. – Ch.: Lit. artistică, 1980. – 40 p.: il.

Referințe critice

- GHEORGHE** Ciocoi // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților / alcăt.: M. Harea, E. Cugut. – Ch., 2004. – P. 92-95.
- CIMPOI**, Mihai. [Gheorghe Ciocoi] // Cimpoi, Mihai. Basarabia sub steaua exilului. – București, 1994. – P. 121.
- CIMPOI**, Mihai. Gheorghe Ciocoi: sentiment, metaforă, meditație, inspirație // Ciocoi, Gheorghe. Scrieri alese. – Ch., 2003. – P. 5-8.
- CIMPOI**, Mihai. Schimbarea la față: [Gheorghe Ciocoi] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 326-327.
- CIMPOI**, Mihai. Schimbarea la față: [Gheorghe Ciocoi] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 2-a rev. și ad. – Ch., 1997. – P. 219.
- CIOCOI**, Gheorghe // Dicționarul general al literaturii române. C-O. – București, 2004. – P. 241-242.
- CUZUIOC**, Ion. Poetul Gheorghe Ciocoi, primul meu pacient // Cuzuioc, Ion. Lume, lume... – Ch., 2006. – P. 81-83.
- ZBÂRCIOG**, Vlad. Ciocoi Gheorghe // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2010. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2010. – P. 147-148.
- MARCU**, Emilian. Un om îndrăgostit de poezie și de oameni, un om al cetății / Emilian Marcu // Timpul. – 2010. – 15 ian. – P. 20.
- RACHIERU**, Adrian Dinu. Gheorghe Ciocoi și „metaforismul hiperbolic” / Adrian Dinu Rachieru // Lit. și arta. – 2010. – 8 apr. – P. 4.
- CODREANU**, Theodor. O voce lirică distinctă / Theodor Codreanu // Florile dalbe. – 2008. – 14 febr. – Nr. 6. – P. 8.
- CÂMPEANU**, Ion. Cu poetul Gheorghe Ciocoi / Ion Câmpeanu // Glasul Națiunii. – 2007. – 22 noiembr. – P. 6.
- CIMPOI**, Mihai. Arborele îndrăgostit / Mihai Cimpoi // Flux. Ed. de vineri. – 2007. – 17 aug. – P. 8.

- CIMPOI**, Mihai. Sentiment, metaforă, meditație, inspirație // Lit. și arta. – 2007. – 30 aug. – P. 8.
- CIOBANU**, Anatol. Gheorghe Ciocoi, poetul lacrimii strămoșești / Anatol Ciobanu // Timpul. – 2007. – 17 aug. – P. 16.
- [**GHEORGHE** Ciocoi – 65] // Lit. și arta. – 2007. – 30 aug. – P. 8.
- CODREANU**, Theodor. Augustul cu rouă și izvoare / Theodor Codreanu // Lit. și arta. – 2007. – 30 aug. – P. 8.
- DABIJA**, Nicolae. Îndrăgostitul // Lit. și arta. – 2007. – Nr. 31, 32, 33. – P. 8.

Mihai Cimpoi, o conștiință culturală de factură enciclopedică și o personalitate proeminentă a vieții spirituale basarabene și general-românești, s-a născut la 3 septembrie 1942 în familia țăranilor Ilie Cimpoi (originar din Horodiștea – Botoșani) și Ana (n. Habureac, nepoată de preot), în satul Larga, Briceni. Urmează școala primară, apoi școala medie din satul de baștină, pe care o absolvă în 1959. Între 1960-1965 studiază la Facultatea de Litere a Universității de Stat din Moldova, unde îi are ca profesori pe Ion Osadenco, Nicolae Corlăteanu, Anatol Ciobanu, Gheorghe Dodiță ș.a. După cum avea să spună mai târziu, adevărata sa universitate a fost Biblioteca Națională, a cărei secție de literatură străină conținea un bogat fond de cărți ale autorilor români. Înființează pe lângă Biblioteca clubul literar „Miorița” cu larg răsunset în mediul intelectualității de creație. Din 1963 este președinte al cenaclului universitar „Mihai Eminescu”, împreună cu alți colegi activează în cadrul cenaclului „Luceafărul” pe lângă *Tinerimea Moldovei* condus de Liviu Deleanu.

După absolvire este angajat în calitate de șef al Secției poezie și critică literară la revista *Nistru*, ulterior redactor la aceeași revistă, consultant la

Uniunea Scriitorilor, redactor la Enciclopedia Moldovenească. În 1973 i se interzice activitatea publică, fiind acuzat de naționalism și este nevoit să stea mai mult timp fără serviciu sau să presteze munci grele de redactor la diferite reviste, edituri, teatre: în 1974 este angajat redactor superior la Editura „Cartea Moldovenească”, între 1977-1982 este redactor la redacția de literatură originală și la redacția de traduceri pentru copii în cadrul Editurii „Literatura artistică”, din 1982 până în 1984 deține funcția de secretar literar la Teatrul Național din Chișinău (pe atunci Teatrul Moldovenesc Academic de Stat „A.S. Pușkin”), în 1984 se angajează redactor la Enciclopedia *Literatura și Arta Moldovei*, iar în 1986 – secretar literar la Teatrul poetic „Alexie Mateevici”. Fiind un neîmpăcat apărător și promotor al valorilor democratice și spirituale, se află în miezul procesului de renaștere națională din Basarabia. În cadrul ședinței „furtunoase” din noaptea de 17 spre 18 mai 1987 este ales secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova, iar din 1991 până în 2010 – președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Din 1994 este coordonator al Direcției Literatură Română Modernă din cadrul Institutului de Literatură și Folclor al Academiei de Științe din Moldova. În calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1999-2001) a activat în cadrul Comisiei pentru cultură, știință, învățământ și mass-media. Este director al revistei *Viața Basarabiei* (din 2002), membru al colegiilor de redacție la revistele *Viața Românească*, *Sud-Est* ș.a.

Este o personalitate distinctă în literatura și cultura românească, proeminent critic și istoric literar, eseist, filosof al culturii. Multitudinea de monografii, articole, eseuri, consemnări, recenzii etc. relevă un autor prolific, de o erudiție vastă și temeinică, a cărui creație a însemnat, chiar de la primele scrieri, o cotitură radicală în gândirea critică din Moldova prin respingerea categorică a dogmatismului ideologic, a simplismului, prin orientarea spre autenticele valori literare naționale și universale. În 1953 debutează cu articole publicate în ziarul raional *Leninistul* din Lipcani, în 1956 scrie primele cronici literare. Începând cu 1959 publică ar-

ticole de critică literară în presa periodică de la Chișinău. Student fiind, continuă să scrie și să publice în *Cultura* și alte ediții periodice, iar în 1965, pentru seria de articole de critică literară publicate pe parcursul anului, este primit în Uniunea Scriitorilor din Moldova.

Debutează editorial cu studiul monografic *Mirajul copilăriei* despre viața și opera lui Grigore Vieru (1968), urmat de volumele de eseuri și cronici literare *Disocieri* (1969), *Alte disocieri* (1971) și *Focul sacru* (1975) apărute în contextul unor intense căutări de autentice valori în scrisul autohton. Volumul *Narcis și Hyperion* (1979) – debutul său în eminescologie, remarcat de Constantin Noica și Edgar Papu –, pune începutul „marelui urcuș eminescian” al lui Mihai Cimpoi marcat de volumele *Căderea în sus a Luceafărului* (1993), *Spre un nou Eminescu* (dialoguri cu eminescologi și traducători din întreaga lume) (1993), *Plânsul Demiurgului. Noi eseuri despre Eminescu* (1999), *Eminescu – mă topesc în flăcări* (dialoguri cu eminescologi, 2000), *Esența ființei, (Mi)teme și simboluri existențiale eminesciene* (2003).

În 1998 obține titlul de doctor în filologie și doctor habilitat în filologie în temeiul unui referat-sinteză *Eminescu, poet al ființei*.

Este autorul mai multor volume, la fel de reprezentative, despre literatura română și universală, integrarea valorilor culturale naționale în contextul european: *Cicatricea lui Ulysse* (1982), *Întoarcerea la izvoare* (1985), *Duminica valorilor* (1989), *Basarabia sub steaua exilului* (1994), *Sfinte firi vizionare* (1995), *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia (compendiu)* (1996, 1997, 2002, 2004), *Lucian Blaga: paradisiacul, lucifericul, mioriticul* (1997), *Mărul de aur* (1998), *Cumpăna cu două ciuturi: carte despre ființa românească* (2000), *Brâncuși, poet al ne-sfârșirii* (2001), *Critice* (vol. 1-V, 2002-2005), *Duiliu Zamfirescu între Natură și Idee* (2002), *Lumea ca o carte* (2004), *Grigore Vieru: Poetul arhetipurilor* (2005), (2009), *Secolul Bacovia* (2005), *Leopardi* (2006), *Europa, sarea Terrei...*, (2007), *Esența ființei, (Mi)teme și simboluri existențiale eminesciene* (2007), *Scriitori români notorii* (2007), *Critice: Dialogul valorilor*, vol.6 (2007), *Critice: Șansa cercului*, vol 7 (2008), *Ion Heliade Rădulescu:*

Panhymniul Ființei (2008), *Grigore Alexandrescu: „insuflarea” ființării* (2009), *Mari scriitori români* (2009), *Vasile Cârlova. Poetul „sufletului mâhnit”* (2010) ș.a. Unele monografii și studii au fost traduse în engleză, franceză, italiană, rusă și alte limbi.

Desfășoară o amplă activitate în calitate de membru de onoare al Academiei Române (din 1991) și membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (din 1992), de vice-președinte al Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, de membru al PEN-clubului (Organizația Mondială a Scriitorilor) și membru al Comitetului și Consiliului Director al Uniunii Scriitorilor din România (din 1994). Împreună cu Societatea „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca a organizat mai multe ediții ale „Zilelor Lucian Blaga” la Chișinău.

Deține mai multe premii dintre care: Premiul „G. Bacovia” al revistei *Ateneu* (1991), Premiul Național al Republicii Moldova în domeniul literaturii, artei și arhitecturii (1994, pentru volumul *Narcis și Hyperion* și eseurile despre Eminescu publicate în 1987-1991), Premiul „Nichita Stănescu” (1995), Premiul „Lucian Blaga” pentru exegeză (1995, 2000), Premiul pentru critică al Uniunii Scriitorilor din România (1997, pentru volumul *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*), Premiul „Opera omnia” al revistei *Convorbiri literare* (2002), Premiul pentru excelență redacțională la Târgul Internațional de Carte Bookarest-2002, Premiul pentru excelență al Asociației Române pentru Patrimoniu (2005) ș.a. În 2000 este decorat cu Medalia „Mihai Eminescu” a României și Medalia „Mihai Eminescu” a Republicii Moldova, iar în 2002 i se decernează, la propunerea Academiei Române, Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de cavaler. Deține Titlul onorific de „Maestru al literaturii” (1992). Este cetățean de onoare al orașelor Cluj-Napoca (2001) și Craiova (2005) din România. În 2007 devine Doctor Honoris Causa la Universitatea de Stat din Tiraspol, iar în 2010 obține titlul de Savantul Anului. La Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău (2011) obține Premiul Primăriei pentru volumele: „*Sinele arhaic*” și „*Vasile Cârlova. Poetul sufletului mâhnit*”.

Referințe

Un reputat critic literar și „stâlp” al vieții culturale din Basarabia.

Eugen Simion

...cu timpul Mihai Cimpoi și-a elaborat un stil critico-literar propriu, inconfundabil, concomitent lărgindu-și considerabil aria de cuprindere a autorilor și operelor pentru analiză și interpretare, la ora actuală aceasta incluzând întreaga literatură națională-clasică, interbelică și contemporană - de pe ambele maluri ale Prutului.

***

Mihai Cimpoi profesează o critică și o istorie literară estetică, elementele informativ, cognitiv și apreciativ, concluziile și opțiunile sale conținându-se în patosul cu care el discerne, disociază și promovează valori literare autentice.

Ion Ciocanu

Mihai Cimpoi e înzestrat cu o fină intuiție a inefabilului artistic, care îi permite să creeze emoția mediată a creației literare, să gândească „esența” latentă a operei analizate, luminând-o dinăuntru, să reconstituie universul artistic al unui prozator sau poet în toată complexitatea și dialectica lui interioară. Posedă viziune largă și informație multilaterală, gust cultivat și tact profesionist, demnitate etică și stil individual, independență în gândire și putere de demonstrație, luciditate analitică și darul sintezei – virtuți absolut indispensabile unui critic nativ, de un remarcabil talent. Mai are darul viziunii plastice și al formulărilor de sinteză memorabile, impunându-se printr-un ascuțit simț al nuanței, prin simplitatea disociațiilor, prin densitate ideatică și expresie creatoare.

Mihail Dolgan

Pentru cultura noastră Mihai Cimpoi nu este doar ilustrul ambasador al unei provincii. Nume de referință în câmpul criticii, eminescologul de la Chișinău reprezintă, se știe, o autoritate, privind din interior, cu ochi avizat, peisajul literar.

Adrian Dinu Rachieru

Pornit pe urmele distinșilor români Mihai Eminescu și Constantin Brâncuși, cărturarul nostru a traversat și cutreierat biblioteci, bibliografii impresionante, surprinzându-le rotitoare în jurul acestor două nume de referință în lumea auzitorilor și văzătorilor. Printre atâte oglinzi și cutii de diferită rezonanță la puternicile două emițătoare – Eminescu și Brâncuși – Mihai Cimpoi și-a întregit oglinda proprie și spațiul său sensibil și fremătător pe undele mesajelor valoroșilor înaintași, spațiu în care să ne oglindim și să ne vedem luminați (cetiți) din diferite unghiuri și cu diferită lumină, izvorâtă din urmele lucrătoare ale dușilor înainte...

Iulian Filip

Titluri pentru expoziții

Un avocat al literaturii basarabene
Mihai Cimpoi – un remarcabil eminescolog
Mihai Cimpoi și spiritul critic în Basarabia
Mihai Cimpoi – un fenomen literar
Personalitate proeminentă a vieții noastre spirituale

(M. U.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- BRÂNCUȘI**, poet al ne-sfârșirii: eseu / Mihai Cimpoi. – Ch.: [s.n.], 2001. – 120 p.
- CĂDEREA** în sus a Luceafărului: eseuri / Mihai Cimpoi. – Galați: Porto-Franco, 1993. – 235 p.
- CRITICE**. Vol. 1 : Fierăria lui Iocan / Mihai Cimpoi. – Craiova: Scrisul Românesc, 2001. – 205 p.
- CRITICE**. Vol. 2: Centrul și marginea: schiță fenomenologică despre exilul literar românesc / Mihai Cimpoi. – Craiova: Scrisul Românesc, 2002. – 200 p.
- CRITICE**. Vol. 3: Orizont mioritic, orizont european / Mihai Cimpoi. – Craiova: Scrisul Românesc, 2003. – 266 p.

- CRITICE**. Vol. 4: Demonul recitării / Mihai Cimpoi. – Craiova: Scrisul Românesc, 2003. – 256 p.
- CRITICE**. Vol. 5: Po(i)etica arhetipală / Mihai Cimpoi. – Craiova: Scrisul Românesc, 2005. – 203 p.
- CRITICE**. Vol. 7: Șansa cercului / Mihai Cimpoi. – Craiova: Scrisul Românesc, 2008. – 196 p.
- CUMPĂNA** cu două ciuturi: carte despre ființa românească / Mihai Cimpoi. – Timișoara: Augusta, 2000. – 202 p.
- ESENȚA** ființei: (Mi)teme și simboluri existențiale eminesciene / Mihai Cimpoi. – Iași: Princeps Edit, 2007. – 217 p.
- GRIGORE** Vieru: poetul arhetipurilor / Mihai Cimpoi. – Ch.: Prut Internațional, 2005. – 187 p.
- ISTORIA** literaturii române din Basarabia: (compendiu) / Mihai Cimpoi. – Ch.; București: Litera Internațional, 2003. – 520 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr.450).
- MARI** scriitori români: medalioane literare / Mihai Cimpoi. – Ch.: Silvius Libris, 2009. – 168 p.
- NARCIS** și Hyperion: Eminescu, Poet al ființei: poem critic / Mihai Cimpoi. – Iași: Junimea, 1994. – 268 p.
- O ISTORIE** deschisă a literaturii române din Basarabia / Mihai Cimpoi. – București: Ed. Fundației Culturale Române, 2002. – 431 p.
- PLÂNSUL** Demiurgului: noi eseuri despre Eminescu / Mihai Cimpoi. – Iași: Junimea, 1999. – 204 p.
- SPRE** un nou Eminescu: dialoguri cu eminescologi și traducători din întreaga lume / Mihai Cimpoi. – Ch.: Hyperion, 1993. – 288 p.
- VASILE** Cârlova. Poetul „sufletului măhnit” / Mihai Cimpoi. – Ch.: Cartdidact; Târgoviște: Bibliotheca, 2010. – 220 p.
- ZEUL** ascuns: microeseuri despre Labirint / Mihai Cimpoi. – Ch.: Prut Internațional, 2002. – 82 p.

Referințe critice

- MIHAI** Cimpoi: biobibliogr. / alcăt.: L. Kulikovski, T. Verebcean; Bibl. Mun. „B. P. Hasdeu”. – Ch.: Litera, 2002. – 192 p.

- ZBÂRCIOG**, Vlad. Mihai Cimpoi sau dreapta cumpănă românească: (caiete de lectură) / Vlad Zbârciog. – Ch.: Gunivas, 2003. – 346 p.
- BUSUIOC**, Nicolae. Cartea ca mit, cartea ca labirint // Busuioc, Nicolae. Basarabia de suflet: lecturi și dialoguri esențiale. – Ch., 2010. – P. 18-20.
- CIMPOI**, Mihai. „Căpitanul” lui Jules Verne și vaca lui Cimpoi / Mihai Cimpoi // Scobioală, Aurel. Scriitorii când erau copii. – Ch., 2004. – P. 133-134.
- CORBU**, Haralambie. Între istorie literară și reverberații eseistice // Corbu, Haralambie. Dincolo de mituri și legende: studii, eseuri, atitudini. – Ch., 2004. – P. 376-397.
- DOLGAN**, Mihail. Mihai Cimpoi / Mihail Dolgan // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 2. / Academia Română. – București, 2004. – P. 222-224.
- DOLGAN**, Mihail. Mihai Cimpoi, personalitate de primă mărime a criticii române // Dolgan, Mihail. Polifonismul creativității: (conștiința civică și estetică a poeziei). – Ch., 2010. – P. 375-380.
- MEMBRII** titulari ai Academiei de Științe a Moldovei: Mihai Cimpoi // Membrii Academiei de Științe a Moldovei 1961-2006: dicț. – Ch., 2006. – P. 38-40. – (Academica).
- MIHAI** Cimpoi // Aniversări culturale - 2007 / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2006. – P. 112-118.
- MIHAI** Cimpoi // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – Ch. ; București, 2005. – P. 103-120. – (Biblioteca școlară, serie nouă; nr. 480).
- POHILĂ**, Vlad. Mihai Cimpoi / Vlad Pohilă // Calendar Național – 2007 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 2007. – P. 269-272.
- SASU**, Aurel. Mihai Cimpoi // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române. Vol. I. – Pitești, 2006. – P. 329-330.
- ȘVEȚ**, Maria. Mihai Cimpoi / Maria Șveț // Calendar Național – 2002 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 2002. – P. 237-238.
- VIERU**, Grigore. În toate la locul său: Mihai Cimpoi – 65 / Grigore Vieru // Apă Vie: almanahul tuturor românilor. – Timișoara, 2008. – P. 43.

- ZBÂRCIOG**, Vlad. Mihai Cimpoi / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2010. – Ch., 2010. – P. 125-128.
- ACADEMICIANUL** Mihai Cimpoi – laureat al Marelui Premiu „George Apostu” / Lit. și arta. – 2010. – 25 noiembr. – P. 1.
- ACADEMICIENII** Mihai Cimpoi și Andrei Eșanu au fost desemnați câștigătorii titlului „Savantul anului 2010” // Capitala. – 2010. – 24 dec. – P. 6.
- DINESCU**, Viorel. Traiecte lirice / Viorel Dinescu // Lit. și arta. – 2010. – 10 iun. – P. 5.
- GORI**, Victoria. Cu Mihai Cimpoi despre literatură / Victoria Gori // Capitala. – 2010. – 26 mart. – P. 8.
- „TOT ce am bun datorez bibliotecii” / Mihai Cimpoi; consemn.: Raia Rogac // Glasul Națiunii. – 2008. – 26 iun. – P. 16-17.
- BORDEIANU**, Cătălin. Câteva dezvăluiri, dacă nu... un avertisment! / Cătălin Bordeianu // Lumina. – 2007. – Nr. 4. – P. 396-404.
- CODREANU**, Theodor. „După 20 de ani” / Theodor Codreanu // Lit. și arta. – 2007. – 30 aug. – P. 5.
- GLODEANU**, Gheorghe. Distins eminescolog / Gheorghe Glodeanu // Limba Română. – 2007. – Nr. 10-12. – P. 192-195.
- JOSU**, Nina. Mihai Cimpoi – Doctor Honoris Causa / Nina Josu // Lit. și arta. – 2007. – 29 noiembr. – P. 4.
- JOSU**, Nina. Un strălucit cărturar – Mihai Cimpoi / Nina Josu // Lit. și arta. – 2007. – 6 sept. – P. 5.
- MATEI**, Valeriu. Figură emblematică a culturii românești / Valeriu Matei // Lit. și arta. – 2007. – 30 aug. – P. 5.
- UN** dialog al generațiilor / Mihai Cimpoi; consemn.: Adrian Gavriliu // Clipa siderală. – 2007. – Nr. 6. – P. 8-9.
- VASILESCU**, Emil. ființa eminesciană / Emil Vasilescu // Biblioteca. – 2007. – Nr. 6. – P. 170; Limba Română. – 2007. – Nr. 10-12. – P. 203-204.
- VIERU**, Grigore. Mihai Cimpoi, în toate la locul său / Grigore Vieru // Lit. și arta. – 2007. – 30 aug. – P. 5.

Dedicații lirice

- ANTON**, Ion. Subiectul: pentru academicianul Mihai Cimpoi // Anton, Ion. Cădere sentimentală pe gânduri: scrieri alese. – Ch., 2010. – P. 90.
- BURLAC-VÂLCANOV**, Petru. Brâncuși – spre infinit: pentru Mihai Cimpoi / Petru Burlac-Vâlcănov; trad.: Anatol Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2004. – Nr. 3. – P. 132-133.
- CIOCOI**, Gheorghe. Zeul ascuns: lui Mihai Cimpoi, venind la Larga // Ciocoi, Gheorghe. Scrieri alese. – Ch., 2003. – P. 83.
- GHEORGHITĂ**, Ion. „Casa mea a fost dintotdeauna...”: lui Mihai Cimpoi // Gheorghită, Ion. Întemeierea frunzelor: versuri. – Ch., 2009. – P. 18-19.
- MORĂRAȘ**, Mihai. Cuvintele toate: lui... Mihai Cimpoi // Morăraș, Mihai. Cioplitorul de mituri. – Ch., 2007. – P. 21.
- TOMA**, Vasile. Eterna reîntoarcere: lui Mihai Cimpoi / Vasile Toma // Lit. și arta. – 2010. – 5 aug. – P. 5.
- TĂRĂȚEANU**, Vasile. Centrul și marginea: lui Mihai Cimpoi / Vasile Tărățeanu // Lit. și arta. – 2010. – 23 sept. – P. 5.
- VIERU**, Grigore. Cântec basarabean: lui Mihai Cimpoi / Grigore Vieru // Moment poetic. 8. – Ch., 2000. – P. 18-19.
- VIERU**, Grigore. Lîmpede ca lacrima lui Mihai Cimpoi / Grigore Vieru // Apă Vie: almanahul tuturor românilor. – Timișoara, 2003. – P. 11; Moment poetic. 29. – Ch., 2005. – P. 4-19.

Documente audiovizuale și electronice

- MIHAI** Cimpoi [sursă electronică] // http://ro.wikipedia.org/wiki/Mihai_Cimpoi
- MIHAI** Cimpoi – „O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia” [sursă electronică] // <http://basarabialiterara.com.md/>
- MIHAI** Cimpoi, critic, istoric literar, filosof al culturii, Republica Moldova [sursă electronică] // <http://romania-on-line.net/whoswho/CimpoiMihai.htm>
- TIUTIUCA**, Dumitru. Mihai Cimpoi: Laudatio [sursă electronică] / Dumitru Tiutiuca // <http://www.univ-danubius.ro/>

Daria Radu, compozitoare, dirijor de cor, profesoară, s-a născut la 21 septembrie 1947 în satul Redi-Cernovăț, Soroca. Este primul copil în familia mecanizatorului Ignat Popa și a cusătoresei Alexandra.

Fiind elevă, este solistă a corului din școală, începe să compună melodii. Urmând sfatul profesorului de muzică A. Topor, în 1961 intră la Școala de Iluminare Culturală din Soroca (actualmente Colegiul de Arte din Soroca), specialitatea dirijor de cor, pe care o absolvește în 1965. Urmează studiile la Institutul de Arte „G. Musicescu” din Chișinău, studiind în clasa profesorilor N. Ciolacu și E. Bogdanovschi (1975-1980).

Își începe activitatea profesională ca dirijor de cor în satul Răscăieți, Soroca, apoi în Vorniceni, Strășeni (1974-1978). Continuă să muncească în satul Sadova, Călărași. Aici dirijează corul popular din localitate, exercitând concomitent și funcția de conducător muzical la grădinița din localitate.

Debutează cu *Cântec de duminică* (versuri de Gr. Vieru), în interpretarea Anastasiei Lazariuc, cântec ce devine șlagăr chiar de la momentul lansării. La fel de populare și îndrăgite de publicul meloman din țară au devenit piesele compozitoarei interpretate de aceeași Anastasia Lazariuc (*Cântă-mă cât tânără mai sunt*, *Pe strada Creangă* ș.a.), Olga Ciolacu (*Ultimul tango*), Margareta Ivanuș (*N-am nicio vină*), Nina Crulicovschi (*Ecoul dragostei*). Colaborează și cu alți interpreți, printre care Ion Suruceanu, Stela Mitriuc, precum și cu primadona Operei Naționale Maria Bieșu, care a inclus în repertoriul său piesele Dăriei Radu *Moldova mea*, *Românță pe o singură strună*, *Întreabă-mă*.

Compozitoarea consideră că muzica sa începe de la poezie, că nu pot fi lăsate fără muzică versurile lui Gr. Vieru, D. Matcovschi, N. Dabija, V. Romanciuc, Iu. Filip, An. Ciocanu, C. Partole, S. Belicov, Ia. Țurcanu, E. Bulat, C. Dragomir, G. Furdui, P. Cărare și alți autori de texte, scriitori cu care colaborează frecvent.

Daria Radu contribuie în mod deosebit la dezvoltarea repertoriului muzical pentru copii. Este autoarea culegerii de cântece pentru copii *Clopoțelul de argint* (1993). Scrie muzică la versurile incluse în culegerile *Ruga iezilor cei trei* (autor de versuri Iulian Filip) și *Cântec de-nceput* (text de Ianoș Țurcanu). În colaborare cu Iulian Filip și Mircea Guțu, lansează CD-ul *ABC-ul muzicii pentru copii* (2006), *Hai cu mine, clopoțel* (2007), *A venit toamna* (2010). Daria Radu „scoate în lume” ansamblul de copii „Țurțurașii” din satul Sadova, care iau premii și trofee la concertele și concursurile din Chișinău. Participă cu copiii la emisiunile televizate „Se caută o stea”, „De la 5 la 10”, „Bună dimineața”, precum și la diverse emisiuni muzicale radiofonice. Este autoarea cântecului generic al emisiunii-concurs pentru copii „Cinel-cinel”, difuzată ani la rând la Televiziunea Moldovenească.

Daria Radu explorează și alt gen de muzică cum ar fi imnul. A scris „Imnul” Liceului român-englez „Mircea Eliade”, „Imnul” Colegiului Republican Sportiv, „Imnul” SA „Franzeluța”, Imnul nevătăzătorilor „Același soare pentru toți răsare”.

Numeroase înregistrări ale compozitoarei și interpretei Daria Radu se păstrează în fondul de aur al Companiei „Teleradio-Moldova”.

În anul 1991 compozitoarea participă la prestigiosul concurs internațional de romanță „Crizantema de aur” (Târgoviște, România), clasându-se pe locul I la compartimentul Interpretare, locul III la compartimentul Creație și deținătoare a trofeului „Ioana Radu”. În 1992 participă la Concursul „Crizantema de argint” de la Chișinău, devenind laureata Premiului I, iar în 2011 la același concurs obține Premiul II la secțiunea Creație. Are numeroase participări în cadrul unor concerte

prestigioase, precum și concerte de creație la Palatul Național (1992, 1994, 1997, 2011). Este membru al Uniunii Muzicienilor din Moldova. Pentru activitate prodigioasă pe tărâmul artei muzicale s-a învrednicit de Titlul onorific „Maestru Emerit în Artă” (1991) și Ordinul „Gloria Muncii”.

Referințe

Numele și cântecele i le cunoaște o țară. Prin muzica pe care o scrie cu multă dăruire și-a creat un nume notoriu printre muzicieni. Muzica îi iese din suflet ca apa din izvor și multora le potolește setea de frumusețe, gingășie, dragoste. Acolo unde este această doamnă deosebită înflorește buna dispoziție, sună clopoței de argint din sufletele copiilor, pe care dumneai știe să-i asculte, să le dezvolte talentul. Noblețea, dăruirea, frumusețea fac chipul acestei doamne să lumineze în areola unui licăr asemănător cu chipul mamei care-și iubește copiii și le cultivă sufletele.

Ludmila Bolboceanu

Cântecele Dariei Radu te fac să revii cu gândul, dar și cu inima, la jocurile de cândva: zburdalnice și inofensive, ca un surâs al dulcii copilării.

Claudia Partole

Muzica Dariei Radu este plină de căldură și profunzime sentimentală, fiind pentru toate generațiile, fiecare rugându-se în acordurile melodice atât de dragi sufletului.

Anastasia Lazariuc

Titluri pentru expoziții

O îndrăgostită de copii și copilărie
Daria Radu, nume notoriu printre muzicieni
E numai cântec, numai dor...
Și-a făcut din cântec o soartă
Daria Radu – clopoțelul de argint al copilăriei

(M. U.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- A VENIT** toamna / Daria Radu. – Ch.: Grafema Libris, 2010. – 132 p.: n. muz.
- ABECEDARUL** meu: abecedar pentru preșc. / text.: Sergiu Afanasiu; muz.: Daria Radu; des.: P. Ghețoi. – Ch.: Abeceluș, 2000. – 88 p.
- ABECELUȘ** / text.: Sergiu Afanasiu; muz.: Daria Radu; pict.: P. Ghețoi. – Ch.: Abeceluș; Cartea, 2001. – 24 p.: il.
- CÂNTEC** de-nceput / muz.: Daria Radu; vers.: Ianoș Țurcanu. – Ch.: Iulian, 1997. – 63 p.: n. muz.
- CLOPOȚELUL** de argint: culeg. de cântece pe vers. poezilor români din Moldova / muz.: Daria Radu; prez. graf.: V. Malearenco. – Ch.: Făt-Frumos, 1994. – 172 p.: n. muz.
- DREPTURILE** tale / text.: Ștefan Tudor; muz.: Daria Radu; cop.: L. Melnic. – Ch.: [s.n.], 2000. – 40 p.
- HAI** cu mine, clopoțel / muz.: Daria Radu; pict.: I. Josan-Canașina. – Ch.: Lyceum, 2007. – 40 p.: n. muz.
- ROMANIȚA** cerului: serbări pentru pici / Daria Radu, Nina Straliuc; prez. graf.: I. Condrea. – Ch.: Grafema Libris, 2005. – 156 p.: n. muz.
- RUGA** iezilor cei trei / vers.: Iulian Filip; muz.: Daria Radu; des.: P. Ghețoi. – Ch.: Prut Internațional, 1998. – 96 p.

Referințe critice

- DARIA** Radu // Aniversări culturale 2007 / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2006. – P. 124-126.
- MOVILĂ**, Boris. Daria Radu / Boris Movilă // Femei din Moldova: encicl. – Ch., 2000. – P. 234-235.
- RUCAN**, Lora. „Nu fac nimic de dragul numelui...” // Rucan, Lora. Voci umane, destine neordinare. – Ch., 2006. – P. 202-204.
- ȘVEȚ**, Maria. Daria Radu / Maria Șveț // Calendar Național – 2007 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 2007. – P. 288-289.
- MOVILĂ**, Lica. Voie bună tuturor / Lica Movilă // Florile dalbe. – 2011. – 20 ian. – P. 4.

- ROIBU**, Nicolae. La „Crizantema de Argint”: [Premiul II la secția *Creație* pentru romanța „Întreabă-mă”, muz. D. Radu, vers. D. Matcovschi] / Nicolae Roibu // Timpul. – 2011. – 28 febr. – P. 16.
- OMUL** săptămânii – Daria Radu, dirijor de cor, compozitor, maestru emerit în arte // Timpul. – 2010. – 17 sept. – P. 3.
- BIVOL**, Efim. Ce duminică frumoasă! / Efim Bivol // „a”MIC”. – 2007. – Nr. 9. – P. 4.
- BIVOL**, Efim. Îndrăgostită de cântec și de copii / Efim Bivol // Alunelul. – 2007. – Nr. 9. – P. 10.
- SIDOROV**, D. Pesnâ rodom iz detstva / D. Sidorov // Nezavisimâ Moldova. – 2007. – 23 noiembr. – P. 4.
- MUZICA** începe de la poezie / Daria Radu; consemn.: Iuliana Șchircă // Noi. – 2005. – Nr. 7. – P. 6-7.
- O INVITAȚIE** la reflecție / Daria Radu; consemn.: Gutiera Postolachi // Viața ta. – 2007. – Nr. 5. – P. 26-29.
- MORĂRAȘ**, Mihai. E numai cântec, e numai dor... / Mihai Morăraș // Univers muzical. – 2004. – Nr. 5. – P. 41-42.

Dedicații lirice

- BULAT**, Eugenia. Ah, ce duminică frumoasă!: compozitoarei Daria Radu // Bulat, Eugenia. La Putna mi-e drumul. – Ch., [1993]. – P. 44.
- CIOCANU**, Anatol. Când n-am să-ți spun la revedere: compozitoarei Daria Radu // Ciocanu, Anatol. Pasărea speranței: versuri. – Ch., 2007. – P. 187.

Discuri

- CÂNTEC** de duminică / muz.: Daria Radu; vers.: Grigore Vieru; interpr.: Anastasia Lazariuc. – M.: Melodiâ, 1989. – 1 disc.

Motoul Zilelor Dreptului de a Ști este ”sensibilizarea opiniei publice privind importanța dreptului la informație a persoanei; atenționarea autorităților de toate rangurile asupra necesității respectării obligațiilor ce țin de informarea activă și obiectivă a populației și implicarea publicului la toate etapele procesului decizional; facilitarea și eficientizarea accesului la justiție a persoanelor cărora le-a fost lezat dreptul la informație”.

Ziua Internațională a Dreptului de a Ști este o inițiativă a rețelei internaționale de activiști în domeniul libertății de informare, aleasă de către rețeaua internațională de avocați specializați în libertatea de informare, creată la inițiativa *Open Society Institute*. În mai multe țări de pe glob cetățeni, organizații non-guvernamentale, activiști în domeniul drepturilor omului marchează această zi, atrăgând atenția asupra importanței pe care dreptul la informare o are în orice sistem democratic. Accesul la informațiile de interes public și transparența decizională reprezintă două dintre cele mai importante elemente ale unei democrații funcționale. Dreptul cetățenilor de a solicita și a primi informația de interes public este consfințit în art. 34, alineatul (1) al Constituției Republicii Moldova. Din mai 2000 a intrat în vigoare și Legea privind accesul la informație, care oferă instrumentele juridice concrete necesare exercitării dreptului la informație.

Ziua Internațională a Dreptului de a Ști a fost inițiată în data de 28 septembrie 2002 la Sofia (Bulgaria), în cadrul unui for al organizațiilor nonguvernamentale din mai multe țări, specializate în domeniul accesului la informație. Ideea a fost susținută de reprezentanți ai societății civile din circa 60 de țări și are ca scop promovarea în mod echidistant a

dreptului tuturor persoanelor de a avea acces la informațiile deținute de instituțiile guvernamentale ca drept fundamental al omului. În ultimii ani peste 50 de state din întreaga lume au adoptat reglementări privind accesul propriilor cetățeni la informație, marcând în acest fel instituționalizarea transparenței prin obligația guvernanților de a da socoteală plătitorilor de taxe și impozite. A fost marcată pentru prima dată pe 28 septembrie 2003.

Principiile de bază ale Dreptului de a Ști, astfel cum au fost exprimate de către *Open Society Justice Initiative*, sunt:

- accesul la informație este un drept al tuturor;
- accesul la informație este *regula*, restrângerea acestui drept reprezintă *excepția*;
- acest drept se aplică tuturor organismelor publice;
- dreptul de a cere trebuie să aibă o procedură simplă, rapidă și gratuită;
- funcționarii au obligația să sprijine solicitanții,
- refuzurile trebuie să fie justificate;
- interesul public are prioritate;
- orice persoană are dreptul să conteste refuzul comunicării de către instituția publică;
- instituțiile publice ar trebui să publice în mod proactiv informații de bază;
- Dreptul de a Ști ar trebui să fie garantat de către o instituție independentă.

Consiliul Superior al Magistraturii susține organizațiile nonguvernamentale și asociațiile profesionale din spațiul juridic care celebrează Ziua Internațională a Dreptului de a Ști (*International Right to Know Day*). Consiliul Superior al Magistraturii promovează libertatea informației și dreptul cetățenilor de a avea acces la justiție în mod echitabil, cu respectarea drepturilor tuturor participanților la derularea procedurilor judiciare.

În Republica Moldova de Ziua Internațională a Dreptului de a Ști sunt organizate un șir de activități: conferințe anuale, care reunesc reprezentanți ai guvernului, reprezentanți ai organizațiilor internaționale cu sediul la Chișinău, reprezentanți ai ONG-urilor. Participanții analizează și comentează cazurile de încălcare a accesului la informație, enumerând succesele și punctele vulnerabile în implementarea Dreptului de a Ști, punând în discuție mai multe aspecte cu privire la accesul la informație și transparență instituțională, componentele decisive ale democratizării societății și combaterea corupției etc.; mese rotunde („Accesul la informație și participarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor”, „Serviciul de presă al instituției publice: între obiectivitate și crearea imaginii instituționale”, „Garantarea dreptului de acces la informație: obligațiuni și responsabilități”); spoturi publicitare despre libertatea de exprimare; expoziții de carte („Liberul acces la informație”, „Promovarea libertății de exprimare și a accesului la informație”); în școli se desfășoară ore de dirigiență (cu genericul „Dreptul de a Ști”, „Ora de informare”); expoziții de literatură cu caracter juridic („Ai dreptul să știi”); „Zilele ușilor deschise” la Centrul Republican de Informații Juridice al Ministerului Justiției; traininguri („Zece reguli principale ale liberului acces la informație”).

Tot în aceste zile are loc înmânarea Premiului „Clopotul de bronz” pentru consecvență și curaj în promovarea accesului la informație. Premiile sunt decernate anual de către Centrul „Acces-Info”.

Referințe

O guvernare a poporului fără informații pentru popor ori fără mijloacele de a ajunge la astfel de informații nu este altceva decât prologul unei farse sau al unei tragedii sau, poate, al amândurora laolaltă. Cunoașterea va governa întotdeauna asupra ignoranței, așa încât un popor care intenționează să se autogverneze trebuie să se înarmeze cu puterea pe care o conferă cunoașterea.

James Madison

„(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție ale cetățenilor sau siguranța națională.

(4) Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Mijloacele de informare publică nu sunt supuse cenzurii”.

Articolul 34 „Dreptul la informație” din Constituția Republicii Moldova

„O persoană activă este una bine informată, o persoană neinformată este cu ușurință manipulată”.

„Informarea, cunoașterea înseamnă descătușare spirituală și intelectuală, e calea spre realizarea celorlalte drepturi și libertăți ale omului.”

„Libertatea de informare este un drept fundamental al omului ...și piatra de încercare a tuturor libertăților cărora Națiunile Unite le sunt credincioase”.

Titluri pentru expoziții

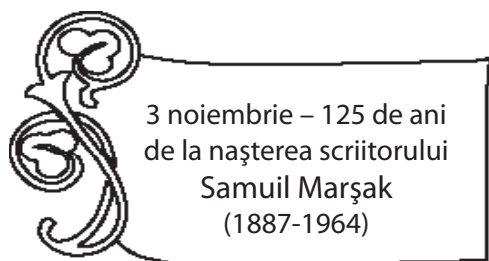
O persoană activă este una bine informată
Zece reguli principale ale liberului acces la informație
Dreptul de a Ști – între exigența transparenței și etică
Ai dreptul să știi
Ora Dreptului de a Ști

(T.C.)

BIBLIOGRAFIE

- DREPTUL** tău. Accesul la informație: Legislația RM. Acte internaționale. Extrase. – Ch.: Universul, 2002. – 359 p.
- ACCESUL** la informație și dreptul de autor / Asoc. Bibliotecarilor din R. Moldova. – Ch.: Centrul Ed. al UASM, 2010. – 130 p.

- TUMANOVA, L.** Obespečenje i zašita prava na informaciū / L. Tumanova, A. Snytnikov. – M.: Gorodec, 2001. – 339 p.
- ACCESUL** la informație // Middleton, K. Legislația comunicării publice / K. Middleton, R. Trager, B. Chamberlen. – Iași, 2002. – P. 196-210.
- ZIUA** Dreptului de a Ști // Capitala. – 2010. – 29 sept. – P. 4.
- 28 SEPTEMBRI** // http://www.vightoknow.net/index_eng.php
- ACCESUL** la informație: expoziție on-line // <http://www.pll.md/ro/expo/0/68>
- BROWN, Perrin.** International Right to Know day – a reason to celebrate // <http://www.upstart.net.au/2010/09/27/international-right-to-know-day-a-reason-to-celebrate>
- DREPTUL** Internațional de a Ști // <http://www.acces-info.org.md/index.php?>
- INTERNATIONAL** Right to Know Day – 28 September // <http://www.foiadvocates.net/en/night-to-know-day-2011>
- RIGHT TO** Know // <http://www.oipc.nl.ca/righttoknow.htm>
- ZILELE** Dreptului de a Ști // <http://www.civic.md/anunturi/evenimente/10277-zilele-dreptului-de-a-ști.html>
- ZILELE** Dreptului de a Ști la Chișinău // <http://europa.md/stiri/show/2118/zilele-dreptului-de-a-ști-la-Chișinău>

Samuil Marșak – poet, critic, dramaturg s-a născut la 3 noiembrie 1887 la Voronej într-o familie de evrei. Din 1899 Samuil Marșak a studiat la gimnaziul din or. Ostrogojska. În 1902 familia trece cu traiul la Peterburg. Aici îl cunoaște pe criticul V. V. Stasov, care joacă un rol important

în viața lui. Datorită lui Stasov, Samuil Marșak a fost înscris la unul din cele mai bune gimnazii din Peterburg, Stasov îl inițiază în tainele literaturii și, tot prin intermediul lui, îl cunoaște pe M. Gorki. Stasov are grijă ca Marșak câteva luni pe an să le petreacă la țară. În 1904-1906 trăiește în Ialta la familia lui M. Gorki, fiind susținut material de Șaleapin. Din 1912 pleacă la studii în Anglia, fiind student la secția fără frecvență a Universității de Literatură din Londra, Facultatea de Arte.

Începe să scrie din fragedă copilărie. Primele poezii le publică în 1904. Din 1907 colaborează activ cu diferite reviste, iar din 1908 colaborează la „Satirikon”.

Revine în Rusia (1915) și lucrează cu copiii evreilor refugiați, fiind prima lui apropiere de viitorul auditoriu - copiii. În vara anului 1917, fiind la Krasnodar, organizează „Orășelul copiilor” – cu teatru, bibliotecă și diferite ateliere de creație. Inspirat de poveștile pentru copii, a scris piesele: „Теремок” (Foișorul), „Кошкин дом” (Casa mâței) ș.a. La acest teatru i se montau piesele. Marșak a considerat aceasta ca bazele literaturii pentru copii în creația sa, spunând că „am venit în literatura pentru copii prin teatru”.

Din 1923 încep să-i apară cărțile de poezii pentru copii, acestea bucurându-se de o mare popularitate: „Детки в клетке” (1923), „Пожар” (1923), „Сказка о глупом мышонке”, „Цирк” (1925), „Мороженое”, „Вчера и сегодня” (1925), „Багаж” (1926), „Пудель”, „Почта” (1926), „Вот какой рассеянный” (1930). După război scrie: „Разноцветная книга” (1947), „Круглый год” (1948), „Тихая сказка” (1956), „Вакса-Клякса”, „Угомон” (1958), „Двенадцать месяцев” (1943, 1962), „Горя бояться – счастья не видать” (1922, 1954), „Умные вещи” (1940, 1964), culegerea de critică „Воспитание словом” (1961) și povestea autobiografică „В начале жизни” (1960).

Pe parcursul activității s-a afirmat și ca traducător. Primele sale traduceri apar în diferite publicații din anii 1915-1917. A tradus din W. Shakespeare, R. Berns, W. Blake, G. Rodari ș.a.

A lucrat ca redactor la revista pentru copii *Новый Робинзон* (1924-1925), conduce Secția pentru copii la Editura de Stat (1924-1934), iar din 1930 lucrează la Redacția din Leningrad, Secția Copii.

Este laureat a patru Premii de Stat (1942, 1946, 1949, 1951) și Premiul Lenin pentru culegerea „*Лирика*” (1963).

S-a stins din viață la 4 iulie 1964. După moarte creația lui este reeditată, iar piesele se mai joacă în teatre.

Referințe

„Говорят, что любимого поэта не обязательно знать лично. Может быть. Поистине: слово поэта – это его дело. Но знать лично С. Маршака было огромной радостью. Мы были счастливы общаться с ним, человеком необыкновенно богатой души, высоким ценителем искусства, темпераментным собеседником...”

А. Твардовский

Titluri pentru expoziții

Samuil Maršak – 125 de ani de la naștere
Am venit în literatura pentru copii prin teatru

(M. U.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- CARTEA** cu multe culori: versuri pentru copii / Samuil Maršak; trad.: M. Calmăcu, G. Naum; il.: M. Miturič. – M.: Progress; București: Ed. „Ion Creangă”, 1982. – 96 p.: il.
- DETKI** v kletke: stihi / Samuil Maršak; hudož.: V. Korkin. – M.: Rosmèn, 1997. – 56 p.: il.
- DOM**, kotoryj postroil Jack; Ključ ot korolevstva: iz angl. narod. poèzii / Samuil Maršak; hudož.: V. Šatunov. – M.: Rosmèn, 1996. – 64 p.: il.
- GDE** obedal vorobej? / Samuil Maršak; hudož.: M. Skobelev. – M.: Robi, 1992. – 12 p.: il.

- KOŠKIN** dom: skazki / Samuil Maršak; hudož.: B. Tržemeckij. – M.: Astrel', 1997. – 95 p.
- MASTERSKAĀ** v karmane / Samuil Maršak; hudož.: B. Malinovskij. – M.: Malyš, 1986. – 24 p.: il.
- PRO** vse na svete: stihotvorenîâ, zagadki, skazki / Samuil Maršak; hudož.: B. Diodorov. – Ch.: Lit. artistică, 1987. – 45 p.: il.
- SKAZKA** o glupom myšonke / Samuil Maršak; hudož.: K. Kuznecov. – M.: Det. lit., 1992. – 14 p.: il.
- SKAZKI**, pesni, zagadki; Stihotvorenîâ; V načale žizni: stranicy vospominanij / Samuil Maršak; hudož.: V. Lebedev. – M.: Det. lit., 1981. – 639 p.
- USATYJ**-polosatyj: stihi, skazki, perevody / Samuil Maršak; hudož.: S. Borisova, A. Isakov. – M.: Oniks, 2002. – 56 p.: il.
- VAN'KA**-Vstan'ka / Samuil Maršak; hudož.: S. Seleckij. – Minsk: MET, 1996. – 16 p.: il.

Referințe critice

- Â DUMAL**, čuvstvoval, â žil: vospominaniâ o Maršake / sost.: B. E. Galanov, A. I. Maršak, Z. S. Papernyj. – M.: Sovetskij pisatel', 1988. – 592 p.
- ARZAMASCEVA**, I. N. Detskaâ literatura 20-30-h godov: S. Maršak // Arzamasceva, I. N. Detskaâ literatura / I. N. Arzamasceva, S. A. Nikolaeva. – M., 2000. – P. 265-272.
- BARUZDIN**, S. O Samuile Maršake // Baruzdin, S. Zametki o detskoj literature. – M., 1975. – P. 65-86.
- BEGAK**, Boris. Rebenok-pobeditel': [S. Maršak] // Begak, Boris. Deti smeŭtsâ: očerki. – M., 1979. – P. 43-68.
- MINERALOV**, Ū. I. Samuil Âkovlevič Maršak / Ū. I. Mineralov // Russkie detskie pisateli XX veka: biobibliogr. slovar'. – M., 1998. – P. 264-266.
- SAMUIL** Âkovlevič Maršak // Pisateli našego detstva. 100 imen: biogr. slovar'. Č. 1. – M., 1998. – P. 257-262.

SIVOKON, S. I slovom, i delom: Samuil Maršak // Sivokon, S. Uroki detskih klassikov. – M., 1990. – P. 98-134.

TIMOFEEVA, I. N. Samuil Âkovlevič Maršak // Timofeeva, I. N. Čto i kak čitat' vašemu rebenku ot goda do desâti. – Spb., 2000. – P. 221-227.

Documente audiovizuale și electronice

MARŠAK, S. Dvenadcat' mesâcev: skazka [înregistr. audio] / S. Maršak; muz.: B. Asaf'ev; postanovka: V. Stancyn, N. Gorčakov. – M.: Melodiâ, 1980. – 3 discuri. – (Skazka za skazkoj).

MARŠAK, S. Korablik; U Timofeâ-Tima; Robin-Bobin; Hvosty; Pudel'; Tihaâ skazka [înregistr. audio] / S. Maršak; cit.: L. Krasikova, R. Lebedev // Stih i skazki. – M.: Melodiâ, 1986. – 1 disc. – M 50-41441-2.

MARŠAK, S. Lirika [înregistr. audio] / S. Maršak; cit. avt. – M.: Melodiâ, 1980. – 1 disc. – M 50-37401-2.

MARŠAK, S. Ob umnom myšonke; Slučaj v doroge; O gluposti; Vot kakoj rasseannyj [înregistr. audio] / S. Maršak; cit.: I. Il'unskij. – M.: Melodiâ, 1977. – 1 disc. – 33 ND 2962-63.

MARŠAK, S. Opasnaâ privyčka: scena iz pësy [înregistr. audio] / S. Maršak; isp. artisty Central'nogo detskogo teatra. – M.: Melodiâ, [s.a.]. – 1 disc. – D 00028833-4.

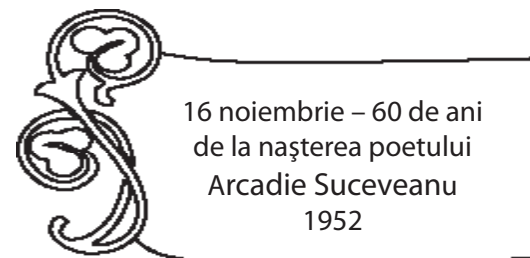
MARŠAK, S. Počemu košku nazvali Koškoj [înregistr. audio] / S. Maršak; cit.: N. Éfros i P. Âroslavcev // [Stih i dlâ detej]. – M.: Melodiâ, [s.a.]. – 1 disc. – 33D-00010379.

MARŠAK, S. Sonety W. Shakespeare v perevode S. Maršaka; Lirika [înregistr. audio] / S. Maršak; cit. avt. – M.: Melodiâ, [s.a.]. – 1 disc. – M50-37401-2.

MARŠAK, S. Stih i dlâ detej [înregistr. audio] / S. Maršak; cit. avt. – M.: Melodiâ, 1986. – 1 disc. – M50-36603-4.

MARŠAK, S. Stihotvorenîâ [înregistr. audio] / S. Maršak; cit.: N. Éfros, P. Âroslavcev. – M.: Melodiâ, 1987. – 1 disc. – D 00014421-2.

MARŠAK, S. Tihaâ skazka [înregistr. audio] / S. Maršak; cit.: N. Litvinov. – M.: Melodiâ, [s.a.]. – 1 disc. – D 0032211-12.

„Un poet al metaforei” este numit Arcadie Suceveanu, poet, eseist, care a venit în literatură o dată cu așa-zișii „pașoptiști” ai secolului douăzeci. Poetul însuși spune că a fost un privilegiat, pentru că s-a născut în mirificul spațiu bucovinean, la Suceveni, Cernăuți (Ucraina), în familia lui Vasile și a Catrinei Sucevan. Urmează școala de opt ani din comuna natală și școala medie din localitatea vecină, Carapciu-pe-Siret (1959-1969) și Facultatea de Litere a Universității de Stat din Cernăuți (1969-1974). Lucrează profesor de română la școala generală din com. Horbova, Herța (1974-1979), redactor, apoi redactor-șef la Editura „Literatura artistică” (1979-1990), secretar (până în 1995) al Asociației Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România. Din 1990 și până în 2010 este vicepreședinte cu funcție executivă al Uniunii Scriitorilor din Moldova, iar în decembrie 2010 este ales președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Începe a scrie versuri fiind elev, sub influența lecturilor și a poetului Vasile Levițchi, viitorul său mentor literar, care pe atunci era profesor la școala din Carapciu. Debutează în 1968 cu o poezie publicată în *Zori-le Bucovinei*. Ulterior va colabora la majoritatea periodicelor literare și culturale din Nordul Bucovinei și Republica Moldova cu poezii, articole, traduceri din limbile rusă și ucraineană. Publică un grupaj de versuri în culegerea colectivă *Dintre sute de catarge* (1974). În 1979 își editează prima plachetă de versuri *Mă cheamă cuvintele*, apariția căreia este salutăată și comentată în presa literară de la Chișinău. Urmează: *Țărnuț de echilibru* (1982), *Mesaje la sfârșit de mileniu* (1987), *Arhivele Golgotei* (1990), *Eterna Danemarcă* (1995), *Înfruntarea lui Heraclit* (1998), *Cavalerul În-*

zadar (2001), *Corabia de la mansardă* (2004), *Emisferele de Magdeburg* (2005, eseuri), *Arca Dies* (2008), 101 poeme (2009) ș.a.

În poezia pentru copii Arcadie Suceveanu a găsit modalitatea potrivită vârstei și necesităților de dezvoltare, grație căreia copilul ar simți adânc și ar înțelege just viața în multiplele ei manifestări concrete, ceea ce constituie imperativul numărul unu al scriitorului care „riscă” să plăsmuiască opere pentru cei mici.

Este autor al unor frumoase cărți pentru copii: *A fugit melcul de-acasă* (1984), *Ora cinci fără doi fulgi* (1986), *În cămașă de cireașă* (1989), *Dincolo de ce văd ochii* (1991), *Rața și Arhimede* (2000), *Lumea din spatele oglinzii* (2001), *Știu(ca) la școală* (2002, cartea-supriză oferită copiilor vizitatori ai Salonului Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău, ediția a VI-a), *Dacă vrei să fii Columb* (2002), *Filmul copilăriei* (2002), *Cheițe pentru vise* (2005) ș.a. În colaborare a editat abecedarul pentru preșcolari *Carte pentru bobociei ABC și 1, 2, 3* (1996), setul didactic *Rândunica, manual și caiet pentru cl. I* (1997), *Abecedar, manual și caiet* (2002), *Alfabetul poetic* (2007), *Vocale – portocale* (2007), *Do-re-mi-fa-sol-la-cri* (2007), *Lumea ca o poveste* (2010).

În toți acești ani publică cronici literare, eseuri, traduceri din poezia ucraineană și rusă. Selecții din creațiile sale sunt incluse în antologii editate în România, Suedia, Ucraina, Rusia, Turcia, Macedonia, Franța, Italia, Belarus.

Este laureat al mai multor premii, printre care: Premiul Național al Republicii Moldova (1998, pentru *Arhivele Golgotei*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (în 1987, pentru *Mesaje la sfârșit de mileniu*, în 1995, pentru *Eterna Danemarcă* și în 1996, pentru *Carte pentru bobociei ABC și 1,2,3*), Premiul republican „Alexandru Donici” al Ministerului Învățământului din Moldova (1989, pentru cartea *În cămașă de cireașă*), Premiul „George Bacovia” al revistei *Ateneu* (1992), Premiul pentru poezie „Centenar Lucian Blaga” (1995), Premiul Salonului de Carte Românească, ediția a V-a, Iași și Marele Premiu al Salonului Național de Carte, ediția a V-a, Chișinău (1996, pentru *Eterna Danemarcă*), Premiul „Mihai

Eminescu” al Academiei Române (1997, pentru aceeași carte), Premiul „Cartea anului” la Salonul Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău, ediția I (1997, pentru *Carte pentru bobociei ABC și 1,2,3*) și același premiu în cadrul ediției a V-a a Salonului (2001, pentru cartea *Rața și Arhimede*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova în domeniul literaturii pentru copii (2002, pentru *Lumea din spatele oglinzii*) ș.a. În 2004 i se acordă Diploma de Onoare a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) pentru cartea *Știu(ca) la școală*. În 2009 este Bursier al ICR, Paris, iar în 2010 este distins cu Medalia „Dimitrie Cantemir” a AȘM și Ordinul „Gloria Muncii”, Premiul „Simpatia copiilor” la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a XIV- 2010, pentru cartea *Lumea ca o poveste*, iar în 2011 la ediția a XV-a a Salonului, obține Premiul Secției Naționale IBBY pentru volumul *Cafeneaua Nevermore*.

Referințe

Când scriu pentru voi, nu mă gândesc la vârsta mea. Îmbrac cămașa copilăriei și redevin copilul de altădată. Încep să gândesc și să văd la fel ca voi.

***

Poetul de azi, ca și cel de ieri, ca și cel de mâine, este și rămâne prototipul lui Don Quijote, senatorul morilor de vânt, dispus să ia oricând de la capăt, cu aceeași credință și îndărătnicie, spectacolul și drama iluziei.

Arcadie Suceveanu

Poet cu Bucovina-a suflet și-n cuvânt, școlit la valorile autentice ale literaturii române interbelice și contemporane, autorul cărții de totalizare *Înfruntarea lui Heraclit...* s-a dovedit de la bun început un promotor al scrișului din imbolduri lăuntrice sincere și puternice și un căutător asiduu al formulelor lirice originale, în orice caz nebatătorite. Fraza aparent obișnuită și calmă se transformă sub pana lui, pe neprins de veste, spontan și firesc, în una metaforică și polemică.

Ion Ciocanu

...Un delir mimat, prin urmare lucid și ludic, transcrie Arcadie Suceveanu, pe care l-am descoperit întâmplător, dar cu uimire plăcută. Este un poet al apocalipsei jucăușe, un fantast, care nu are pretenția de a scrie în transă, ci de a cultiva o febrilitate lingvistică. Frenezia este motorul delirului său construit și fluturat în fața cititorilor, fără ascunzișuri.

***

Arcadie Suceveanu mânuiește cu siguranță și dezinvoltură metafora cu substrat metafizic și ironia, biografismul avangardist și scepticismul care ascunde lipsa de încredere în forța cuvântului. Dar poate că toate aceste lucruri, puțin importante în sine, se impun pentru că poetul, pe lângă o necesară și deloc exclusivă cultură poetică, stăpânește din plin și cu siguranță ceea ce s-ar putea numi știința versului.

Mircea A. Diaconu

Arcadie Suceveanu scrie o poezie a densităților metaforice desfășurate, de multe ori, în parabole moderne filate ingenios din ancestrale înțelepciuni. Rafinamentul artistic, ca dovadă a unei culturi poetice de înaltă probă, plasează creația relativ tânărului autor în cel mai larg circuit literar românesc, fapt remarcat și în numeroase recenzii pe care le-a avut cartea sa *Arhivele Golgotei* în prestigioasele reviste: „România Literară”, „Lucașfăruș”, „Literaturul”, „Steaua”, „Tribuna”, „Ateneu” etc.

Leo Butnaru

Poetul își cântă Metaforele aidoma unor cântece, copacul inimii sale însuflețește, dă viață metaforelor, pânzei lor „moarte”, le luminează cu razele simțirii și ale trăirii necontrafăcute ca toți aleșii, „chemați de cuvinte”.

Tudor Palladi

...Poetul Arcadie Suceveanu descinde fastuos din patriarhalele plaiuri carpatine, continuându-se treptat ca o personalitate artistică de valoare în corul policrom al poezilor de factură modernă...

Ion Vornicu

...Arcadie Suceveanu nu se vrea pur și simplu un poet, ci chiar POETUL aureolat de idealitatea raporturilor cu Poezia. El este Cavalerul acesteia... El caută mereu Absoluturi. Absolutul trăirii, care recheamă incandescența adolescență rimbaldian-eseninian-lorchiană, Absolutul național care valorează „pătımirea” în stil Goga, Absolutul ca transcendență. Prin acest demers esențial este un neoromantic...

Mihai Cimpoi

Titluri pentru expoziții

Promotor al valorilor perene
Arcadie Suceveanu – între tradiție și modernitate
Arcadie Suceveanu, lider de generație
Un cavaler al poeziei
Arcadie Suceveanu spre o „secundă” mai de durată

(M. U.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- 101 POEME** / Arcadie Suceveanu. – București: Biodova, 2009. – 100 p. – (Ideal).
- A FUGIT** melcul de-acasă / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Lit. artistică, 1984. – 56 p.
- ALFABETUL** poetic / Arcadie Suceveanu; il.: S. Damaschin-Popa. – Ch.: Prut Internațional, 2007. – 32 p.
- ARCA** Dies / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2008. – 280 p. – (Colecție pentru elevi, studenți).
- ARHIVELE** Golgotei / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Hyperion, 1990. – 153 p.
- CAVALERUL** Înzadar: parabole oculte / Arcadie Suceveanu; cuv. înainte de T. Palladi. – Ch.: Cartea Moldovei, 2001. – 136 p.
- CHEIȚE** pentru vise / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Prut Internațional, 2005. – 249 p.: il. – (Bucuria copiilor).
- CORABIA** de la mansardă / Arcadie Suceveanu. – Ed. a 2-a. – Ch.: Litera;

- București: Litera Internațional, 2004. – 298 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 516).
- DACĂ** vrei să fii Columb / Arcadie Suceveanu; il.: Ludmila Șevcenco – Ch.: Prut Internațional, 2002. – 15 p.: il. – (Poezii de seama voastră).
- DO-RE-MI-FA-SOL-LA-CRI** / Arcadie Suceveanu. – Cernăuți: Zoloty Litavry, 2007. – 14 p.: il. – (Biblioteca revistei Făgurel).
- EMISFERELE** de Magdeburg: eseuri, portrete literare, cronici, articole / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Prut Internațional, 2005. – 319 p. – (Scriitorii contemporani).
- ETERNA** Danemarcă / Arcadie Suceveanu. – București: Eminescu, 1995. – 256 p. – (Poeți români contemporani).
- FILMUL** copilăriei / Arcadie Suceveanu; il.: Stela Damaschin. – Ch.: Prut Internațional, 2002. – 8 p.: il. color. – (Să crești mare).
- ÎN** cămașă de cireașă / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Lit. artistică, 1989. – 68 p.
- ÎNFRUNTAREA** lui Heraclit / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Litera, 1998. – 320 p. – (Biblioteca școlarului; nr. 188).
- LUMEA** ca o poveste / Arcadie Suceveanu; prez. graf.: Olga Coronovschi. – Ch.: Silvius Libris, 2009. – 64 p.: il.
- LUMEA** din spatele oglinzii / imag. coment. în vers. de Arcadie Suceveanu; viziune graf. și il. de Ion Severin. – Ch.: Știința, 2001. – 24 p.: il.
- MĂ** cheamă cuvintele / Arcadie Suceveanu; cuv. introd.: V. Levițchi. – Ujgorod: Carpați, 1979. – 80 p.
- MĂRUL** îndrăgostit de vierme / Arcadie Suceveanu. – Timișoara: Augusta, 1999. – 86 p.
- MESAJE** la sfârșit de mileniu / Arcadie Suceveanu; pref.: M. Cimpoi. – Ch.: Lit. artistică, 1987. – 179 p.
- ORA** cinci fără doi fulgi / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Lit. artistică, 1986. – 62 p.
- RAȚA** și Arhimede / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Prut Internațional, 2000. – 32 p.
- SECUNDA** care sunt eu / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1992. – 32 p. – (Poezii de duminică).
- SOVREMENNIKI** Gamleta / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Hyperion, 1991. – 164 p.

- ȘTIUCA** la școală / Arcadie Suceveanu; il.: Stela Damaschin. – Ch.: Prut Internațional, 2002. – 32 p.: il.
- ȚĂRMUL** de echilibru / Arcadie Suceveanu; pref.: G. Meniuc. – Ch.: Lit. artistică, 1982. – 87 p.
- UȘLA** iz domu ulitka / Arcadie Suceveanu; per.: M. Iasnov. – Ch.: Lit. artistică, 1986. – 62 p.
- VOCAL**E-portocale / Arcadie Suceveanu; muz.: A. Zaporozjanu; notogr.: R. Romanciuc. – Ch.: Pontos, 2007. – 38 p.: il., n. muz.
- ZARURI** pictate / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 195 p. – (Carte de buzunar).

Referințe critice

- ARCADIE** Suceveanu: biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii "Ion Creangă". – Ch.: Litera, 2002. – 143 p.
- APETRI**, Dumitru. Arcadie Suceveanu, în continuă ascensiune // Apetri, Dumitru. Atitudini și opinii: articole, profiluri literare, eseuri și recenzii. – Ch., 2010. – P. 104-108.
- APETRI**, Dumitru. Arcadie Suceveanu, lider de generație // Apetri, Dumitru. Bucovina: Cultură. Personalități. Destine. – Timișoara, 2000. – P. 120-127.
- BANTOȘ**, Ana. Arcadie Suceveanu: interogația ca formă de raportare la postmodernism // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului. – Ch., 2006. – P. 170-177.
- BANTOȘ**, Ana. Poezia basarabeană sub semnul postmodernității // Bantoș, Ana. Dinamica sacrului în poezia basarabeană contemporană. – București, 2000. – P. 174, 177-179.
- BURLACU**, Alexandru. Arcadie Suceveanu în agora literară // Burlacu, Alexandru. Existențe. – Ch., 2007. – P. 181-187.
- CANȚĂRU**, Grigore. Arcadie Suceveanu // Canțâr, Grigore. Totul pare un palimpsest. – Ch., 2008. – P. 121-123.
- CIMPOI**, Mihai. Generația „ochiului al treilea” (reabilitarea esteticului) // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Ed. a 3-a rev. și ad. – București, 2002. – P. 218-219.

- CIMPOI**, Mihai. Un cavaler al poeziei: Arcadie Suceveanu // Cimpoi, Mihai. Critice. Vol. 2. – Craiova, 2002. – P. 167-170.
- CIOCANU**, Ion. Arcadie Suceveanu. Caracterizarea generală a creației poetice. Cartea „Arhivele Golgotei” // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 249-260.
- CIOCANU**, Ion. Arcadie Suceveanu în căutarea arcadiului // Ciocanu, Ion. Dincolo de literă: incursiuni critice în procesul literar contemporan. – Timișoara, 2002. – P. 145-149.
- CIOCANU**, Ion. Dialectica noului și vechiului în literatură în viziunea lui Arcadie Suceveanu // Ciocanu, Ion. Salahorind: Articole, cronici, portrete și medalioane literare. Eseuri răzlețe. – Ch., 2008. – P. 172-173.
- CODREANU**, Theodor. Arcadie Suceveanu – o arhivă a Golgotei // Codreanu, Theodor. Basarabia sau drama sfâșierii. – Ch., 2003. – P. 233-238; Galați, 2003. – P. 249-255.
- FILIP**, Iulian. Arcadie Suceveanu: Poetul cu care lumea mă confundă și nu mă supăr / Iulian Filip // Poezia Acasă: Poeți contemporani din Basarabia / antologie de Iu. Filip și M. Stan; st. introd.: M. Cimpoi. – Ed. a 2-a. – Târgoviște, 2007. – P. 151-152. – (Lirica).
- GALAICU-PĂUN**, Em. Secunda care (nu) trece // Galaicu-Păun, Em. Poezia de după poezie: ultimul deceniu. – Ch., 2000. – P. 91-95.
- HOSTIUC**, Șt. Zborul din crisalida oglinzii sau focul paradigmatic al scriiturii / Șt. Hostiuc // Scriitori români din nordul Bucovinei. – București, 2005.
- IORGA**, Oana. Arca Dies / Oana Iorga // Confluente (rev. Liceului Teoretic „Emil Racoviță”, Galați). – 2009. – Nr. 3. – P. 20-21.
- LUNGU**, Eugen. O altă poezie / Eugen Lungu // Portret de grup: o altă imagine a poeziei basarabene / selecț. și pref. de E. Lungu. – Ch., 1995. – P. 7, 13.
- LUNGU**, Eugen. Spații și oglinzi / Eugen Lungu // O istorie critică a literaturii din Basarabia / cuv. înainte de Eugen Simion. – Ch., 2004. – P. 160-161. – (Literatura din Basarabia în secolul XX).
- PINTESCU**, Alexandru. Confruntarea cu limita sau Poezia lui Arcadie Suceveanu // Pintescu, Alexandru. Retorica aproximației: breviar de poezie optzecistă. – Iași, 2004. – P. 27-30.

- RACHIERU**, Adrian Dinu. Arcadie Suceveanu: cenzura ironică și viziunea inimii // Rachieru, Adrian Dinu. Poeți din Basarabia: Un veac de poezie românească. – București; Ch., 2010. – P. 399-408.
- RACHIERU**, Adrian Dinu. Arcadie Suceveanu – pe „Crucea sonetului” // Rachieru, Adrian Dinu. Poeți din Bucovina. – Timișoara, 1996. – P. 435-448.
- ȘLEAHTIȚCHI**, Maria. Literatura pentru copii: între inocența și nostalgia jocului / Maria Șleahțițichi // Literatura pentru copii. – Ch., 2004. – P. 33-34. – (Literatura din Basarabia în secolul XX); O istorie critică a literaturii din Basarabia / cuv. înainte de E. Simion. – Ch., 2004. – P. 192-193.
- TRIFAN**, Călina. Arcadie Suceveanu / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2000 / pref.: M. Cimpoi. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2010. – P. 504-506.
- ARCADIE Suceveanu** // Archipel: almanah. – Ch., 2010. – P. 94.
- ARCADIE Suceveanu**: referințe istorico-literare // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din RM. – Ch.; București, 2005. – P. 583-590; 573-582.
- ARCADIE Suceveanu** / Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 346-352.

Dedicații lirice

- BUTNARU**, Leo. Poezie pentru copii: lui Arcadie Suceveanu // Butnaru, Leo. Din sens opus: poeme. – Ch., 2008. – P. 188.
- CIOCANU**, Anatol. Pe Golgota: lui Arcadie Suceveanu // Ciocanu, Anatol. Apropierea de țarm. – Ch., 2010. – P. 144.
- MORĂRAȘ**, Mihai. Monologul arhivarului: dragului meu confrate bucovinean, poetului Arcadie Suceveanu, recitindu-i „Arhivele Golgotei” // Morăraș, Mihai. Cioplitorul de mituri. – Ch., 2007. – P. 8-9.
- ȚURCANU**, Ianoș. America: lui Arcadie Suceveanu // Țurcanu, Ianoș. Inimometru. – Ch., 2005. – P. 42-43.
- VIERU**, Grigore. ***Cu nașterea zilei...: Lui Arcadie Suceveanu // Vieru, Grigore. Liniștea lacrimii. – Craiova, 2006. – P. 179.
- ZEGREA**, Ilie T. Elegia poetului: lui Arcadie Suceveanu / Ilie T. Zegrea // Bostan, Gr. Pagini de literatură română. Bucovina, regiunea Cernăuți 1775-2000 / Gr. Bostan, L. Bostan. – Cernăuți, 2000. – P. 521-522.

Documente audiovizuale și electronice

- SUCEVEANU, Arcadie. Anii mei [înregistr. audio] / vers.: Arcadie Suceveanu; muz.: M. Toderașcu; interpr.: O. Ciolacu // Pe adresa unui neam. – M.: Melodiă, 1991. – 1 disc. – 32151-006.
- SUCEVEANU, Arcadie. Colind pentru Eminescu [înregistr. audio] / vers.: Arcadie Suceveanu; muz. și interpr.: Maria Mocanu // Mocanu, Maria. Spune-mi ceva. – Ch.: Djanoma, 1998. – 1 casetă audio. – Stereo 0007.
- SUCEVEANU, Arcadie. Secunda care sunt eu; Colind pentru Eminescu; Baladă pentru mama; Elegie de toamnă [înregistr. audio] / vers.: Arcadie Suceveanu; muz. și interpr.: Maria Mocanu // Mocanu, Maria. Secunda care sunt. – [s.l.: s.n., 2009]. – 1 CD-Rom.

Vasile Romanciuc este un poet sensibil și inteligent, un liric autentic, care practică o sinceritate cuceritoare în stare să pună în mișcare cele mai adânci straturi ale ființei și ființării noastre. Este, înainte de toate, un poet al eticului cumpătat în înțelesul larg al cuvântului.

Originar din satul Bădragii Noi, Edineț. S-a născut în familia agricultorilor Alexei și Olga Romanciuc. După absolvirea școlii medii nr. 2 din Edineț (1966) își continuă studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, Secția Ziaristică (1966-1972). După absolvire este redactor la postul de radio „Luceafărul” (redacția Emisiuni pentru tineret), consultant la Uniunea Scriitorilor (secția Literatură pentru copii), redactor la editurile „Literatura artistică”, „Gheorghe Asachi”, „Museum” (1972-1997). Actualmente este șef de redacție la Editura „Prut Interna-

țional”. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1976) și al Uniunii Scriitorilor din România (1994).

După mai multe cicluri de poeme publicate în anii de studenție debutează editorial în 1974 cu volumul de versuri *Genealogie*, prefațat de criticul Ion Ciocanu. În 1979 scoate de sub tipar a doua carte *Citirea proverbelor*, urmată de volumele de poeme *Din tată-n fiu* (1984), *Ce am pe suflet* (1988), *Note de provincial* (1991), *Un timp fără nume* (1996), *Îndoiala de sine* (1997), *Marele pustiu invizibil* (2000) ș.a.

Ca scriitor pentru copii este cunoscut și îndrăgit de micii cititori prin cărțile *Dacă ai un prieten* (1983), *Pământul părinților, pământul copiilor* (1989), *Doi iezi* (1990), *Uriașul cu trei ochi* (1991), *Floarea zburătoare* (1998, cartea-surpriză oferită vizitatorilor ediției a II-a a Salonului de Carte pentru Copii de la Chișinău), *Toate întâmplările se prefac în cuvinte* (2000), *Copilul cu aripi de carte* (2006), *O furnică în bibliotecă* (2007, cartea-surpriză la ediția a XI-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret), *Olimpul de plastic* (2007), *Recitirea proverbelor* (2007), *De ce plânge clovnul?* (2009) ș.a.

De la volumul de debut și până la edițiile recente poezia lui Vasile Romanciuc „și-a păstrat aceleași constante: refuzul maculării sufletului, celebrarea spațiului originar, graiul, iubirea, sentimentul de țară și neam, legătura cu vatra matricală, regăsirea echilibrului pierdut, reîntoarcerea la sacru și primordial” (A. Suceveanu).

Este laureat al mai multor premii prestigioase, printre care: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1984, pentru cartea *Dacă ai un prieten*; 1996, pentru volumul de versuri *Un timp fără nume*), Premiul „A. Donici” în domeniul literaturii pentru copii acordat de Ministerul Învățământului din Moldova (1987), Premiul pentru poezie al Salonului Național de Carte (1996), Premiul „Simpatia copiilor” la ediția a II-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău pentru *Floarea zburătoare* (1998) și același premiu la ediția a V-a (2001) a Salonului pentru cartea *Toate întâmplările se prefac în cuvinte*, Premiul „Nichita Stănescu” pentru poezie

(Ploiești, 2001) ș.a. În 2000 s-a învrednicit de Premiul Național în domeniul literaturii, artei și arhitecturii din Moldova (pentru volumul *Un timp fără nume*) și de Medalia „Mihai Eminescu”. În 2002 cartea *Toate întâmplările se prefac în cuvinte* a fost inclusă în Lista de Onoare a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY). Cea mai recentă apariție editorială *Copilul cu aripi de carte* s-a învrednicit în 2006 de Premiul „Cartea anului” la ediția a X-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret. În 2007 primește Premiul „Otilia Cazimir” al Salonului de Carte Românească de la Iași; Premiul „Grigore Alexandrescu” pentru poezie, Târgoviște. Premiul de Excelență al Uniunii Scriitorilor din Moldova i se oferă în 2008, iar în 2010 Premiul „Ion Creangă” pentru întreaga activitate în domeniul cărții pentru copii, acordat de Marian Lupu, în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău. În 2011 este menționat la Salon cu Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova pentru antologia *Bucurii pentru Copii: Poeți contemporani din Basarabia*.

Referințe

Busuioc la naștere, busuioc la moarte,
Floare de tristețe, floare de noroc,
Viața noastră toată, Doamne, cum încape,
Între două fire mici de busuioc.

***

Să-ți fie atât de scump cuvântul,
Încât atunci când îl rostești,
Să crezi că însuși Eminescu
Te-ascultă CE și CUM vorbești.

***

Mă bucur mult că am imunitate la vicleanul microb al laudei – este imunitatea care nu poate fi ridicată de nicio instanță... Este imunitatea pe care ți-o cultivi sau ți-o distrugi numai tu însuși.

Vasile Romanciuc

Este o ardoare etică în pledoariile pentru firesc ale lui Vasile Romanciuc, care se traduce într-o formulă originală, cea a Citirii proverbelor. El ne oferă la tot pasul astfel de comprimate etice, care sunt lecții ale sufletului înstrăinat în istorie și terorizat de ea, dar neînfrânt datorită rădăcinilor genealogice, sentimentului ardent al continuității, firescului. De unde elogiul statornic al organicului și refuzul măștii, al „lacrimilor de împrumut”.

Mihai Cimpoi

Vasile Romanciuc pune preț deosebit pe cinste și demnitate și stigmatizează abaterea de la buna-credință, pentru fiecare adevăr al inimii sale găsind expresie plastică de o simplitate cuceritoare trecând pe neprins de veste în comunicare metaforică sugestivă. Șoapta lui poetică parcă nici n-ar fi în stare să provoace nemulțumirea și cu atât mai mult dușmănia din partea vreunui gânditor de altă natură decât poetul și cititorii care l-au îndrăgit... poezia dumnealui tănuiește la tot pasul un spirit polemic ori chiar rebel, în măsură să irite spiritele refractare gândirii poetice, inerent revoluționare.

Ion Ciocanu

Versul lui Vasile Romanciuc posedă rara capacitate de a deștepta conștiințele, de a le stimula în scopul unei continue depășiri, de a le ozoniza moralicește și esteticește. Pentru a-și păstra intactă integritatea spirituală, omul, în orice condiții ar nimeri, trebuie să acționeze omenește – iată unul din principiile fundamentale ale statutului etico-civic al poetului. E firesc ca el să se lase profund îndurerat și îngrijorat de mutilările sufletești ale aproapelui, de înstrăinarea acestuia de propria-i esență, de drama omului modern.

Mihail Dolgan

Vasile Romanciuc e actorul care, trăind în lumea miraculoasă a copilăriei, trage pe simțuri această neprețuită cămașă (a copilăriei) ca să devină poet.

Arcadie Suceveanu

Titluri pentru expoziții

Un poet fidel genealogiei sale
 O inimă ce râde și plânge în cuvinte
 Vasile Romanciuc sau logos și antropos
 Un timp fără nume
 Vasile Romanciuc: un poet al firescului și candorii

(M. U.)

BIBLIOGRAFIE*Opera*

- COPILUL** cu aripi de carte / Vasile Romanciuc; il.: S. Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 32 p.: il.
- DE CE** plânge clovnul? / Vasile Romanciuc; il.: V. Rață. – Ch.: Prut Internațional, 2009. – 32 p.: il.
- DOI** iezi / Vasile Romanciuc; il.: S. Damaschin. – Ch.: Prut Internațional, 2002. – 16 p.: il.
- E TOAMNĂ**, cad măștile / Vasile Romanciuc; des.: Iu. Filip. – Ch.: Prut Internațional, 2001. – 104 p.
- FLOAREA** zburătoare: versuri / Vasile Romanciuc; il.: G. Bucșa. – Ch.: Litera, 1998. – 30 p.: il.
- ÎNCETUL** cu-ncetul, învăț alfabetul: versuri / Vasile Romanciuc. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 12 p.: il.
- ÎNDOIALA** de sine / Vasile Romanciuc. – Ch.: Cartier, 1997. – 112 p.
- MARELE** pustiu invizibil / Vasile Romanciuc. – Timișoara: Augusta, 2001. – 86 p.
- O FURNICĂ** în bibliotecă / Vasile Romanciuc; il.: T. Gross-Țurcan, T. Lebedev. – Ch.: Prut Internațional, 2007. – 32 p.: il.
- OLIMPUL** de plastic / Vasile Romanciuc. – Ch.: Prut Internațional, 2007. – 120 p.
- POVEȘTILE** lui Ion Creangă / Vasile Romanciuc; il.: S. Puică. – Ch.: Museum, 1996. – 12 p.: il.
- PROFESIA** mea: versuri / Vasile Romanciuc; des.: V. Dabija. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 12 p.: il.

- RECITIREA** proverbelor / Vasile Romanciuc; concepț. graf.: A. Ichim. – Ch.: Știința, 2007. – 115 p. – (Antologia unui autor).
- TOATE** întâmplările se prefac în cuvinte / Vasile Romanciuc; prez. graf.: D. Iazan. – Ch.: Prut Internațional, 2000. – 32 p.: il.
- UN** timp fără nume: versuri / Vasile Romanciuc. – Ch.: Museum, 1996. – 88 p.
- URIAȘUL** cu trei ochi: versuri=Trehglazyj velikan: stihii / Vasile Romanciuc; prez. graf.: V. Malearenco. – Ch.: Hyperion, 1991. – 123 p.

Referințe critice

- VASILE** Romanciuc: biobibliogr. / alcăt.: E. Cugut. – Ch.: Litera, 1997. – 86 p.
- BUSUIOC**, Nicolae. Iluminarea ființei prin poezie // Busuioc, Nicolae. Basarabia de suflet: lecturi și dialoguri esențiale. – Ch., 2010. – P. 69-71.
- CIMPOI**, Mihai. Generația „ochiului al treilea” (reabilitarea esteticului): [Vasile Romanciuc] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Ch., 2003. – P. 339-340.
- CIOCANU**, Anatol. Vasile Romanciuc / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Ch., 2011. – P. 452-453.
- CIOCANU**, Ion. Vasile Romanciuc // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 558-561.
- CIOCANU**, Ion. Vasile Romanciuc sau lauda scriiturii calme, firești // Ciocanu, Ion. Literatura română. – Ch., 2003. – P. 484-487.
- DOLGAN**, Mihail. Vasile Romanciuc: „Anotimpurile din suflet” // Dolgan, Mihail. Fețele nevăzute ale manuscriselor de poezie. – Ch., 2008. – P. 162-165.
- DOLGAN**, Mihail. Vasile Romanciuc: un poet al firescului și candorii // Dolgan, Mihail. Metafora este poezia însăși. – Ch., 2009. – P. 219-222; Literatura română postbelică. – Ch., 1998. – P. 558-561.
- NOTE** biobibliografice: Vasile Romanciuc // Traduceri din poezia universală / selecț.: L. Butnaru. – Ch., 2004. – P. 272.
- RACHIERU**, Adrian Dinu. O voce morală – Vasile Romanciuc // Rachieru, Adrian Dinu. Poeți din Basarabia: un veac de poezie românească. – Ch.; București, 2010. – P. 328-330.
- RAȚIU**, Iuliu. Vasile Romanciuc // Rațiu, Iuliu. O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți. – Ch., 2006. – P. 334.

- ROMANCIUC**, Vasile. „Să nu-mi repetați experimentul...” / Vasile Romanciuc // Scobioală, Aurel. Scriitorii când erau copii. – Ch., 2004. – P. 162-165.
- ROTARU**, Ion. Scurtă privire asupra poeziei basarabene și bucovinene din anii '70 până azi: [Vasile Romanciuc] // Rotaru, Ion. O istorie a literaturii române. – București, 2001. – P. 629.
- SASU**, Aurel. Vasile Romanciuc // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române. Vol. 2. – Pitești, 2006. – P. 486.
- VASILE** Romanciuc // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – Ch.; București, 2005. – P. 505-512.
- VASILE** Romanciuc // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: M. Harea, E. Cugut. – Ch., 2004. – P. 310-315.
- VĂTĂMANU**, Maria. Vasile Romanciuc / Maria Vătămanu // Calendar Național – 2007 / Bibl. Naț. a R. Moldova. – Ch., 2007. – P. 342-343.
- VRABIE**, Diana. Vasile Romanciuc. Toate întâmplările se prefac în cuvinte... / Diana Vrabie // Bucurii pentru copii: poeți contemporani din Basarabia. – Ch.: Târgoviște, 2010. – P. 126-127.
- BALAN**, Tatiana. „Cartea-i bună când adună” / Tatiana Balan // „a”MIC”. – 2011. – Nr. 2. – P. 4.
- CIOBANU**, Mircea V. Premiile USM: un „bilanț” și o „opinie separată”: [Vasile Romanciuc] / Mircea V. Ciobanu // Semn. – 2010. – Nr. 1. – P. 17, 23.
- ROIBU**, Nicolae. Ploaie cu premii la Salonul de Carte: [Vasile Romanciuc - Premiul „Ion Creangă”] / Nicolae Roibu // Timpul. – 2010. – 27 apr. – P. 7.
- BUSUIOC**, Nicolae. Recitirea proverbelor / Nicolae Busuioc // Dacia literară. – 2009. – Nr. 1. – P. 51.
- RACHIERU**, Adrian Dinu. Poezie – neoromantism și militantism (II). O voce morală – Vasile Romanciuc / Adrian Dinu Rachieru // Convorbiri literare. – 2009. – Nr. 5. – P. 72-74.
- CHIPER**, Grigore. Cetatea din piatra de pe suflet / Grigore Chiper // Contrafort. – 2008. – Nr. 9. – P. 5.
- HADÂRCĂ**, Ion. Poezia lui Vasile Romanciuc ca ipostaziere a imaginarii lectorial / Ion Hadârcă // Limba Română. – 2008. – Nr. 1-2. – P. 93-97.

- PERETEATCU**, Tamara. Poetul care trudește, tăcut, printre cuvinte / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2008. – 17 ian. – P. 2-3.
- FILIP**, Iulian. Busuiocul din cărările poetului Vasile Romanciuc / Iulian Filip // Moldova. – 2007. – Nr. 9-10. – P. 34-35.
- FILIP**, Iulian. Vasile Romanciuc, poetul cu aripi de carte / Iulian Filip // Florile dalbe. – 2007. – 13 dec. – P. 16.
- HADÂRCĂ**, Ion. Poezia lui Vasile Romanciuc sau re-citiri onirice de rune ancestrale / Ion Hadârcă // Lit. și arta. – 2007. – 13 dec. – P. 4.
- RUSU**, Nicolae. Procesul / Nicolae Rusu // Lit. și arta. – 2007. – 13 dec. – P. 4.
- „**SCRISUL** pentru cei mici îți oferă șansa unică de a-ți trăi copilăria din nou” / Vasile Romanciuc; consemn.: Efim Bivol // „a”MIC”. – 2007. – Nr. 12. – P. 2.

Dedicații lirice

- COLESNIC**, Iurie. Un poet născut din har / Iurie Colesnic // Lit. și arta. – 2007. – 13 dec. – P. 4.
- DABIJA**, Nicolae. Prietenul meu, poetul... // Dabija, Nicolae. Dreptul la eroare. – Ch., 1993. – P. 78.
- RUSNAC**, Anatol. Floare sfântă – busuiocul: pentru Vasile Romanciuc // Rusnac, Anatol. Pe-o margine de vis. – Ch., 2008. – P. 73-74.
- ȚURCANU**, Ianoș. Fir de busuioc: lui Vasile Romanciuc // Țurcanu, Ianoș. Cea mai frumoasă vară a iubirii. – Ch.; Târgoviște, 2010. – P. 165.
- VATAMANU**, Ion. Copacii înfloriți: pentru Vasile Romanciuc / Ion Vatamanu // Florile dalbe. – 2007. – 3 mai. – P. 1.

Documente audiovizuale și electronice

- ROMANCIUC**, Vasile. De-ai ști inimă a vorbi [înregistr. audio] / vers.: Vasile Romanciuc; muz.: C. Baranovschi; interpr.: M. Ciobanu // Aș cânta și-aș șuiera. – M.: Melodiâ, 1991. – 1 disc. – S 30-32149-002.
- ROMANCIUC**, Vasile. Steaua noastră; Dacă n-ar fi să fie [înregistr. audio] / vers.: Vasile Romanciuc; muz. și interpr.: Maria Mocanu // Mocanu, Maria. Secunda care sunt. – [s.l.: s.n.], 2009. – 1 CD-Rom.

22 decembrie – 75 de ani
de la nașterea scriitorului rus
Eduard Uspenskiij
1937

Prozatorul, poetul, dramaturgul, regizorul Eduard Uspenski s-a născut la 22 decembrie 1937, în orașul Egorovsk, regiunea Moscova. După absolvirea Institutului de Aviație, în 1961, timp de trei ani activează în calitate de inginer la o uzină din orașul Moscova.

Își începe activitatea literară ca scriitor umorist. Încă din perioada studenției scrie poezii și foiletoane, pe care le publică în ziarele „Неделя” și „Крокодил”.

Debutază editorial în 1965 cu culegerea de poezii *Смешной слоненок*, după care urmează prima poveste-povestire *Крокодил Гена и его друзья*, apreciată mult de micii cititori.

În vara anului 1968 lucrează în calitate de bibliotecar la o tabără pionierească. Acolo a și început a scrie cartea *Дядя Федор, пес и кот*, care a văzut lumina tiparului în 1973. Au urmat un șir de povești-povestiri la fel de cunoscute și îndrăgite de copii: *Гарантийные человечки* (1975), *Школа клоунов* (1983), *Колобок идет по следу* (1987), *25 профессий Маши Филипенко* (1988), *Меховой интернат* (1989), continuarea povestirii *Дядя Федор, пес и кот - Тетя дяди Федора, или Побег из Простоквашино* (1994) ș.a., ale căror personaje sunt vesele și îndrăznețe, făcând tot ce le trăsnește prin cap și obținând cu ușurință ce își doresc. O bună parte din aceste lucrări au fost dramatizate de însuși scriitorul: *Чебурашка и его друзья*, *Отпуск крокодила Гены*, *Наследство Брахмана* ș.a.

S-a afirmat și ca poet. Este autorul volumelor de poezii: *Воздушные шары* (1971), *Все в порядке* (1976), *Удивительное дело* (1976), *Разноцветная семейка* (1991).

Măiestria artistică a lui Eduard Uspenski se bazează pe respectarea legităților de percepere a textului, pe claritatea conținutului de idei, pe abilitatea de a construi un final neașteptat, ingenios.

Operele sale au fost traduse în 25 de limbi și sunt foarte populare în Franța, Japonia, Finlanda, SUA.

Este fondatorul emisiunilor televizate *Спокойной ночи, малыши*; *В нашу гавань заходили корабли*; *АБВГДейка*; *Радионяня*.

Actualmente E. Uspenski locuiește și activează la Moscova. Noile sale lucrări apar la Editura *Самовар*, al cărei fondator este chiar autorul.

Ceea ce-și dorește cel mai mult scriitorul, acum, este de a se refugia într-o pădure, departe de Moscova, pentru a nu fi deranjat de nimeni și nimic, unde ar putea medita și crea în voie.

Pentru merite deosebite în dezvoltarea literaturii pentru copii în anul 2010 i-a fost decernat Premiul ”Kornei Ciukovski”.

Referințe

Как сказочник, я борюсь со злом – в сказках и в жизни. А главное зло для меня – рабство, холуйство, отношение к самому себе как к чему-то второстепенному.

Эдуард Успенский

Все его книги яркие, декоративные, зрелищные, экспериментальные, с отчетливо и целенаправленно усиленной комедийностью, вплоть до гротеска и балагана.

М. И. Громова

Все творчество Успенского – это утверждение самоценности детства, права ребенка на самоопределение. По отношению к взрослому

миру дети – это всегда „улучшатели”. „По-моему, каждый ребенок взрослый”, – говорит один из героев – детектив Колобок (*Следствие ведут Колобки*).

***

Как и в прозе, в стихах Успенский удовлетворяет желание ребенка активно и творчески познавать мир через слово и понятие.

П. А. Николаев

В стихах „в большей степени, чем в прозе, выражается творческий метод Успенского заключающийся... в праве фантазии и игры на вседозволенность, в совершенной раскрепощенности и „незамутненности” сознания.

И. С. Арзамасцева

Читательская популярность сказок Успенского свидетельствует, что его художественный опыт создания „шуточной утопии” по-своему оригинален состоялся и открыл перспективное направление создания русской литературной сказки конца века.

Л. В. Дудова

Titluri pentru expoziții

Un scriitor mare pentru cei mici
Constelația cărților lui Eduard Uspenski
Scriitorul copiilor Eduard Uspenski

(*М. Н.*)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CROCODILUL Ghena și alte povestiri / Èduard Uspenskij; trad.: E. Antonescu; il.: C. Rusu. – București: Ed. ”Ion Creangă”, 1983. – 176 p.: il.
ЇEBURAЇKA uhodit v narod: istoriâ dlâ molodeži 6-9 let / Èduard Uspenskij; hudož.: Rinat Gazizov. – SPb.: Mir rebenka, 1996. – 32 p.: il.

DÂDÂ Fedor idet v školu, ili Nensi iz interneta v Prostokvašino: povest'-skazka / Èduard Uspenskij; hudož.: A. Ševčenko. – M.: Planeta detstva, 2002. – 118 p.: il.
DÂDÂ Fedor, pes i kot: povest'-skazka / Èduard Uspenskij; il.: Ū. Trubicynoj. – M.: AST; Astrel', 2001. – 188 p.: il.
DEN' roždeniâ počtal'ona Pečkina: skazočnaâ istoriâ / Èduard Uspenskij; hudož.: A. Artûh. – M.: AST; Astrel', 2005. – 4 p.: il.
GRAMOTA dlâ Košeâ / Èduard Uspenskij. – M.: Knigi ”Iskatelâ”, 2002. – 158 p.: il.
ISTORII dlâ malyšej: stihi / Èduard Uspenskij; il.: M. Salin. – M.: Rosmèn, 1996. – 55 p.: il.
KOLOBOK idet po sledu / Èduard Uspenskij; hudož.: D. Trubin. – M.: Planeta detstva, 2000. – 64 p.: il.
KROKODIL Gena i ego druž'â / Èduard Uspenskij; hudož.: T. Čerkasova. – M.: AST; Astrel', 2004. – 12 p.: il.
MEHOVOJ internat / Èduard Uspenskij; hudož.: V. Čižikov. – M.: Samovar, 1993. – 160 p.: il.
PLASTILINOVAÂ vorona: stihi / Èduard Uspenskij; hudož.: O. Bogolûbova. – M.: AST; Astrel', 2005. – 4 p.: il.
PLASTMASSOVYJ deduška: fantast. povest' / Èduard Uspenskij; hudož.: D. Černov, E. Gizatullina. – SPb.: Mir Rebenka, 1997. – 128 p.: il.
PRAZDNIKI v Prostokvašino / Èduard Uspenskij; ill.: O. Baj. – M.: AST; Astrel', 2002. – 172 p.: il.
PRO Veru i Anfisu / Èduard Uspenskij; hudož.: A. Šahgeldân. – M.: Mir ”Iskatelâ”, 2000. – 126 p.: il.
STIHI i pesenki / Èduard Uspenskij; hudož.: M. Leskova. – M.: Bambuk, 2000. – 110 p.: il.
ZIMA v Prostokvašino: povest'-skazka / Èduard Uspenskij; hudož.: A. Vorob'ev. – M.: Planeta detstva, 2002. – 90 p.: il.

Referințe critice

ARZAMASCEVA, I. N. Detskaâ literatura 60-80-h godov: Uspenskij È. // Arzamasceva, I. N. Detskaâ literatura / I. N. Arzamasceva, S. A. Nikolaeva. – M., 2000. – P. 394-398.

- BEGAK**, Boris. Radost' dobra // Begak, Boris. Pravda skazki: očerki. – M., 1989. – P. 102-110.
- ÈDUARD** Nikolaevič Uspenskij // Pisateli našego detstva. 100 imen: biogr. slovar'. Č. 1. – M., 1998. – P. 379-383.
- KUZNECOVA**, N. I. Èduard Nikolaevič Uspenskij / N. I. Kuznecova, M. I. Mešerákova // Russkie detskie pisateli XX-go veka: biobibliogr. slovar'. – M., 1998. – P. 450-453.
- SIVOKON'**, S. „Lučšee, konečno, vperedí” // Sivokon', S. Veselye vaši druž'ã. – M., 1978.
- TIMOFEEVA**, I. N. Èduard Nikolaevič Uspenskij // Timofeeva, I. N. Čto i kak čitat' vašemu rebenku ot goda do desãti. – SPb., 2000. – P. 240-243.

Documente audiovizuale și electronice

- USPENSKIJ**, È. Čeburaška: skazka [înregistr. audio] / È Uspenskij ; muz.: V. Šainskij; postanovka: M. Rozovskij. – M.: Melodiã, 1981. – 1 disc. – S 50-06707-8.
- USPENSKIJ**, È. Os'minožki: skazka [înregistr. audio] / È. Uspenskij; muz.: I. Efremov; čit.: K. Rumánova, Û. Sag'ãnc. – M.: Melodiã, 1980. – 1 disc. – M 52-42645-46. – (Zvukovye stranicy detskogo žurnala „Kolobok”).
- USPENSKIJ**, È. Troe iz Prostokvašino: sb. mul'tfil'mov [înregistr. video] / scen.: È. Uspenskij; rež.: V. Popov. – [M.]: Krupnyj plan, 2005. – 1 DVD.

INDEX DE NUME

Agârbiceanu, I.	16	*Childescu, E.	12, 77-83
Ahmadulina, B.	10	*Cimpoi, M.	16, 115-124
Amado, J.	15	*Ciocoi, Gh.	15, 111-115
Andersen, H. Ch.	22	Ciuhrii, S.	15
Asbjörnsen, P. Ch.	6	Cleopa, I.	10
Auerbach, B.	8	Coster, Ch. de	21
Âhnin, L.	15	Costin, M.	21
Âkovlev, Û.	14	Costin, N.	16
Baltag, C.	15	Cozaru, N.	15
Bannerman, H.	8	*Creangă, I.	8, 21, 41-49
Barițiu, G.	13	Cujbă, S. V.	18
Batûškov, K.	14	Čehov, A.	21
Beecher-Stowe, H.	21	Čukovskij, K.	9
Bilețchi, N.	9	Dascâl, I.	7
*Blandiana, A.	9, 62-70	Davila, A.	7
Blyton, E.	15	Daudet, A.	22
Born, M.	20	Debussy, C.-A.	16
Bouille, P.	8	*Dickens, Ch.	7, 21, 28-35
Bødecker, N. M.	6	*Doga, E.	8, 50-57
Bragă, T.	6	Dolgan, M.	9
Browning, R.	12	Donici, L.	14
Buzdugan, I.	9	Doré G.	6
Buzilă, S.	15	Doyle, A. C.	22
Caraciobanu, D.	11	Druță, I.	21
Caragiale, I. L.	7	Družkov, Û.	11
Carrol, L.	21	Duca, Gh.	8
Cavarnalí, I.	19	Ebers, G. M.	8
Chaundler, Ch.	16	Filimon, N.	21

Fuller, R.	7	*Lupan, A.	7, 35-40
Gardner, J.	15	Maeterlinck, M.	16
Găină, I.	18	*Maršak, S.	18, 134-138
Goia, D.	10	May, K.	8
Gogol', N.	22	Mateevici, A.	21
Gončarov, I.	14	Milev, D.	6
Gozzi, C.	22	Milne, A. A.	6
Grimm, fr.	22	Moric, Ū.	14
Gruzin, T.	7	Nechit, I.	6
Gubarev, V.	16	Negruzzi, C.	21, 22
*Guțu, A.	9, 57-61	Nicuță, Iu.	18
Harding, L.	7	Noroc-Pânzaru, L.	20
Haret, S.	20	Norton, A.	7
Hasdeu, B.P.	22	O'Henry	16
Hašek, J.	22	Okuško, V.	7
Hăjdău, B.	20	Oprea, M.	7
Hemingway, E.	21	Oster, G.	19
Hugo, V.	22	Ošanin, L.	14
Hurmuzaki, E.	17	Pascaru, V.	6
Ispirescu, P.	19	Paustovskij, K.	14
Kataev, V.	7	Pelin, E.	15
Kramskoj, I.	13	Perrault, Ch.	22
Krüss, J.	22	Petrescu, C.	19
Lada, J.	20	Pogorel'skij, A.	21
Larri, Ian	22	Prohin, V.	18
Latieva, L.	18	Puškin, A.	7, 22
Lear, E.	13	*Radu, D.	16, 125-129
Lermontov, M.	21	Raspe, R. E.	8
Lope de Vega	19	Rasputin, V.	9

Rebreanu, L.	21	Tolkien, J. R.	6, 22
Rodari, G.	22	Tolstoj, L.	21
*Romanciuc, V.	20, 148-155	Topârceanu, G.	12
Rubakin, N.	15	Trifan, D.	15
*Rousseau, J. J.	15, 93-98	Trnka, J.	8
*Sainciuc, L.	15, 99-104	Twain, M.	22
Saint-Exupery, A. de	21	*Uspenskij, E.	20, 156-160
Say, A.	16	Vampilov, A.	16
Severânin, I.	13	Van Vogt, A. E.	11
Slutu, N.	8	*Vangheli, S.	14, 21, 83-93
Sobietsky, L.	6	*Vatamanu, I.	12, 70-77
Sokireanski, A.	6	Vavilov, N.	19
Sokolov-Mikitov, I.	14	Vespucci, A.	8
Sorensen, V.	7	Vieru, Gr.	22
Stamati, T.	21	Vieru, N.	20
*Suceveanu, A.	19, 139-148	Vodă, N.	12
Szklârski, A.	6	Wells, H.	22
Ștefan cel Mare și Sfânt	15	Zadnipru, P.	6
*Știrbu, T.	15, 105-110	Zaporojan, A.	7
Teleucă, V.	6	Zelazny, R. J.	13
*Teodoreanu, I.	6, 23-28	Zloteanu, M.	9

SUMAR
INTRODUCERE
5

ENUMERAREA DATELOR REMARCABILE ȘI
MEMORABILE 2012
6

LISTE DE RECOMANDARE A LITERATURII
23

INDEX DE NUME
161